

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
„REJON ULIC SZELĄGOWSKIEJ I WILCZAK”
W POZNANIU

OPRACOWANIE:

ZESPÓŁ OPRACOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH
MGR INŻ. ANNA MOCZKO

WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE AKUSTYKI
MGR KRYSZYNA BEREZOWSKA-APOLINARSKA
BIEGŁY Z LISTY WOJEWODY WLKP. NR 0006

POZNAŃ, WRZESIEŃ 2021 R./LUTY 2022*
* PROGNOZA ZAKTUALIZOWANA NA WYŁOŻENIE PROJEKTU MPZP DO PUBLICZNEGO WGLĄDU

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
1.1.	Informacje wstępne.....	3
1.2.	Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3.	Cel i zakres merytoryczny opracowania	3
1.4.	Wykorzystane materiały i metody pracy	4
2.	CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	7
2.1.	Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	7
2.2.	Rzeźba terenu.....	8
2.3.	Budowa geologiczna i warunki gruntowe	9
2.4.	Zasoby naturalne	11
2.5.	Gleby	11
2.6.	Warunki wodne.....	11
2.7.	Szata roślinna	12
2.8.	Świat zwierzęcy.....	16
2.9.	Klimat lokalny	18
2.10.	Jakość powietrza atmosferycznego.....	18
2.11.	Klimat akustyczny.....	20
2.12.	Jakość wód.....	24
2.13.	Dziedzictwo kulturowe	24
3.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	26
4.	INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU.....	30
4.1.	Cel opracowania projektu planu	30
4.2.	Ustalenia projektu planu	30
4.3.	Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami.....	36
4.4.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu.....	38
5.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM, LOKALNYM	40
6.	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO	44
6.1.	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki podłoża.....	44
6.2.	Oddziaływanie na zasoby naturalne	46
6.3.	Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	46
6.4.	Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną i zwierzęta	48
6.5.	Oddziaływanie na krajobraz.....	50
6.6.	Oddziaływanie na ludzi	61
6.7.	Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne	53
6.8.	Oddziaływanie na klimat lokalny	54
6.9.	Oddziaływanie na klimat akustyczny.....	56
6.10.	Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe	61
6.11.	Oddziaływanie na dobra materialne	65
6.12.	Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000	66
6.13.	Oddziaływanie transgraniczne	67
7.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	67
8.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU	67
9.	STRESZCZENIE I WNIOSKI	68

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Granica obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania
2. Hipsometria
- 3A. Geologia – Szczegółowa mapa geologiczna Polski – fragment ark. 471 Poznań
- 3B. Geologia – Legenda do Szczegółowej mapy geologicznej Polski
4. Zasięgi oddziaływania hałasu samochodowego w porze dziennie-wieczornonocnej (L_{DWN}) i w porze nocnej (L_N) – w stanie istniejącym w roku 2017
- 5A., 5B. Dokumentacja fotograficzna obszaru opracowania
6. Oświadczenie autora prognozy

1. WPROWADZENIE

1.1. Informacje wstępne

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu. Projekt sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XLVII/809/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu.

Obszar projektu planu położony jest w północnej części miasta Poznania. Obejmuje tereny leżące między ulicami Szelağowską, Wilczak (wraz z fragmentami tych ulic), drogą wewnętrzną biegnącą od ul. Wilczak w stronę koryta rzeki Warty oraz terenami dolinnymi rzeki Warty.

Dla części tego obszaru, obejmującej tereny położone na wschód od ulic Czapla i Ugory w stronę rzeki Warty, obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Wilczak-Czapla w Poznaniu¹.

Powierzchnia projektu planu wynosi około 17,70 ha. Szczegółowy przebieg granic projektu mpzp przedstawiono na załączniku nr 1 do niniejszej prognozy.

1.2. Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. W myśl powyższej ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m.in. projekty planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 46 ust. 2 przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają również zmiany planów miejscowych.

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu planu miejscowego wskazuje również art. 17, pkt. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zgodnie z którym wójt, burmistrz albo prezydent miasta „sporządza projekt planu miejscowego (...), wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”. Stosownie do tej ustawy, projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – podlegają wyłożeniu do publicznego wglądu.

1.3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi element procedury sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jej głównym celem jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko przyrodnicze, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu różnych form zagospodarowania przestrzennego. W tym celu, w prognozie ocenia się relacje pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie określa art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy, informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a także dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

¹ Uchwała Nr LVIII/758/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak- Czapla” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 165 poz.2810, z dnia 10 września 2009 r.),

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i art. 58 ustawy: Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem WOO-III.411.248.2017.MM.1 z dnia 29.06.2017 r. i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu pismem NS-52/3-165/17 z dnia 09.06.2017 r.

1.4. Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Kondracki J., Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Krygowski B., Geografia fizyczna Niziny Wielkopolskiej, Cz. 1 Geomorfologia, PTPN, Wyd. Mat.-Prz. Poznań 1961,
- Wśród zwierząt i roślin, pod red. J. Wiesiołkowskiego, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002,
- Zieleń i architektura, pod red. J. Wiesiołkowskiego, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 1993 3-4,
- Przyrodnicze aspekty bezpiecznego budownictwa, J. Jeż, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2001.

Materiały kartograficzne:

- mapa zasadnicza dla obszaru planu w skali 1:1000,
- mapa ewidencyjna gruntów w skali 1:1000,
- mapa glebowo-rolnicza,
- Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, OPGK Poznań 1988/9,
- Mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, OPGK Poznań 1992,
- Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 - Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990,
- Mapa Hydrogeologiczna Polski, Pierwszy Poziom Wodonośny, w skali 1:50 000, ark. 471-Poznań, Państwowy Instytut Geologiczny, (wersja cyfrowa),
- mapy Atlasu geologiczno-inżynierskiego Poznania, w skali 1:10 000, ark. Poznań - Naramowice N-33-130-D-b-4, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych, Przedsiębiorstwo Geodezyjne i Geologiczno-Fizjograficzne GEOPROJEKT, Warszawa, sierpień 2007 r. aktualizacja map i serii geologiczno-inżynierskich 2013-2017 r. (geoportal.pgi.gov.pl).

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r., poz. 2373, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. 2021 poz. 741, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1098, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminie* (Dz. U. z 2021r., poz. 888, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2021 r., poz. 2233, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2021 r., poz. 710, tekst jednolity z późn. zm.),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1065, tekst jednolity z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. *w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji* (Dz. U. z 2007 r., Nr 187, poz. 1340) – akt archiwalny,
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 lipca 2021 r. *w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na strategicznych mapach hałasu, sposobu ich prezentacji i formy ich przekazywania* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1325),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. *w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody* (Dz. U. z 2017 r. poz. 2300),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. *w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych z dnia 9 października 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 2147) – akt archiwalny,
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. *w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1576),
- Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. *w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. wielkopolskim* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 508) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XXIX/566/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. *w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. wielkopolskim* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 509) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XI/316/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 października 2015 r. *w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM₁₀ oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM₁₀* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 3 listopada 2015 r., poz. 6241) – akt archiwalny,
- Uchwała nr IX/166/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. *w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM₁₀ oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM₁₀* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2019 r., poz. 6238) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XXXIX/690/VIII/2020 RADY MIASTA POZNANIA z dnia 8 grudnia 2020r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Poznania (Dz. Urz. Woj. Wlkp. poz. 9827),
- Rozporządzenie Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. *w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy - aglomeracja Poznań* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 4, poz. 61) - akt archiwalny,
- Uchwała Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja poznańska (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956),
- Uchwała Nr XXXIX/942/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 grudnia 2017 r. *w sprawie wprowadzenia, na obszarze miasta Poznania, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 8808),
- Uchwała Nr LIV/978/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 26 września 2017 r. w sprawie "Programu ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku",

- Uchwała Nr LXIX/1253/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 26 czerwca 2018 r. w sprawie „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 4 lipca 2018 r., poz. 5498),
- Uchwała Nr XXXVI/614/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 18 października 2016 r. w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko na terenie miasta Poznania (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 6249, z dnia 26 października 2016 r.),
- Uchwała Nr LVIII/758/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak- Czapla” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 165 poz.2810),
- Uchwała Nr LXXV/1032/V/2010 Rady Miasta Poznania z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Sołtysiej i Przelajowej” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 196 poz.3613),
- Uchwała Nr LXXIV/784/IV/2005 Rady Miasta Poznania z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon Ostrowa Tumskiego” w Poznaniu,
- Uchwała Nr XLVII/809/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu.

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, MPU, Poznań 2012 r.,
- Atlas geochemiczny Poznania i okolic 1:100 000, Lis J., Pasieczna A., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2005,
- Atlas rozmieszczenia płazów na terenie miasta Poznania - narzędzie skutecznej ochrony gatunkowej. Praca zbiorowa, red. Kaczmarski M., Pędziwiatr K., Kaczmarek J. Klub Przyrodników Koło Poznańskie, Poznań 2013, 2014,
- Gołębiak G., Jaros R., Dzieciołowski R., Opinia dotycząca walorów chiropterologicznych oraz zagrożeń dla nietoperzy na obszarze Parku Cytańdela w Poznaniu, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody SALAMANDRA, Poznań, marzec 2015 r.,
- Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017,
- Baza danych geologiczno – inżynierskich wraz z opracowaniem Atlasu geologiczno – inżynierskiego Poznania, zespół pod kierunkiem mgr inż. Mirosława Musiatowicza, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, PGiGF „Geoprojekt” Sp. z o.o, Warszawa, sierpień 2007,
- Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, GIOŚ,
- Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019, PiG, PiB, Warszawa, listopad 2020,
- Wyniki badań wskaźników geofizycznych organicznych i nieorganicznych – monitoring jakości wód podziemnych, 2020,
- Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50 000, arkusz Poznań (471), Chmał R., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997,
- Objaśnienia do arkusza mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Poznań (471), Biuro Studiów i Badań Hydrogeologicznych i Geofizycznych „HYDROCONSULT” Sp. z o.o., Warszawa 2000,
- Stan środowiska w województwie wielkopolskim, Raport 2020, GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, 2020 r.,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim, Raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska, Poznań kwiecień 2021 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, Uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.,
- Waloryzacja przyrodnicza Parku Szelańgowskiego w Poznaniu, wraz z cennym przyrodniczo terenem lewego brzegu Warty na odcinku od rejonu ul. Nadbrzeże do skrzyżowania ulic

Szelągowska / Garbary, INVEST-EKO; autorzy: prof. dr hab. Janina Borysiak, mgr Krzysztof Pyszny i mgr Roman Bednarek; Poznań, listopad 2011 r.

- „Poznań – Obszary szczególnie cenne przyrodniczo – aktualizacja”, Jackowiak B., Zakład Taksonomii Roślin, Instytut Biologii Środowiska Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, 31 marzec 2005 r.
- Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, Mapa lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (arkusz 1), skala 1:10 000, Różański M., Nowak M., Nyckowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016 r.

Inne źródła:

- wizje terenowa (sierpień i październik 2019 r., kwiecień 2020, maj i sierpień 2021)
- dokumentacja fotograficzna (MPU sierpień i październik 2019 r., kwiecień 2020, maj i sierpień 2021)
- www.geoinfo.amu.edu.pl
- www.poznan.pios.gov.pl
- www.poznan.wios.gov.pl
- www.natura2000.gdos.gov.pl
- geoservis.gdos.gov.pl
- mapa SIP ZGiKM GEOPOZ
- <http://www.poznan.pl/mim/wos/>
- <http://poznan.wuoz.gov.pl/rejestr-zabytkow>
- www.http://mapy.isok.gov.pl/imap/
- geoportal.pgi.gov.pl
- bazagis.pgi.gov.pl
- mjwp.gios.gov.pl/mapa

Informacje uzyskane z powyższych materiałów oraz obserwacje zebrane podczas wizji terenowych pozwoliły na przedstawienie obecnego sposobu i stanu zagospodarowania obszaru oraz jego najbliższego otoczenia. Pozwoliły również na opracowanie ogólnej charakterystyki środowiska przyrodniczego omawianego obszaru – w podziale na jego poszczególne komponenty, w tym: rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki podłoża, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby, klimat lokalny. Na podstawie powyższych materiałów określono również stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, jakości wód i klimatu akustycznego. Ponadto, w prognozie dokonano analizy i oceny ustaleń projektu planu oraz skutków ich realizacji dla środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem wpływu na jego podstawowe elementy.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz stopień szczegółowości ustaleń projektu planu miejscowego. Ze względu na ogólny charakter zapisów planu (nie zawierającego konkretnych rozwiązań realizacyjnych poszczególnych inwestycji, a jedynie przypisującego terenom określone cechy i funkcje) brak tu jest ścisłych informacji o charakterze ilościowym, a prognoza ma charakter jakościowy.

2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu położony jest w północnej części miasta Poznania. Obejmuje teren leżący między ulicami Szelągowską i Wilczak oraz wewnętrzną drogą biegnącą od ul. Wilczak w stronę koryta rzeki Warty wraz z fragmentami ulic Szelągowskiej i Wilczak.

Na obszarze projektu planu znajdują się: Park Szelągowski i pozostałe tereny zieleni położone w dolinie Warty, niska zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami, zabudowa mieszkaniowa

wielorodzinna wraz z parkingami i garażami, Dom Pomocy Społecznej, teren niezabudowany, fragmenty ulic Szelągowskiej i Wilczak oraz ul. Ugory, ul. Czapla i drogi wewnętrzne.

Park Szelągowski wraz z zielenią w dolinie Warty stanowią fragment północnego klina zieleni i zajmują niespełną jedną trzecią powierzchni opracowywanego projektu planu. Tereny zabudowane położone są wzdłuż układu ulic: Wilczak, Ugory i Czapla.

Obszar opracowania od strony północnej i zachodniej otaczają głównie tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – położonej bezpośrednio przy ul. Wilczak oraz wzdłuż ul. Serbskiej oraz zabudowy jednorodzinnej – położonej wzdłuż ul. Naramowickiej i ul. Szelągowskiej, za którą bezpośrednio położone są tereny pętli tramwajowej „Wilczak” i tereny usług oświaty (Szkoła Podstawowa im. Marii Montessori i Zespół Szkół Łączności im. M. Kopernika). Od południa i wschodu obszar opracowania sąsiaduje z terenami zieleni w dolinie Warty.

Obecnie obsługę analizowanego obszaru zbiorową komunikacją publiczną zapewniają linie autobusowe kursujące ul. Szelągowską (objętą projektem planu) oraz linie tramwajowe. Torowisko wraz z pętlą tramwajową „Wilczak” (przy skrzyżowaniu ulic: Wilczak, Szelągowskiej, Słowiańskiej i Naramowickiej) znajdują się poza opracowywanym obszarem.. Poza opracowywanym obszarem, w rejonie przedłużenia ul. Ugory do rzeki Warty, ulokowana jest też Przystań Tramwaju Wodnego „Szeląg”.

Przez obszar opracowania przebiegają następujące sieci infrastruktury technicznej: wodociągowa, kanalizacyjna z kolektorem tłocznym kanalizacji sanitarnej (biegnącym przez teren Parku Szelągowskiego) i przepompownią ścieków przy ul. Ugory, kanalizacja deszczowa z kolektorem deszczowym (biegnącym w ul. Wilczak), sieć ciepła rozdzielcza, zasilana z magistrali ciepłej biegnącej poza projektem planu w ul. Wilczak, sieć gazowa, energetyczna SN/nn ze stacjami transformatorowymi: dwiema ulokowanymi przy drodze wewnętrznej (przy północno-wschodniej granicy projektu planu) oraz jednej przy ul. Ugory i sieć telekomunikacyjna podziemna.

W obszarze opracowania projektowane są sieci: wodociągowa, kanalizacyjna z kolektorem sanitarnym i przepompownią ścieków, kanalizacji deszczowej z kolektorem deszczowym, ciepła rozdzielcza oraz gazowa.

Północno-wschodni fragment projektu planu objęty jest obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego „Wilczak-Czapla”² w Poznaniu.

Bezpośrednio do zachodniej granicy opracowywanego obszaru przylega obowiązujący mpzp „Rejon ulic Sołtysiej i Przelajowej”³ w Poznaniu. Od południa do granic projektu planu przylega opracowywany projekt mpzp „Rejon Ostrowa Tumskiego”⁴ w Poznaniu - część północna B.

Granice projektu mpzp wskazano na załączniku nr 1 prognozy.

2.2. Rzeźba terenu

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej (Kondracki, 1994) obszar „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu położony jest w obrębie mezoregionu Poznański Przełom Warty (315.52)⁵, który oddziela Pojezierze Poznańskie (315.51) od Pojezierza Gnieźnieńskiego (315.54) oraz stanowi łącznik pomiędzy Pradolina Warciańsko-Odrzańską na południu a Pradolina Toruńsko-Eberswaldzką na północy. Mezoregion Poznański Przełom Warty stanowi część makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego (315.5).

Projekt mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu swoim zasięgiem obejmuje: od zachodu niewielki fragment falistej wysoczyzny morenowej, następnie położony poniżej leżące pośrodku rozległe tereny tarasu kemowego oraz równiny erozyjnej wód roztopowych, a dalej na wschód – na ich obrzeżach, długi stok opadający w stronę dna doliny rzeki Warty. Te geomorfologiczne formy pochodzenia wodnolodowcowego i rzeczno-plejstocenu stanowią obecne terasy rzeczne, z których niżej położona stanowi terasę przejściową obejmującą ww. długie stoki ciągnące się najbliżej dna doliny Warty.

Na fragmencie wysoczyzny morenowej (biegnącej również poza zachodnią granicą opracowania) – przy zbiegu ulic Szelągowskiej ze Słowiańską – rzedna terenu w granicach projektu planu osiąga wysokość 78 m n.p.m. Od ul. Szelągowskiej teren stopniowo opada, tworząc ww. stoki

² Uchwała Nr LVIII/758/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak- Czapla” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 165 poz.2810)

³ Uchwała Nr LXXV/1032/V/2010 Rady Miasta Poznania z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Sołtysiej i Przelajowej” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 196 poz.3613)

⁴ Uchwała Nr LXXIV/784/IV/2005 Rady Miasta Poznania z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon Ostrowa Tumskiego” w Poznaniu.

⁵ bazagis.pgi.gov.pl

pochylone w kierunku Warty i na poziomie Wartostrady osiąga wysokość 54 m n.p.m. Średni spadek zbocza doliny wynosi ok. 7-8%, lokalnie 12%. Położone na wschód od obszaru opracowania dno doliny rzeki Warty jest prawie płaskie i leży na wysokości 52-54,0 m n.p.m.

Współczesna rzeźba terenu została ukształtowana przez człowieka. W minionym wieku zmiany naturalnej rzeźby terenu dokonano podczas regulowania w centrum Poznania brzegów rzeki Warty, urządzania Parku Szelągowskiego, realizacji elementów sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i elementów układu drogowego miasta.

Ostatnia regulacja brzegów rzeki Warty została przeprowadzona w latach 1969-73. Z obszaru doliny usunięto wówczas większość drzew i krzewów. Na równinie zalewowej zasypano liczne zagłębienia i ukształtowano płaskie terasy równomiernie opadające w kierunku koryta rzeki. Ponadto, poza kształtowaniem zboczy na potrzeby uregulowania rzeki, dalszego kształtowania rzeźby terenu dokonano przy realizacji podziemnych kolektorów kanalizacji sanitarnej (jednego z nich biegnącego w granicach Parku Szelągowskiego) i Wartostrady (graniczącej z obszarem opracowania).

W przypadku opracowywanego obszaru na kształtowanie rzeźby terenu wpłynęło też założenie po I wojnie światowej ogrodu strzeleckiego, należącego do Bractwa Kurkowego i późniejsze utworzenie Parku Szelągowskiego, obejmującego część tego dawnego ogrodu. Podczas założenia ogrodu strzeleckiego zmiany fizjonomii terenu dokonano poprzez: wykonanie wykopu – dla obniżenia części terenu w miejscu, gdzie powstała strzelnica i nasypianiu od strony południowo-zachodniej osłaniającego ją wału.

Na terenie parku uregulowano też wypływ wód podziemnych (wyprofilowano m.in. koryto spływu w kierunku Warty) i zniwelowano niewielkie fragmenty teras rzecznych dla stworzenia powierzchni spacerowych, przy jednoczesnym ułożeniu schodów i innych elementów infrastruktury parkowej.

2.3. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Ze Szczegółowej mapy geologicznej⁶ – której fragment przedstawiono na załączniku nr 3A prognozy – wynika, że na obszarze objętym projektem mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu przy powierzchni gruntu (pod nasypami antropogenicznymi) występują czwartorzędowe, plejstocenyjskie osady pochodzenia wodnolodowcowego i rzeczno. Zachodni fragment (przy zbiegu ulic Szelągowskiej i Wilczak) analizowanego obszaru, będący w zasięgu tarasu kemowego, stanowią grunty zbudowane z piasków i żwirów. Reszta obszaru, leżąca w zasięgu równiny erozyjnej wód roztopowych oraz długiego stoku opadającego w stronę dna doliny rzeki Warty, zbudowana jest z glin zwałowych.

Pod tymi osadami zalega podłoże trzeciorzędowe, które tworzy warstwa pliocenyjskich iłów i mułków z przewarstwieniami piasków, pod którą zalegają miocenyjskie piaski, mułki, iły z przewarstwieniami węgla brunatnego.

W „Atlasie geologiczno-inżynierskim Poznań”⁷ oceny warunków geologiczno-inżynierskich dokonano w oparciu o wykonane prace terenowe oraz analizę materiałów archiwalnych z dużego przedziału czasowego, tzn. od roku 1919 do roku 2006. Do oceny wzięto pod uwagę charakterystykę litologiczną, genetyczną, geomorfologiczną oraz właściwości fizyczno-mechaniczne gruntów. Występujące warunki wodne oceniono pod kątem ich wpływu na właściwości gruntów, a więc na budowlaną przydatność terenu.

Z Atlasu wynika, że w budowie geologicznej na powierzchni znacznej części obszaru opracowania zalegają czwartorzędowe holocenyjskie utwory kulturowe. Warstwę tą stanowią niekontrolowane nasypy – grunty antropogeniczne. Są to utwory o znacznie zróżnicowanym stanie i zagęszczeniu, powstające w wyniku prowadzenia na omawianym obszarze inwestycji budowlanych. Na ogół zbudowane są z piasków z domieszkami gliny, żużlu, kamieni, gruzu ceglanego oraz humusu. W zasięgu całego Parku Szelągowskiego i dalej na północ w obrębie całej zabudowy po południowej stronie ul. Ugory i w obrębie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej po jej północnej stronie, nasypy sięgają miejscami głębokości 1 m p.p.t. Na długich, schodzących do Wartostrady, stokach Parku Szelągowskiego nasypy te sięgają głębokości 2 m p.p.t.

Pod przypowierzchniowymi gruntami antropogenicznymi do głębokości 4 m.p.p.t. na całym obszarze opracowania stwierdzono gliny zwałowe – złodowacenia Warty zbudowane z glin, piasków

⁶ Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 - Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990

⁷ Mapy warunków budowlanych na głębokościach 1 m, 2 m, 4 m, w skali 1:10 000, Arkusz: Poznań - Naramowice N-33-130-D-b-4, Atlas geologiczno-inżynierski Poznań, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych, Przedsiębiorstwo Geodezyjne i Geologiczno-Fizjograficzne GEOPROJEKT, Warszawa, 2017 r.

gliniastych z domieszką pyłów i piasków. Są to grunty spoiste skonsolidowane. Miąższość tych osadów wynosi na ogół 30-40 m.

W środkowej części opracowywanego obszaru osady te przewarstwione są glinami zwałowymi – fazy lesszczyńskiej o podobnych właściwościach fizyko-mechanicznych (zbudowanymi z glin piaszczystych, piasków gliniastych z domieszką kamieni i piasków, barwy żółtej; w warstwie o miąższości na ogół 3-5 m) oraz soczewami piasków fazy lesszczyńskiej (w których składzie występują domieszki ilów i pyłów, żwirów i kamieni; w warstwie o miąższości maksymalnie kilkunastu metrów), osadów deluwialnych (w postaci piasków o różnej granulacji z przewarstwieniami pyłów oraz piasków gliniastych, glin, glin piaszczystych i żwirów; w warstwie o miąższości do 2,5 m) i osadów tarasów kemowych (zbudowanych z piasków różnej granulacji z domieszkami pyłów i żwirów; w warstwie o miąższości maksymalnie 6 m).

Osady kemowe w miejscach ich zalegania stwarzają ograniczone warunki budowlane z uwagi na niesprzyjające wartości i stopnie plastyczności przewarstwień gruntów spoistych (pyłów). Warstwa osadów kemowych zalega też na głębokości do 4 m p.p.t., na terenie obejmującym zachodnią część Parku Szelągowskiego oraz przylegające do niej tereny zabudowy sięgające ul. Ugory.

Na pozostałym terenie na tej głębokości osady zbudowane są już wyłącznie z wcześniej opisanych glin zwałowych – zlodowacenia Warty.

Z Atlasu wynika, że warunki budowlane w przeważającej części opracowywanego obszaru są ograniczone – tj., takie gdzie nie jest zalecane bezpośrednie posadowienie obiektów. W pasie terenu przylegającym od północy do zbiegu ulic Ugory i Czapla oraz w pasie terenu po przeciwległej stronie ul. Ugory, warunki budowlane są dobre. Dobre warunki budowlane występują także w części Parku Szelągowskiego, pomiędzy ul. Szelągowską i najbliższym jej wieżowcem. Dobre warunki budowlane oznaczają, że możliwe posadowienie obiektów budowlanych wszelkiego typu bez względu na obciążenia jednostkowe. Przeciętnymi warunkami budowlanymi – tj. takimi, gdzie możliwe jest posadowienie bezpośrednie obiektów budownictwa lekkiego przy konieczności szczegółowego rozpoznania geologiczno-inżynierskiego i geotechnicznego charakteryzują się dwa tereny. Jeden obejmujący trzy wieżowce z przylegającym pierwszym rzędem garaży i północny fragment ul. Ugory wraz z zabudowanymi i niezabudowanymi działkami sięgającymi od niej do ul. Wilczak. Drugi otaczający wymieniony wcześniej pas terenu z dobrymi warunkami budowlanymi - a obejmujący zabudowane i niezabudowane działki po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla oraz wybrukowany plac po północno-zachodniej stronie tej ulicy. Tereny o dobrych warunkach są już zainwestowane. Możliwości posadowienia nowej zabudowy dotyczą terenów charakteryzujących się przeciętnymi jak i ograniczonymi warunkami budowlanymi.

Według informacji zawartych w opracowaniu pt. „Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania”⁸, w strefie stokowej, przypadającej mniej więcej na pas terenu po południowo-wschodniej stronie parku i po tejże stronie ul. Czapla panują ograniczone warunki budowlane. Ten pas terenu przebiegający przez opracowywany obszar stanowi fragment większego terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi, które mogą rozwijać się na glinach morenowych⁹. W tym pasie terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi może nastąpić obsuwanie gruntów, w przypadku obciążenia zabudową.

Cały obszar zagrożenia, oznaczony w ww. opracowaniu nr 3, obejmuje „Zbocze Warty od ul. Serbskiej (NE) do ul. Na Stoku(SW)” i jest pasem terenu o szerokości ok. 100-170 m wzdłuż Warty, biegnący na jej lewym brzegu w odległości 10-100 m od rzeki. W tym pasie, w podłożu zalegają osady mioplioceńskie, tzw. ily poznańskie. Strop ilów poznańskich charakteryzuje się bogatym urzeźbieniem oraz zróżnicowanym poziomem występowania. Na tych osadach zalegają gliny morenowe zlodowacenia środkowopolskiego. Rozwój ruchów masowych może nastąpić w zależności od czynników antropogenicznych typu: dociążenie naziomu zbocza; podcięcie krawędzi zbocza; nawodnienie gruntów na zboczu na skutek niewłaściwego odprowadzania wód opadowych lub drenażowych (kiedy dochodzi m.in. do uplastycznienia gruntów gliniastych spoistych na granicy zalewów; obniżenia ich nośności). Potencjalnie, w przypadku nieprzemyślanej działalności ludzkiej możliwe jest wystąpienie lokalnych ruchów masowych ziemi. Obecnie nie stwierdzono na obszarze zagrożenia oznaczony nr 3 czynnych ruchów masowych ziemi. Zasięg terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi pokazany został na rysunku projektu mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu.

⁸ Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, Mapa lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (arkusz 1), skala 1:10 000, Różański M., Nowak M., Nyckowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016r.

⁹ jw.

2.4. Zasoby naturalne

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie stwierdzono występowania zasobów naturalnych w postaci: udokumentowanych złóż kopalin¹⁰, udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)¹¹, gruntów leśnych¹².

2.5. Gleby

Pokrywa glebowa szelągowskiej doliny Warty jest mało zróżnicowana pod względem typologii gleb. W obszarze projektem planu „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu przy powierzchni występują grunty antropogeniczne, nasypałe czy też powstałe z przekształcenia gruntów rodzimych. Na zabudowanych i skomunikowanych częściach obszaru występują grunty zurbanizowane (Tz)¹³, pozbawione warstwy naturalnej gleby. W zasięgu klina zieleni, w górnej części zbocza doliny, grunty rodzime stanowią gleby brunatne wyługowane klasy IVb oraz V, wykształcone z piasków gliniastych. Gleby te zostały zaliczone do 6 kompleksu żytinio-ziemniaczanego słabego. W miejscach wypływów wód podziemnych rozwinęły się gleby zabagniane lub bagienne.

Negatywny wpływ na właściwości fizyczne i chemiczne gleb na terenach silnie zurbanizowanych następuje głównie w wyniku uszczelnienia powierzchni oraz zastosowania materiałów budowlanych wpływających na naturalną przepuszczalność gruntów. W celu uzyskania odpowiednich właściwości gruntu przeznaczonego pod inwestycje, dokonuje się przemieszczenia dużych mas ziemnych, utwardzenia oraz wzbogacenia podłoża o materiały mineralne, takie jak np. piasek, żwir, cement. Zabiegi te powodują wzrost przepuszczalności i przyspieszenie tempa infiltracji w głąb profilu glebowego, co w istotny sposób wpływa na przyspieszenie tempa migracji zanieczyszczeń do wód gruntowych. Całkowite uszczelnienie powierzchni oraz wszystkie wymienione wcześniej czynniki powodują zniszczenie naturalnych właściwości gleb. Gleby antropogeniczne, poza występowaniem zanieczyszczeń fizycznych (żwir, gruz i podobne materiały wykorzystywane przy inwestycjach budowlanych), wykazują również obecność zanieczyszczeń chemicznych, takich jak metale ciężkie (ołów i kadm) oraz węglowodory wielopierścieniowe. Ich obecność w glebie spowodowana jest głównie emisją zanieczyszczeń z ruchu komunikacyjnego, w przypadku terenów parkingowych również na skutek niekontrolowanych wycieków płynów samochodowych i kumulowaniem się tych substancji w warstwach gleby w bezpośrednim sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych i w miejscach postojowych pojazdów.

Z informacji zawartych w „Atlasie geochemicznym Poznania i okolic”¹⁴ wynika, iż występujące tu gleby charakteryzują się odczynem alkalicznym, o pH mieszczącym się w przedziale 7,4 – 9,3.

2.6. Warunki wodne

Wody powierzchniowe

Obszar objęty projektem mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu położony jest w całości w dorzeczu Odry i regionie wodnym Warty, w zasięgu granic jednolitej części wód JCWP – Warta od Cybiny do Rózanego Potoku (kod PLRW600021185933). Rzeka Warta przepływa poza opracowywanym obszarem, w pobliżu jego wschodniej granicy w odległości ok. 25 m.

Obszar w zdecydowanej części znajduje się poza zasięgiem wód powodziowych. Tylko niewielki pas terenów zieleni w Parku Szelągowskim, położonych wzdłuż wschodniej granicy projektu planu, znajduje się w zasięgu obszarów powodziowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo powodzi jest średnie i wynosi 1% (powódź raz na 100 lat). Wysokie prawdopodobieństwo powodzi – tj. 10% (raz na 10 lat) obejmuje tylko bardzo mały fragment terenu bezpośrednio przylegający do terenu Wartostrady. Nieco większy zasięg ma obszar, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (powódź raz na 500 lat). Zasięgi poszczególnych zagrożeń powodziowych zostały wskazane na rysunku projektu planu.

¹⁰ <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=7>

¹¹ <https://geolog.pgi.gov.pl/>

¹² <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>

¹³ Mapa glebowo-rolnicza

¹⁴ Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Józef Lis, Anna Pasieczna; Warszawa 2005

Wody podziemne

Obszar projektu planu położony jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 60 (PLGW600060).

Występowanie wód gruntowych na omawianym obszarze jest uzależnione od budowy geologicznej podłoża. Zalegające na opracowywanym obszarze antropogeniczne grunty charakteryzują się zróżnicowaną przepuszczalnością dla wód opadowych. Zgodnie z informacjami przedstawionymi na Mapie hydrograficznej¹⁵, na fragmencie obszaru opracowania – między ulicami Szelągowską i Wilczak do alei parkowej równoległej do Warty i do ul. Czapla – pierwsze zwierciadło wód podziemnych (wody gruntowe) występuje na głębokości od 2 do 5 m p.p.t.

W miarę spadku terenu w kierunku Warty – na terenie obejmującym południowo-wschodnią część Parku Szelągowskiego – zwierciadło wód gruntowych występuje płycej i zalega na głębokości od 1 do 2 m p.p.t.

W południowo-wschodniej części parku w kilku miejscach znajdują się wysięki wód podziemnych. Poniżej alei parkowej znajduje się obudowany wylot podziemnego rurociągu, z którego woda powierzchniowo spływa w kierunku rzeki Warty, tworząc lokalne rozlewisko. Powierzchniowe zaleganie wód podziemnych doprowadziło do powstania w tym rejonie pola młaczno. Z młaki woda trafia na betonowy mur oporowy. Przy większych przepływach obficie przelewa się przez mur i spływa na ul. Nadbrzeże, gdzie duża jej część stagnuje.

Poza tym, w kilku miejscach na terenie parku znajdują się również naturalne wysięki wody podziemnej, również tworzące młaki bądź wysięki na wypłaszczeniach doliny lub w jej strefach podboczowych¹⁶. Wypływająca woda zabarwia podłoże na rdzawy kolor, powodując jednocześnie lokalne zawilgocenie powierzchni ziemi.

Zwierciadło wód gruntowych ma charakter swobodny, podlegający wahaniom sezonowym, a zasilanie odbywa się głównie poprzez bezpośrednią infiltrację wód opadowych.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi na Mapie hydrogeologicznej¹⁷, obszar projektu planu zlokalizowany jest w obrębie jednostki hydrogeologicznej 1cTr/I (trzeciorzędowe piętro wodonośne), w obrębie której głównym poziomem wodonośnym jest mioceński poziom zbiornika wielkopolskiego, zbudowany z piasków drobnoziarnistych i mułkowatych. W obszarze opracowania miąższość tego poziomu mieści się w granicach od 10 m do 20 m. Poziom ten jest poziomem subartezyjskim. Zwierciadło wody ma charakter napięty i stabilizuje się na głębokości od kilku do kilkunastu metrów pod powierzchnią terenu. Głębokość występowania głównego użytkowego poziomu wodonośnego w obrębie analizowanego obszaru wynosi 50-100 m. Zasilanie poziomu mioceńskiego zachodzi na skutek przesączania się wody z poziomów czwartorzędowych, jak również (lokalnie) poprzez przypiły w oknach hydrogeologicznych. Nadkład tego poziomu tworzą utwory słabo i bardzo słabo przepuszczalne (gliny morenowe, iły poznańskie), w związku z czym, stopień zagrożenia zanieczyszczeniem głównego poziomu wodonośnego jest bardzo niski (czas potencjalnej migracji zanieczyszczeń wynosi ponad 100 lat do 8000 lat)¹⁸.

W granicach obszaru opracowania, po północnej stronie zbiegu ulic Ugory i Czapla, zlokalizowana jest czynna, publiczna studnia czwartorzędowa nr K/49. Dla tej studni nie ustanowiono stref ochronnych. Na analizowanym terenie nie zidentyfikowano innych ujęć wód podziemnych. Analizowany obszar nie jest położony w zasięgu stref ochronnych ujęć wód, dla których Prawo wodne ustanawia ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów i korzystania z wód. Cały analizowany obszar znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

2.7. Szata roślinna

Jak wcześniej wspomniano obszar opracowania, poza terenami zabudowanymi, obejmuje tereny zieleni położone w zasięgu doliny rzeki Warty. Tereny położone w dolinie Warty tworzą rzeczny korytarz ekologiczny, będący podstawą wyznaczenia północnego klina zieleni w klinowo-pięścieniowym systemie zieleni miasta Poznania. Należy pamiętać, że północny klin zieleni, będący lokalnym korytarzem ekologicznym, współtworzy z kolei część korytarza ekologicznego rangi regionalnej, służącego za główną oś przyrodniczą układu Wielkopolski, a w szerszej skali fragment

¹⁵ Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań,

¹⁶ Waloryzacja przyrodnicza Parku Szelągowskiego w Poznaniu, wraz z cennym przyrodniczo terenem lewego brzegu Warty na odcinku od rejonu ul. Nadbrzeże do skrzyżowania ulic Szelągowska / Garbary, INVEST-EKO; autorzy: prof. dr hab. Janina Borysiak, mgr Krzysztof Pyszny i mgr Roman Bednarek; Poznań, listopad 2011 r. (str. 7)

¹⁷ Mapa hydrogeologiczna w skali 1:50 000, ark. Poznań (471), wersja cyfrowa

¹⁸ Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, Poznań (471), Warszawa, 2000

korytarza ekologicznego doliny rzeki Warty o randze krajowej (obszar poznański Warty – 25K) w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET PL¹⁹.

W granicach opracowania, obejmującego część ww. północnego klina zieleni miasta Poznania, znalazła się znaczna część Parku Szelągowskiego. Park swoim zasięgiem poza granicami projektu planu obejmuje tereny dochodzące do rzeki Warty.

Park Szelągowski posiada cenne walory przyrodnicze, kulturowe, rekreacyjne oraz edukacyjne. Jego walory przyrodnicze doceniane były przez mieszkańców Poznania już od końca lat 30-tych XIX wieku, kiedy przystąpiono do zagospodarowywania dawnych pofortecznych terenów w ramach koncepcji tworzenia ciągów spacerowych i parków publicznych²⁰. Znajdują się w nim liczne ruiny po Ogrodzie Strzeleckim na Szelągu, dawnej własności Bractwa Kurkowego. Ogród uległ zniszczeniu podczas działań wojennych w 1945 roku. Po wielkości i rozkładzie zachowanych ruin w parku na Szelągu widać, że było to duże założenie architektoniczno-krajobrazowe. Z początkiem XX wieku (1932) szelągowski bieg Warty, w głównej mierze oparty na naturalnym układzie fizjograficznym terenu, został wpisany do Planu ogólnego Poznania, jako część miejskiego systemu klinów zieleni.

Park Szelągowski powstał na siedliskach o nieokreślonej potencjalnej roślinności naturalnej. W jego granicach ukształtował się mikrokrajobraz²¹ seminaturalny obszarów zieleni urządzonej. We florze naczyniowej tego terenu zdecydowanie, liczebnie i powierzchniowo, dominują gatunki rodzime. Gatunki te wchodziły w skład różnego typu zbiorowisk roślinnych, których fizjonomia i struktura florystyczna została ukształtowana zabiegami ogrodniczymi, jak między innymi regularne koszenie i jesienne grabienie ściółki. W drzewostanie parku przeważają drzewa i krzewy rodzime. Wiele z nich należy do sędziwych, jak: olsza czarna (*Alnus glutinosa*), klon zwyczajny (*Acer platanoides*), topola szara (*Populus x canescens*), wierzba iwa (*Salix caprea*), wierzba krucha (*Salix fragilis*) oraz wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*). Kilkanaście drzew m.in. spośród wymienionych gatunków osiągnęło wymiary pomnikowe. Wymienione rodzime drzewa są naturalnymi składnikami łągów lub grądów.

W granicach parku istnieje kilka rzędowych nasadzeń drzew - zarówno wiekowych drzew jak i młodych. Równoległe do pobocza ul. Szelągowskiej, na którym rosną głównie klony zwyczajne (*Acer platanoides*), biegnie chodnik i ciąg pieszo-rowerowy – oddzielone są od siebie zadrzewieniami rodzimych gatunków drzew. Przy ciągu po stronie parku posadzono rząd młodych ambrowców balsamicznych (*Liquidambar styraciflua*). Przy ścieżce biegnącej od ul. Szelągowskiej do placu zabaw nasadzono rząd dębów (*Quercus sp.*). Rząd młodych platanów klonolistnych (*Platanus x hispanica*) posadzono wzdłuż pobocza Wartostrady. Z kolei przy alejce biegnącej powyżej Wartostrady zachował się rząd wiekowych kasztanowców pospolitych (*Aesculus hippocastanum*)²². W pobliżu alejek prowadzących do placu zabaw posadzono również kilka młodych buków (*Fagus sp.*).

Park w części położonej pomiędzy ul. Szelągowską a alejką biegnącą od ul. Szelągowskiej do ul. Ugory (w rejonie placu zabaw i południowego narożnika ogrodzenia Domu Pomocy Społecznej), posiada duże trawiste przestrzenie. Bliżej ulic i alejek zieleni wysoka jest bardziej zagęszczona i liczniej rosną skupiska krzewów czy też wykonane z nich naturalne i formowane żywopłoty.

Wśród zadrzewień i zakrzewień w tej części parku rozmiarami wyróżniają się sędziwe drzewa oraz krzewy takich gatunków, jak: topola szara (*Populus x canescens*), topola włoska (*Populus nigra 'Italica'*), topola czarna (*Populus nigra*), głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*).

W części parku położonej bliżej rzeki, między wspomnianą alejką parkową a Wartostradą, występują bardziej zróżnicowane warunki siedliskowe. Na wypłaszczeniach doliny lub w jej strefach podboczowych, w miejscach wysięku wód podziemnych oraz w miejscu, gdzie stagnuje woda spływająca z podziemnego rurociągu, wytworzyły się pola młaczne o zabagnionym podłożu. W takich miejscach skupiają się rośliny reprezentowane przez gatunki wodne, bagienne, muraw zalewowych, wilgotnych łąk i wilgociolubnych ziołorośli okrajowych.

Poniżej obudowanego wypływu wód podziemnych wytworzyło się wymierające zbiorowisko roślinne będące zubożałą postacią zespołu situ siniego (*zespół Mentho longifoliae-Juncetum inflexi*). W otoczeniu pól młacznych i pomiędzy nimi licznie występują sędziwe drzewa oraz krzewy, takich

¹⁹ wieloprzestrzenny system obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu

²⁰ Zieleni i architektura, pod red. J. Wiesiołkowskiego, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 1993 3-4,

²¹ Mikrokrajobraz roślinny obejmuje fragment przestrzeni różniący się od otoczenia między innymi zestawem zbiorowisk roślinnych, stosunkami ilościowymi występujących zbiorowisk, sposobem ich rozmieszczenia na powierzchni ziemi oraz stosunkami graniczenia. Cechy te określają własną, indywidualną strukturę krajobrazu

²² Waloryzacja przyrodnicza Parku Szelągowskiego w Poznaniu, wraz z cennym przyrodniczo terenem lewego brzegu Warty na odcinku od rejonu ul. Nadbrzeże do skrzyżowania ulic Szelągowska / Garbary, INVEST-EKO; autorzy: prof. dr hab. Janina Borysiak, mgr Krzysztof Pyszny i mgr Roman Bednarek; Poznań, listopad 2011 r.

gatunków jak: wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*), wierzba iwa (*Salix cinerea*), wierzba krucha (*Salix fragilis*), platan klonolistny (*Platanus x hispanica*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), kasztanowiec pospolity (*Aesculus hippocastanum*). Przy samej Wartostradzie, w miejscu wykształconego pola młaczego, występują dwa siedliska przyrodnicze Natura 2000²³. Jednym z nich jest siedlisko łęgu jesionowo-olszowego (zespół *Fraxino-Alnetum*), a drugim jest zespół jeżyny popielicy (zespół *Carduo crisp-Rubetum caesii*). W ich zasięgu występują zbiorowiska roślinne zagrożone wymarciem na terenie Wielkopolski, tj. wymierające zbiorowisko zubożałej postaci łęgu jesionowo-olszowego (zespół *Fraxino-Alnetum*). W tej części parku przy ul. Ugory występuje kolejne zbiorowisko roślinne zagrożone (w stopniu nieokreślonym) wymarciem na terenie Wielkopolski, tj. zespół kolcowoja szkarłatnego (zespół *Lycietum halimifolii*).

Na terenie parku stwierdzono istniejące i potencjalne antropocentryczne zagrożenia naturalnego środowiska przyrodniczego²⁴, wśród których zlokalizowano trzy obszary degradacji naturalnych wpływów wód podziemnych oraz jeden pas terenu, na którym następuje erozja gleby powodowana wpływami powierzchniowymi, w tym generowanymi niewłaściwym użytkowaniem terenów zieleni urządzonej. Obszary degradacji naturalnych wpływów wód podziemnych obejmują tereny rozleglejsze niż pola młaczne. W terenie parku stwierdzono także stanowisko bluszczu pospolitego (*Hedera helix*) – rośliny do 2014 roku zaliczanej do gatunków objętych ochroną.

Obszar opracowania projektu mpzp obejmuje również niewielki teren zieleni włączony do północnego klina zieleni, sąsiadujący z Parkiem Szelańgowskim, ale położony po przeciwnej, północnej stronie ul. Ugory (na terenie objętym obowiązującym mpzp „Wilczak – Czapla”). Teren ten jest obecnie użytkowany jako ogród społeczny – „Ogród Szelańg”. Stanowi on ogrodzony teren, na którym zlokalizowano sezonowo funkcjonujący budynek z kawiarnią i wypożyczalnią łódek. Jest on w znacznej części porośnięty trawnikiem otoczonym drzewami. Niewielką jego północną część porasta roślinność synantropijno-seminaturalna. Zarasta ona teren od strony naturalnych lub prawie naturalnych siedlisk bliższych rzece, tworząc drzewostan z fitocenozami zaawansowanych stadiów wtórnej sukcesji biocenotycznej. W nieużytkowanych miejscach, obserwowana obecnie szata roślinna tego terenu rozwijała się spontanicznie od czasu zakończenia inwestycji, jakimi było poprowadzenie sieci uzbrojenia podziemnego (kolektora sanitarnego) i realizacja ul. Nadbrzeże.

Pośród pozostałych terenów zieleni położonych w granicy projektu planu, ale już poza klinem zieleni, wskazać można fragment terenu ze strzelnicą i dawnymi schronami przeciwlotniczymi. Teren ten obecnie należy do zespołu zabudowań Domu Pomocy Społecznej (dawniej Domu Weterana). Zagłębienie terenu z geometrycznym, prostym układem ścieżek i nasadzeniami drzew i krzewów porastających dawniej puste pole torów strzelniczych ukrywa swoją pierwotną funkcję. Centralnie ulokowany trawnik porastają zacieniające go drzewa [głównie gatunków iglastych – w tym rząd daglezi (*Pseudotsuga menziesii*)] oraz pogrupowane kompozycje drzew i krzewów z elementami małej architektury. Parkan zamykający od zachodu dawną strzelnicę gęsto porasta bluszcz pospolity (*Hedera helix*). W założeniu tym dawniej prawdopodobnie istniało też oczko wodne, gdyż obecnie znajduje się tam gęsty szuwar trzcinowy (*Phragmitetum communis*). Zieleń urządzona na terenie dawnej strzelnicy służy obecnie pensjonariuszom Domu Pomocy jako miejsce wypoczynku.

Na obszarze opracowania, z okresu kiedy kształtowany był Park Szelańgowski, pozostały również nasadzenia jesionów wyniosłych (*Fraxinus excelsior*) rosnące wzdłuż ul. Ugory. Drzewa te tworzą niepełną aleję. Niektóre z drzew osiągnęły już rozmiary pomnikowe. Drzewa przy północnym poboczu ulicy są często cięte z uwagi na przebiegającą pod ich koronami linię energetyczną. Większość drzew prezentuje dość dobrą kondycję zdrowotną.

Wzdłuż ul. Szelańgowskiej przy jej wschodnim i zachodnim poboczu z przyulicznych rzędów klonów pospolitych (*Acer platanoides*) zachowały się pojedyncze egzemplarze tych drzew. Po stronie zachodniej tej ulicy, na odcinku od ul. Winogrody w kierunku ul. Wilczak. między dojazdami do posesji, zaprowadzone są również zieleńce na których założono trawniki i posadzono liczne, ozdobne drzewa oraz krzewy zarówno gatunków iglastych jak i liściastych. Na tych zieleńcach wśród starszych egzemplarzy drzew występują liczne jarząby szwedzkie (*Sorbus intermedia*) oraz pojedyncze egzemplarze klonu jesionolistnego (*Acer negundo*), klonu pospolitego (*Acer platanoides*), kasztanowca (*Aesculus hippocastanum*), świerka pospolitego (*Picea abies*), brzozy brodawkowatej (*Betula pendula*); wśród egzemplarzy nieco młodszych występują liczne wiśnie piłkowane (*Prunus serrulata* 'Kanzan'), oraz pojedyncze egzemplarze m.in. jarząba pospolitego (*Sorbus aucuparia*), mirabelki

²³ Waloryzacja przyrodnicza Parku Szelańgowskiego w Poznaniu, wraz z cennym przyrodniczo terenem lewego brzegu Warty na odcinku od rejonu ul. Nadbrzeże do skrzyżowania ulic Szelańgowska / Garbary, INVEST-EKO; autorzy: prof. dr hab. Janina Borysiak, mgr Krzysztof Pyszny i mgr Roman Bednarek; Poznań, listopad 2011 r.

²⁴ jw.

(*Prunus domestica subsp. Syriaca*), jabłoni ozdobnych (*Malus sp.*), sumaka octowca (*Rhus typhina*). Wśród krzewów do nasadzeń użyto typowe miejskie gatunki roślin.

Zieleń urządzona występuje również na terenach zabudowanych – pomiędzy budynkami wielorodzinnymi lub na tworzonych przez nie wewnętrznych podwórkach.

W otoczeniu trzech jedenastokondygnacyjnych bloków przy zbiegu ulic Szelağowskiej i Wilczak zieleń osiedlowa jest mało urozmaicona i podobna w składzie do drzewostanu parkowego. Trawniki ze skupiskami drzew i krzewów są miejscami wyniesione ponad poziom terenu i otoczone niskimi murkami oporowymi. Pośród drzew przeważają robinie akacjowe (*Robinia pseudoacacia*), klony pospolite (*Acer platanoides*), klony jesionolistne (*Acer negundo*), mniej liczne są brzozy brodawkowate (*Betula pendula*), lipy drobnolistne (*Tilia cordata*).

W otoczeniu pięciokondygnacyjnych bloków, zlokalizowanych przy północnej granicy opracowywanego obszaru, zieleń jest bardziej urozmaicona i wyposażona w szereg elementów małej architektury (ogrodzenia, pergole, trejaże, ławeczki, wydzielone place zabaw itp.). Wśród drzew w podobnych proporcjach sadzone są gatunki iglaste i liściaste. Pojedyncze drzewa o ciekawszej formie lub odmianie eksponowane są na tle trawników zwykle otoczonych formowanymi żywopłotami. Miejscami występują też kompozycje z bylin.

Z kolei zabudowa jednorodzinna położona po północnej stronie ul. Ugory w większości przypadków otoczona jest ogrodami założonymi z udziałem typowych drzew i krzewów ozdobnych i z przeważającym udziałem gatunków zimozielonych (iglastych). Drzewa iglaste często sadzone są we frontowych częściach nieruchomości. Natomiast poza budynkami, w części ogrodu pełniące funkcje wypoczynkowo-rekreacyjną lub też użytkową, częściej pojawiają się drzewa i krzewy liściaste. Rzadko na zabudowanych działkach rosną jeszcze drzewa owocowe. Zwykle można napotkać je na tyłach ogrodów istniejących przy stosunkowo najstarszych budynkach jednorodzinnych.

W zespole zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zachowało się jeszcze kilka działek dotychczas niezabudowanych, pełniących funkcje uprawowych ogródków przydomowych czy też sadów. W ich składzie liczniej występują drzewa i krzewy owocowe. Kilka działek pozostaje nieużytkowanych. Widać na ich przykładzie jak szybko następuje proces wtórnej sukcesji – jak licznie pojawiają się samosiejki roślin należących do gatunków rozmnażających się z pomocą wiatru lub roznoszonych przez ptaki.

W obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej dość dużym skupiskiem roślin, wyróżniającym się pod względem dendrologicznym, jest prywatny ogród zlokalizowany w centralnej części projektu planu. Wiele drzew i krzewów użytych do nasadzeń to rzadziej spotykane formy czy też odmiany podstawowych gatunków drzew. Wokół granic działki przeważają drzewa iglaste zasłaniające wgląd na jego teren od strony zabudowy wielorodzinnej. W jego środkowej części, na rozległym trawniku, rośnie kilka skupisk drzew i krzewów, wśród których przeważają gatunki liściaste. W kilku miejscach dopełniają kompozycję nasadzenia z bylin.

Na opracowywanym obszarze wzdłuż wschodniej strony ul. Czapla, na działkach gdzie miejscami dawniej istniała zabudowa, rozwinęły się obecnie fitocenozы zaawansowanych stadiów wtórnej sukcesji biocenotycznej – podobne jak we fragmencie klina zieleni po północnej stronie ulicy Ugory, a ściślej w nieużytkowanej części „Ogrodu Szelağ”. Po wielu latach nieużytkowania tych terenów w szacie roślinnej dominują drzewa owocowe oraz drzewa należące do gatunków łatwo rozsiewanych przez wiatr. Z tych ostatnich, są to głównie klony pospolite (*Acer platanoides*), klony jawory (*Acer pseudoplatanus*), klony jesionolistne (*Acer negundo*), brzozy (*Betula sp.*). Nieco dalej przy ul. Czapla wśród drzew coraz liczniej pojawiają się gatunki drzew i krzewów wytwarzające owoce, którymi żywią się ptaki (jednocześnie rozsiewając je po okolicy). Niższe piętro roślinności tych terenów, poza kolejnymi pokoleniami samosiejek drzew, stanowią skupiska krzewów, m.in. takich gatunków jak: głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*), śliwa ałczyca (*Prunus cerasifera*), róża dzika (*Rosa canina*), śliwa domowa mirabelka (*Prunus domestica subsp. Syriaca*). Poza zadrzewieniami i zakrzewieniami, gęsto porastającymi stok opadający od ul. Czapla w stronę Warty, tereny te porastają trawy i rośliny zielne, wśród których najliczniej rosną gatunki inwazyjne, takie jak: nawłóć kanadyjska (*Solidago canadensis*) czy pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*).

Po zachodniej stronie ul. Czapla w otoczeniu zabudowy usługowej i wybrukowanego placu rozwijają się zakrzewienia, zadrzewienia z roślinnością łąkową i ruderalną. Roślinność ruderalna występuje wzdłuż wydeptanych ciągów komunikacyjnych. Łąkowa roślinność opanowała nieuczęszczane, nasłonecznione powierzchnie gruntu. W składzie traw porastających zbiorowiska łąkowe dominuje trzcinnik piaskowy (*Calamagrostis epigejos*). Przy sporadycznie pojawiających się zadrzewieniami i zakrzewieniami – najczęściej wierzbowych (*Salix sp.*), skład gatunkowy jest bardziej

urozmaicony dzięki udziałowi kwitnących roślin łąkowych. Podobnie jak po wschodniej stronie, w silnej ekspansji znajduje się nawłóć kanadyjska (*Solidago canadensis*).

2.8. Świat zwierzęcy

Jak wspomniano w rozdziale 2.7. prognozy, obszar opracowania, poza terenami zabudowanymi, obejmuje tereny zieleni należące do doliny rzeki Warty – zieleni będącej m.in. podstawą wyznaczenia północnego klina zieleni w klinowo-pierścieniowym systemie zieleni miasta Poznania i współtworzącą jednocześnie korytarz ekologiczny rzeki Warty rangi regionalnej i krajowej.

W granicach opracowania znalazła się też znaczna część Parku Szelągowskiego. Tereny te są przestrzennie powiązane z pozostałymi terenami dolinnymi, sięgającymi samego koryta rzeki Warty. Przylegająca do wschodniej granicy opracowywanego projektu planu stosunkowo wąska Wartosłada oraz nieco oddalona od granic opracowania równie wąska ul. Nadbrzeżna, ze względu na charakter jej użytkowania (ograniczony ruch samochodowy wyłącznie do pojazdów określonych służb, swobodny ruch rowerowy i ruch pieszy), nie stanowią istotnych barier komunikacyjnych, które mogłyby wzajemnie rozdzielać wymienione tereny klina w sposób utrudniający migracje fauny w samym korytarzu ekologicznym (np.: z leśnych terenów Moraska). W zasięgu klina zieleni ogrodzony pozostaje „Ogród Szeląg”. Natomiast teren Parku Szelągowskiego, nie jest wyodrębniony z klina zieleni, jak też nie jest regularnie odgródzony od terenów zabudowy, zatem nie ma też przeszkód w przemieszczaniu się zwierząt między parkiem a pozostałymi terenami dolinnymi. Te okoliczności – rzadkie jak na warunki miejskie – sprzyjają swobodnemu przemieszczaniu się fauny i decydują o jej stosunkowo dużej bioróżnorodności.

Biorąc też pod uwagę nietypowe jak na zieleni urządzone warunki siedliskowe Parku Szelągowskiego, urozmaicone dzięki m.in. powierzchniowymi wpływami wód podziemnych, w obszarze projektu planu można obserwować większą liczbę zwierząt niż w innych, typowych miejskich parkach.

W południowo-wschodniej części parku, w zasięgu siedliska łągu jesionowo-olszowego (*Fraxino-Alnetum*) stwierdzono buchtowisko dzika środkowoeuropejskiego (*Sus scrofa strofa*)²⁵. Na siedliskach związanych z wpływami wód podziemnych, gdzie wytworzyły się pola młeczne, zaobserwowano tarzawiska tego ssaka.

Na terenie parku, często w pobliżu pól młecznych, w sezonie wegetacyjnym zaobserwowano liczne kretowiska kreta europejskiego (*Talpa europaea*) – gatunku objętego ochroną częściową na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt²⁶. Kretowiska zaobserwowano również na terenie klina zieleni poza zasięgiem parku.

W obszarze opracowania nie można wykluczyć pojawienia się gatunków większych ssaków, takich jak: sarny (*Capreolus capreolus*), widywane już w rejonie doliny Warty. Na opracowywanym obszarze nie można wykluczyć też obecności wiewiórki pospolitej (*Sciurus vulgaris*) i jeża (*Erinaceus europaeus*) – gatunków objętych ochroną ścisłą oraz lisa pospolitego (*Vulpes vulpes*) – drapieżnego ssaka nie objętego ochroną gatunkową. Przedstawiciele tych gatunków byli obserwowani na terenach zieleni otwartej m.in. na terenie dawnego ogrodu W. S. Godurkiewiczów, który to przylega do wschodniej granicy opracowywanego obszaru.

Z „Atlasu rozmieszczenia płazów na terenie miasta Poznania”²⁷ wynika, że teren przygotowywanego planu jest w zasięgu migracji płazów z terenu doliny Warty, w tym gatunków objętych ochroną ścisłą tj.: grzebiuszki ziemnej (*Pelobates fuscus*) i żaby moczarowej (*Rana arvalis*) oraz gatunków objętych ochroną częściową tj.: żaby trawnej (*Rana temporaria*), ropuchy szarej (*Bufo bufo*) i żab z kompleksu żab zielonych (*Rana esculanta complex*) [w skład grupy żab zielonych wchodzi: żaba śmieszka (*Pelophylax ridibundus*), żaba jeziorkowa (*Pelophylax lessonae*), żaba wodna (*Pelophylax esculentus*)].

Z punktu widzenia kształtowania różnorodności lokalnej ornitofauny najbardziej istotny jest udział zieleni wysokiej w całym obszarze projektu planu, a w szczególności zachowanych, przeszło stuletnich, drzew na terenie parku. Drzewa, zwłaszcza te stare (często z dziuplami), stanowią atrakcyjne miejsce gniazdowania i żerowania rodzimych gatunków ptaków, w tym licznych gatunków objętych ochroną.

²⁵ Waloryzacja przyrodnicza Parku Szelągowskiego w Poznaniu, wraz z cennym przyrodniczo terenem lewego brzegu Warty na odcinku od rejonu ul. Nadbrzeże do skrzyżowania ulic Szelągowska / Garbary, INVEST-EKO; autorzy: prof. dr hab. Janina Borysiak, mgr Krzysztof Pyszny i mgr Roman Bednarek; Poznań, listopad 2011 r.

²⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U.2016, poz.2183)

²⁷ Atlas rozmieszczenia płazów na terenie miasta Poznania - narzędzie skutecznej ochrony gatunkowej. Praca zbiorowa, red. Kaczmarski M., Pędziwiatr K., Kaczmarek J. Klub Przyrodników Koło Poznańskie, Poznań 2013, 2014,

W trakcie wieloletnich badań ornitologicznych obejmujących rejon Parku Szelągowskiego w Poznaniu, wraz z cennym przyrodniczo terenem lewego brzegu Warty na odcinku od rejonu ul. Nadbrzeże do skrzyżowania ulic Szelągowska/Garbary zaobserwowano 43 gatunki ptaków, w tym 29 objętych ochroną ścisłą oraz 5 częściową. Trzy należą do zagrożonych. Jest to: świstun (*Anas penelope*) skrajnie zagrożony (CR), kania czarna (*Milvus migrans*) bliska zagrożenia (NT) oraz bielik (*Haliaeetus albicilla*), będący gatunkiem najmniejszej troski (LC). Na wspomnianej liście zdecydowanie dominują ptaki lęgowe należące do osobników 35 gatunków, z których osobniki 22 gatunków przebywają na obszarze miasta Poznania przez cały rok. Wśród gatunków przebywających cały rok dominują ptaki zakładające gniazda na ziemi lub w roślinności zielnej. Ta grupa ptaków, licząca 7 gatunków, wymaga miejsc zacisznych, niepenetrowanych przez człowieka, stąd małe prawdopodobieństwo napotkania ich w zasięgu opracowywanego obszaru. Spośród wykazanych 22 gatunków lęgowych 6 gnieździ się w koronach drzew i krzewów. Są to: czapla siwa (*Ardea cinerea*), myszół (*Buteo buteo*), uszatka (*Asio otus*), kos (*Turdus merula*), sroka (*Pica pica*), wrona siwa (*Corvus corone*) oraz 6 gatunków dziuplaków i półdziuplaków – są to: puszczyk (*Strix aluco*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dzięcioł zielony (*Picus viridis*), czubatka (*Parus cristatus*), wróbel (*Passer domesticus*) i mazurek (*Passer montanus*). Ta grupa dwunastu gatunków ptaków wymaga obecności zakrzewień i zadrzewień. Można przypuszczać, że ze względu na bardzo duże skażenie hałasem komunikacyjnym gniazda nie są zakładane w formacjach zaroślowych oraz drzewostanach bezpośrednio przylegających do ruchliwych ulic. Pozostałe 3 spośród gatunków lęgowych zakładają gniazda na budynkach lub w ich wnętrzu i są to: pustułka (*Falco tinnunculus*), kawka (*Corvus monedula*) i gołąb miejski (*Columba livia f. urbana*). Te trzy z wymienionych gatunków napotykane są też na terenach zabudowanych opracowywanego obszaru. Pośród zabudowy otoczonej ogrodami licznie pojawiają się przedstawiciele synantropijnych gatunków awifauny. Można wśród nich zaobserwować wymienione już gatunki, takie jak: kos, wróbel zwyczajny, mazurek i sroka oraz takie gatunki, jak: dzierlatka (*Galerida cristata*) i szpak (*Strunus vulgaris*). Spośród wymienionych gatunków ptaków: czapla siwa, wrona siwa, sroka i gołąb miejski są objęte ochroną częściową, a pozostałe gatunki objęte są ochroną ścisłą²⁸.

Poza klinem zieleni i działkami otoczonymi ogrodami z uwagi na przeważający udział powierzchni użytkowanych przez człowieka – w tym obecność terenów komunikacyjnych, utwardzonych powierzchni parkingowych itp. otaczających zabudowę głównie mieszkaniową, obszar projektu planu nie stanowi atrakcyjnych siedlisk dla fauny. Panujące na tych terenach warunki siedliskowe są bardziej dogodne dla bytowania zwierząt pospolicie występujących na terenie całego miasta niż dla tych przemieszczających się z klina zieleni. Pośród gęstej zabudowy, gdzie skład flory jest dość ograniczony, również ograniczony pozostaje skład gatunkowy przedstawicieli bytującej tam fauny.

Na nielicznych, dotychczas niezabudowanych, działkach powierzchnia zajmowana przez roślinność ruderalną pozwala na zapewnienie odpowiednich warunków życiowych raczej mało wymagającym gatunkom zwierząt, głównie bezkręgowcom. Wspomnieć tu można występującego na obszarach zieleni porośniętych różnymi trawami pasikonika zielonego (*Tettigonia viridissima*), wiele gatunków szarańczaków (*Acridoidea*), skorka pospolitego (*Forficula auricularia*), kowala bezskrzydłego (*Pyrrhocoris apterus*), biedronkę siedmiokropkę (*Coccinella septempunctata*) oraz niektórych przedstawicieli rzędu błonkoskrzydłych (*Hymenoptera*), m.in. trzmiele (*Bombus*). W sezonie wiosennym i letnim kwitnące rośliny zielne stanowią źródła pokarmu dla owadów zapylających. Ograniczone warunki siedliskowe lokalizacji są wystarczającymi dla występujących pośród roślinności ruderalnej mięczaków lądowych, takich gatunków jak: ślimak ogrodowy (*Cepaea hortensis*), ślimak gajowy (*Cepaea nemoralis*), ślimak przydrożny (*Helicella obvia*) oraz winniczek (*Helix pomerrata*) – ślimak objęty częściową ochroną gatunkową.

W pobliżu takich częściowo zabudowanych terenów ssaki reprezentowane są głównie przez gatunki niewielkich rozmiarów (które upodobały sobie bliskie sąsiedztwo ludzi), takie jak mysz polna (*Apodemus agrarius*), mysz domowa (*Mus musculus*) i sznur wędrowny (*Rattus norvegicus*). Z pośród gatunków drobnych ssaków mogą sporadycznie pojawić się również wcześniej wymienione gatunki, dla których jednak zdecydowanie atrakcyjniejsze są siedliska w zasięgu klina zieleni.

²⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183)

2.9. Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu, podobnie jak obszar całego Poznania, należy do Regionu Środkowowielkopolskiego.

Przeważającymi wiatrami w Poznaniu są wiatry z kierunku zachodniego, jednak ze względu na występowanie dość dużego akwenu wodnego i leśnego w części północnozachodniej miasta dominującym kierunkiem wiatru w tej części w 2018 roku był kierunek wschodni. Najrzadziej wiało z kierunków północnego i południowego. W 2018 r. dominowały wiatry, których średnia roczna prędkość wahała się od 3,1 do 5,1 m/s. Według rozkładu średnich miesięcznych prędkości wiatru w mieście, w 2018 r. najwyższe prędkości występowały w styczniu – 5,0 m/s, zaś najniższe w okresie letnim (sierpień – 3,1 m/s). Cisze i wiatry do 1,5 m/s występowały przez około 6,4% czasu w roku w całej strefie.

W strefie aglomeracja poznańska przeważają wpływy mas powietrza polarnomorskiego, napływającego z Oceanu Atlantyckiego. Znacznie mniejsze znaczenie mają masy powietrza polarno-kontynentalnego oraz zwrotnikowego. W 2018 r. najniższą średnią miesięczną temperaturę zanotowano w lutym (-3,2°C), a najwyższą w sierpniu (20,7°C). Średnia roczna temperatura w całej strefie wynosiła 9,7°C, natomiast średnia roczna amplituda – 23,9°C.

Roczna suma opadów w rejonie Poznania wynosi około 500 mm. Najwyższe w ciągu 2018 roku były opady letnie (lipiec 88,1 mm). Najniższe opady wystąpiły w lutym (7,5 mm). Średnia miesięczna opadu w 2018 r. wyniosła 39,7 mm.

Poziom średniej miesięcznej wilgotności względnej powietrza na obszarze strefy aglomeracja poznańska w 2018 roku wyniósł 74%. Najbardziej wilgotnymi miesiącami były miesiące zimowe (styczeń, listopad i grudzień, odpowiednio 86, 84 i 90%), najmniejszą wilgotność zanotowano w sierpniu 61%.

Okres wegetacyjny w rejonie miasta Poznania należy do najdłuższych w kraju i wynosi 220 dni.

Analizowany obszar, pomimo typowych dla miasta warunków klimatycznych, wyróżnia swoisty mikroklimat. Przyczyną występowania nieco odmiennych warunków klimatycznych jest przede wszystkim lokalizacja w obrębie terenu dolinnego rzeki Warty, która stanowi specyficzny akcent klimatotwórczy miasta. Wpływ rzeki na klimat miasta ocenia się jako znaczący w najbliższym jej sąsiedztwie. Takie położenie sprzyja zwiększeniu częstotliwości występowania zjawiska inwersji termicznej, a także niekorzystnych zjawisk klimatycznych w postaci częstych zamgleń i wyższej wilgotności powietrza. W obrębie dolin rzecznych obserwuje się również występowanie odchyień od różny wiatrów (wyznaczonej dla stacji meteorologicznej Poznań-Ławica) oraz gorszych warunków przewietrzania. Powierzchnia wodna rzeki podczas dnia może zmniejszać lub redukować wyspę ciepła pod warunkiem, że temperatura wody jest niższa od temperatury powietrza.

Z uwagi na brak danych meteorologicznych, pochodzących z posterunków zlokalizowanych w pobliżu analizowanego terenu, nie było możliwe szczegółowe określenie mikroklimatu, jakim charakteryzuje się analizowany obszar.

2.10. Jakość powietrza atmosferycznego

W przypadku projektu mpzp „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu na jakość powietrza atmosferycznego wpływa emisja powierzchniowa, pochodząca z indywidualnych instalacji grzewczych zabudowy mieszkaniowej i usługowej, istniejącej na opracowywanym obszarze i poza nim. Istniejąca w obszarze opracowania zabudowa wielorodzinna jest podłączona do sieci ciepłej. Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są zatem głównie budynki ogrzewane w sposób indywidualny, stanowiące źródło emisji niskiej. Indywidualne instalacje grzewcze budynków, w zależności od rodzaju stosowanego paliwa, generują różne ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, obejmujących m.in. tlenki siarki (głównie SO₂), tlenki azotu (NO_x), dwutlenek węgla (CO₂) oraz pyły o zróżnicowanym składzie frakcyjnym (w tym pył PM₁₀ i pył PM_{2,5}).

Na jakość powietrza wpływa również niezorganizowana emisja liniowa, pochodząca z ruchu samochodowego, odbywającego się ulicami położonymi w granicach projektu, czyli głównie ruchliwych ulic Szelańgowskiej i Wilczak oraz w mniejszym stopniu z ul. Ugory i ul. Czapla. Jakość powietrza atmosferycznego wokół dróg jest zależna od ilości przejeżdżających pojazdów oraz ich stanu technicznego. Do głównych zanieczyszczeń, emitowanych w wyniku spalania paliw w silnikach spalinowych należą: tlenek azotu, tlenek węgla, węglowodory (benzen, toluen, formaldehyd). Skutkiem ruchu komunikacyjnego jest również emisja pyłów zawieszonych, powstających w wyniku

ścierania opon oraz ścierania nawierzchni przez pojazdy mechaniczne. Największe emisje podczas spalania paliw w poruszających się pojazdach dotyczą dwutlenków azotu i to one decydują o wielkości ewentualnych przekroczeń emisji dopuszczalnej, w tym stężeń średniorocznych. Pozostałe zanieczyszczenia emitowane w spalinach (tlenek węgla, węglowodory oraz pył zawieszony) są zdecydowanie mniej uciążliwe i ich ewentualne stężenia ponadnormatywne występują na dużo większych obszarach, niż ma to miejsce w przypadku dwutlenku azotu.

W tej kwestii wyniki wielu szczegółowych analiz stężeń zanieczyszczeń powietrza w rejonie tras komunikacyjnych na terenie miasta Poznania – tras o zdecydowanie wyższych wskaźnikach natężenia ruchu pojazdów – prowadzonych w ramach ocen oddziaływania na środowisko realizacji inwestycji drogowych – wskazują na brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń substancji poza granicami pasa drogowego. Nie należy zatem spodziewać się występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego powodowanych zanieczyszczeniami komunikacyjnymi poza terenami dróg.

Na kształtowanie lokalnych warunków arosanitarnych korzystnie wpływa natomiast obecność terenów porośniętych zielenią, a w szczególności zielenią wysoką. Obecność drzew i krzewów sprzyja redukcji udziału CO₂ w powietrzu oraz emisji znacznych ilości O₂, ograniczając jednocześnie zasięg przemieszczania się zanieczyszczeń pyłowych.

Ze względu na brak punktów pomiarowych, zlokalizowanych w granicach projektu mpzp, analizę jakości powietrza atmosferycznego przeprowadzono na podstawie wykonywanej przez GIOŚ (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu) rocznej oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref, wyznaczonych w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska. Teren będący przedmiotem niniejszego opracowania znajduje się w granicach strefy aglomeracja poznańska²⁹.

Sporządzona w 2020 r. ocena jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia została wykonana odrębnie dla 12 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), pyłu zawieszonego PM₁₀ i zanieczyszczeń oznaczanych w pyłe PM₁₀, ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu (BaP) oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Wyniki oceny prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Klasyfikacja strefy aglomeracja poznańska w roku 2020 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb (PM ₁₀)	As (PM ₁₀)	Cd (PM ₁₀)	Ni (PM ₁₀)	BaP (PM ₁₀)	PM _{2.5}
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim Raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2021 r.

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM₁₀, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu oraz pyłu PM_{2.5} strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A. W roku 2020 stwierdzono natomiast przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu – strefę zaliczono do klasy C.

Obszar analizowanego projektu mpzp znajduje się w zasięgu obszarów przekroczeń na terenie strefy aglomeracja poznańska wyznaczonych w 2020 r. dla B(a)P.

Ze względu na występowanie w aglomeracji poznańskiej przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu konieczne było podjęcie działań, których realizacja doprowadziłaby do zmniejszenia emisji wspomnianych zanieczyszczeń do poziomów pozwalających na dotrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego.

W latach ubiegłych zgodnie z wymogami ustawowymi opracowano programy naprawcze, wskazujące cele i działania jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza, w tym:

- Program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań z dnia 31 grudnia 2007 r.³⁰,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.³¹,

²⁹ Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2020, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2021 r.

³⁰ Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego Nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007 r., akt archiwalny

- Program ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.³²,
- Program ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 z dnia 26 października 2015 r.³³,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 z dnia 24 czerwca 2019 r.³⁴

Obecnie dla strefy aglomeracja poznańska obowiązuje „Program Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska”, zatwierdzony uchwałą Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r.³⁵, opracowany z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Jego integralną część stanowi Plan Działania Krótkoterminowych (kod Programu PL3001PM10dBaPa_2018).

Podobnie jak w przypadku poprzednich dokumentów, Program ten określa szereg koniecznych do podjęcia działań, których zastosowanie jest niezbędne dla przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P. Wśród nich wskazuje działania naprawcze związane z wprowadzaniem do mpzp odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P, w zakresie m.in.:

- układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta,
- wprowadzania zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
- zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych,
- kształtowania zabudowy w sposób umożliwiający swobodny przepływ mas powietrza,
- stosowania odpowiednich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej towarzyszącej zabudowie,
- tworzenia publicznych terenów zieleni urządzonej, w tym parków i skwerów,
- uwzględniania rozbudowy i kształtowania sieci ulic obwodowych powodujących eliminację lub ograniczenie ruchu tranzytowego, oraz umożliwiających uspokojenie ruchu w obszarach wewnątrz dzielnicowych, tworzenia stref ruchu pieszego i uspokojonego w szczególności na obszarze śródmieścia,
- wdrażania rozwiązań systemowych dedykowanych rozwojowi ruchu rowerowego i pieszego,
- umieszczania (w miarę możliwości) w planach miejscowych zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłowniczej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłowniczej) na indywidualne.

2.11. Klimat akustyczny

Obszar projektu planu „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu położony jest w północnej części miasta i obejmuje tereny leżące między ul. Szelągowską i ul. Wilczak oraz wewnętrzną drogą – ul. Czapla. Część projektu planu, położona po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla, znajduje się w granicach obowiązującego mpzp „Wilczak – Czapla”³⁶ w Poznaniu.

W obszarze projektu planu znajduje się Park Szelągowski, zieleń doliny Warty, II kondygnacyjna niska zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca z usługami, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna szeregowa II kondygnacyjna, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna XVI kondygnacyjna wraz z parkingami i garażami oraz zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna V kondygnacyjna, Dom Pomocy Społecznej, tereny niezabudowane, fragmenty ulic Szelągowskiej i Wilczak oraz ulice Ugory i Czapla. Park Szelągowski wraz z zielenią w dolinie rz. Warty – zlokalizowany od południa, południowego zachodu i południowego wschodu – zajmuje ok. jedną trzecią powierzchni opracowywanego obszaru.

Obszar opracowania otaczają od strony północnej i północno-zachodniej – tereny zabudowy

³¹ Uchwała Nr XXIX/561/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 508, akt archiwalny)

³² Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 509, akt archiwalny)

³³ Uchwała Nr XI/316/15 z dnia 26 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r., poz. 6241, akt archiwalny)

³⁴ Uchwała Nr IX/166/19 z dnia 24 czerwca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 01.07.2019 r., poz. 6238, akt archiwalny)

³⁵ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956

³⁶ Uchwała Nr LVIII/758/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak – Czapla” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 165, poz. 2810)

mieszkaniowej wielorodzinnej z kilkoma budynkami usługowymi, ulokowanymi bezpośrednio przy ul. Wilczak. Od zachodu analizowany obszar sąsiaduje z terenem kościoła pw. św. Karola Boromeusza (który położony jest w klinie ulic Słowiańskiej i Naramowickiej), za którym zlokalizowana jest zabudowa blokowa osiedla mieszkaniowego Winogrady – po północnej stronie ul. Słowiańskiej. Po stronie południowej ul. Słowiańskiej, poniżej pętli tramwajowej „Wilczak”, znajduje się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, za którą zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa im. Marii Montessori i Zespół Szkół Łączności im. M. Kopernika. Od południa i wschodu obszar opracowania łączy się z otwartymi terenami doliny Warty.

Obsługę analizowanego obszaru projektu planu zbiorową komunikacją publiczną zapewniają linie autobusowe kursujące ul. Szelągowską oraz linie tramwajowe, których pętla tramwajowa „Wilczak” znajduje się poza opracowywanym obszarem – przy skrzyżowaniu ul. Słowiańskiej i ul. Szelągowskiej. Poza opracowywanym obszarem, na przedłużeniu ul. Ugory – przy skarpie rz. Warty, ulokowana jest Przystań Tramwaju Wodnego „Szeląg”.

W związku z obecnym zagospodarowaniem i użytkowaniem terenów w obszarze projektu planu, ochroną akustyczną w środowisku – na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*³⁷ oraz przepisów wykonawczych, czyli rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku³⁸ (które znacząco złagodziło wcześniejsze wymagania akustyczne dla terenów narażonych na oddziaływanie hałasu komunikacyjnego – w tym wypadku hałasu samochodowego, będące przedmiotem poprzedniego rozporządzenia³⁹, obowiązującego do października 2012 r.) – objęte są tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, w tym zabudowy mieszkaniowo-usługowej, oraz zabudowy usługowej – usług zdrowia (Dom Pomocy Społecznej).

Dopuszczalne poziomy hałas komunikacyjnego w środowisku, powodowanego przez ruch pojazdów samochodowych, wyrażone wskaźnikami długookresowego średniego poziomu dźwięku L_{DWN} (w porze dzień-noć) i L_N (w porze nocnej), które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem – wynoszą aktualnie: dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz terenu Domu Pomocy Społecznej – $L_{DWN}^* = 64$ dB i $L_N^* = 59$ dB, natomiast dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej – $L_{DWN}^* = 68$ dB i $L_N^* = 59$ dB, odpowiednio w porze dzień-noć i porze nocnej.

Z kolei, dopuszczalne poziomy hałas komunikacyjnego jw., mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby, wyrażone za pomocą równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia (od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) – wynoszą obecnie dla ww. rodzajów terenów odpowiednio: $L_{Aeq D/N}^* = 61/56$ dB oraz $L_{Aeq D/N}^* = 65/56$ dB.

W związku z prowadzoną na obszarze opracowania działalnością usługową, przywołano również wartości dopuszczalnych poziomów dźwięku w przypadku oddziaływania hałasu od tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

Dopuszczalne równoważne poziomy hałasu od tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu wynoszą dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz domów opieki społecznej – $L_{Aeq D/N}^* = 50/40$ dB, a dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz terenów mieszkaniowo-usługowych – $L_{Aeq D/N}^* = 55/45$ dB, odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym 8-miu najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym oraz w przedziale czasu odniesienia równym 1 najmniej korzystnej godzinie nocy, natomiast stosowane do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, wyznaczone w przedziale czasu odniesienia równym wszystkim dobom w roku, maksymalne dopuszczalne długookresowe średnie poziomy tego rodzaju hałasów – wynoszą odpowiednio: $L_{DWN}^* = 50$ dB i $L_N^* = 40$ dB – w pierwszym przypadku oraz $L_{DWN}^* = 55$ dB i $L_N^* = 45$ dB – w drugim przypadku, odpowiednio w porze dzień-noć i porze nocnej.

³⁷ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm)

³⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

³⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny

Na podstawie dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁴⁰, tereny objęte granicami przedmiotowego projektu planu, jak i tereny w jego sąsiedztwie – wymagające zapewnienia odpowiednich standardów akustycznych w środowisku, znajdują się w zasięgu oddziaływania akustycznego ruchu pojazdów samochodowych przejeżdżających ul. Szelągowską oraz ul. Wilczak, choć nie koniecznie o wartościach ponadnormatywnych. Ilustruje to załącznik nr 4, który pokazuje również zasięgi oddziaływania hałasu samochodowego od pozostałych ulic w analizowanym rejonie, tj. od ul. Słowiańskiej i ul. Naramowickiej oraz od ul. Serbskiej.

Na obszar projektu planu nie oddziałuje hałas kolejowy oraz hałas lotniczy z lotniska Poznań-Krzesiny tudzież lotniska Poznań-Ławica, a także hałas przemysłowy.

*Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*⁴¹, zrealizowana została na podstawie rozporządzenia w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji⁴², i ilustruje zasięgi oddziaływania rodzajów hałasu jw. dla obserwatorów umieszczonych na wysokości referencyjnej ok. 4 m nad poziomem terenu, dla aktualnego w 2017 r. stanu zagospodarowania i użytkowania terenów w analizowanym obszarze.

Hałas samochodowy z ul. Szelągowskiej wpływa na warunki akustyczne w środowisku, w obszarze projektu planu – na teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej XVI kondygnacyjnej, zlokalizowanej w rejonie skrzyżowania tej ulicy z ul. Wilczak. Wzdłuż zachodniej granicy tego terenu zabudowy mieszkaniowej hałas samochodowy kształtuje się na poziomie wartości – odpowiednio: od ok. $L_{DWN} = 55-56$ dB (w części południowo-zachodniej) do ok. $L_{DWN} = 62-65$ dB (w części północno-zachodniej, na wysokości ul. Wilczak), w porze dzieńno-wieczorno-nocnej, oraz od ok. $L_N = 52-53$ dB do ok. $L_N = 55-56$ dB, w porze nocnej, nie przekraczając dopuszczalnych wartości poziomów hałasu komunikacyjnego w środowisku dla tego rodzaju zabudowy.

Hałas samochodowy z ul. Szelągowskiej wpływa również na warunki akustyczne w środowisku na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej już poza granicami obszaru projektu planu, ale sąsiadującej bezpośrednio z tą ulicą od strony zachodniej. Wzdłuż wschodniej granicy terenu zabudowy mieszkaniowej (oznaczonego symbolem 6MN – na podstawie ustaleń obowiązującego mpzp „Rejon ulic Sołtysiej i Przelajowej”⁴³), a jednocześnie wzdłuż zachodniej granicy przedmiotowego projektu planu (tj. terenu komunikacji ul. Szelągowskiej), hałas samochodowy kształtuje się na poziomie wartości: ok. $L_{DWN} = 65-66$ dB oraz ok. $L_N = 57$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej, nie przekraczając wartości dopuszczalnej w środowisku w porze nocnej ($L_N^* = 59$ dB), wymaganej dla takiego rodzaju terenów zabudowy mieszkaniowej, oraz przekraczając wartość dopuszczalną ($L_{DWN}^* = 64$ dB) wymaganą w porze dzieńno-wieczorno-nocnej – o ok. $\Delta L_{DWN} = 1-2$ dB.

Hałas samochodowy z ul. Wilczak wpływa na warunki akustyczne w środowisku w zabudowie zlokalizowanej bezpośrednio wzdłuż tej ulicy, tj. na teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej XVI kondygnacyjnej, zlokalizowanej na odcinku od skrzyżowania tej ulicy z ul. Szelągowską do ul. Ugory, a także na kolejnych terenach zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej (szeregowej), mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej (przy ul. Wilczak 10 i 12) oraz mieszkaniowej wielorodzinnej V kondygnacyjnej, które zlokalizowane są na odcinku ul. Wilczak – od ul. Ugory do północnej granicy przedmiotowego opracowania. Wzdłuż południowej granicy terenu komunikacji ul. Wilczak hałas samochodowy kształtuje się na następujących poziomach wartości: ok. $L_{DWN} = 65-66$ dB oraz ok. $L_N = 57-59$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej, nie przekraczając dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnego w środowisku, wymaganych dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (XVI, III i V kondygnacyjnej), w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej.

Dla terenu mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej przy ul. Wilczak 12, przekroczona jest wartość dopuszczalna w środowisku w porze dzieńno-wieczorno-nocnej, ale nie jest przekroczona wartość dopuszczalna wymagana dla pory nocnej.

Przekroczenia wartości dopuszczalnych w środowisku, w porze dzieńno-wieczorno-nocnej oraz w porze nocnej, nie występują dla terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szeregowej – zlokalizowanej przy skrzyżowaniu ul. Wilczak z ul. Ugory. Przestrzeń między granicą terenu

⁴⁰ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁴¹ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁴² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji (Dz. U. z 2007 r., Nr 187, poz. 1340) – akt archiwalny

⁴³ Uchwała Nr LXXV/1032/V/2010 Rady Miasta Poznania z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Sołtysiej i Przelajowej” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 196, poz. 3613)

komunikacji ul. Wilczak (pełne opłotowanie) i granicą terenu tej zabudowy wykorzystywana jest jako droga wewnętrzna. Hałas samochodowy z ul. Wilczak wzdłuż wyznaczonej północnej granicy tego terenu zabudowy kształtuje się na poziomie wartości: ok. $L_{DWN} = 62$ dB oraz ok. $L_N = 52$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej.

Podobnie korzystne warunki akustyczne w środowisku kształtują się od strony ul. Wilczak na terenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej V kondygnacyjnej, również oddzielonej od ul. Wilczak ulicą wewnętrzną. Hałas samochodowy z ul. Wilczak wzdłuż wyznaczonej północnej granicy tego terenu zabudowy mieszkaniowej kształtuje się na poziomie wartości: ok. $L_{DWN} = 62-63$ dB oraz ok. $L_N = 52-55$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej.

Najmniej korzystne warunki akustyczne w środowisku wzdłuż ul. Wilczak występują aktualnie – w granicach opracowania – na wysokości dwu budynków mieszkalnych, objętych ochroną konserwatorską, które zlokalizowane są przy ul. Wilczak 10 i 12 – pomiędzy zabudową mieszkaniową jednorodzinną szeregową a zabudową mieszkaniową wielorodzinną V kondygnacyjną. Jeden z tych budynków to mały budynek wielorodzinny III kondygnacyjny, a drugi to budynek jednorodzinny, II kondygnacyjny. Hałas samochodowy z ul. Wilczak wzdłuż linii zabudowy kształtuje się tu na poziomie wartości: ok. $L_{DWN} = 60-65$ dB oraz ok. $L_N = 52-55$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej.

Hałas samochodowy z ul. Wilczak wpływa również na warunki akustyczne w środowisku – na terenach zabudowy mieszkaniowej, zlokalizowanej tuż poza granicami obszaru projektu planu, sąsiadującej bezpośrednio z tą ulicą od strony północnej. Wzdłuż północnej granicy terenu komunikacji ul. Wilczak, hałas samochodowy kształtuje się w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej IV kondygnacyjnej z usługami w parterze, zabudowie mieszkaniowo-usługowej II-III kondygnacyjnej oraz zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej II kondygnacyjnej, na poziomie wartości: ok. $L_{DWN} = 64-66$ dB oraz ok. $L_N = 56-57$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej, nie przekraczając wartości dopuszczalnych w środowisku w porze nocnej, wymaganych dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej, oraz przekraczając wartości dopuszczalne wymagane w porze dzieńno-wieczorno-nocnej w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej – do ok. $\Delta L_{DWN} = 2$ dB.

Porównując oddziaływanie akustyczne ruchu samochodowego z ul. Wilczak i ul. Szelańgowskiej w roku 2011-12, na podstawie dokumentacji poprzedniej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2012*⁴⁴, z wynikami pomiarów hałasu zamieszczonymi w aktualnej dokumentacji *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁴⁵, należy stwierdzić, że warunki akustyczne w analizowanym rejonie poprawiły się o ok. $\Delta L_{DWN, N} = 5-7$ dB wzdłuż ul. Szelańgowskiej, zarówno w porze dzieńno-wieczorno-nocnej, jak i w porze nocnej, oraz o ok. $\Delta L_{DWN} = 5$ dB w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i o ok. $\Delta L_N = 2-3$ dB w porze nocnej – wzdłuż ul. Wilczak.

W obszarze opracowania, mimo funkcjonowania różnych rodzajów usług i działalności, nie odnotowywano uciążliwego akustycznie oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu (brak jest informacji o uciążliwym akustycznie takim oddziaływaniu).

W podsumowaniu należy stwierdzić, że obszar opracowania charakteryzuje się korzystnymi warunkami akustycznymi w środowisku – głównie wewnątrz obszaru projektu planu oraz od strony północno- i południowo-wschodniej. Niekorzystne warunki akustyczne w środowisku występują aktualnie jedynie wzdłuż ruchliwych ulic: Szelańgowskiej i Wilczak, ale tylko w przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej bezpośrednio wzdłuż tych ulic, zarówno w obszarze opracowania, jak i poza jego granicami, gdzie obserwowane są niewielkie przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku, wymaganych dla takich rodzajów terenów zabudowy, w porze dzieńno-wieczorno-nocnej.

Na analizowany obszar projektu planu nie oddziałuje natomiast hałas komunikacyjny – kolejowy i lotniczy oraz hałas przemysłowy, podobnie jak hałas tramwajowy od linii kończących obecnie swoje trasy na pętli Wilczak.

⁴⁴ Uchwała Nr LX/927/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 21 stycznia 2014 r., poz. 487) – akt archiwalny, w tym *Mapa akustyczna miasta Poznania 2012* (Część I), AkustiX, Poznań, listopad 2012 r.

⁴⁵ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

2.12. Jakość wód

Wody powierzchniowe

Zgodnie z ustaleniami opracowania „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”⁴⁶, obszar objęty projektem planu „Rejon ulic Szelałgowskiej i Wilczak” w Poznaniu położony jest w obrębie zlewni jednolitej części wód powierzchniowych – JCWP Warta od Cybiny do Rózanego Potoku (kod PLRW600021185933). W „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, ww. JCWP określona została jako wielka rzeka nizinna, silnie zmieniona część wód, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, która aktualnie przedstawia zły stan chemiczny wód. Dla ww. JCWP określono cel środowiskowy polegający na osiągnięciu do 2021 roku dobrego stanu chemicznego oraz dobrego potencjału ekologicznego, umożliwiającego migrację organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego – Warty w obrębie JCWP.

Dla tej JCWP punkt pomiarowo-kontrolny zlokalizowany jest na wysokości Koziegłów. Zgodnie z wynikami badań zebranymi w ww. punkcie⁴⁷ JCWP Warta od Cybiny do Rózanego Potoku została następująco skwalifikowana:

- w klasie elementów biologicznych – 3 (2018 r.),
- w klasie elementów fizykochemicznych – >2 (2018 r.),
- klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego – 3, umiarkowany potencjał ekologiczny (2018 r.),
- klasyfikacja stanu chemicznego – poniżej dobrego (2019 r.),
- ocena stanu jcwp – zły stan wód (2019 r.).

Wody podziemne

Analizy jakości wód podziemnych wykonano w oparciu o ocenę jakości wód podziemnych prowadzoną dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) przez Państwowy Instytut Geologiczny. Zgodnie z podziałem obszaru dorzeczy na 172 JCWPd, obszar całego miasta Poznania zlokalizowany jest w zasięgu JCWPd nr 60 (PLGW600060).

Według „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, celem środowiskowym dla JCWPd nr 60 jest osiągnięcie dobrego stanu chemicznego oraz dobrego stanu ilościowego. Wody te nie są zagrożone nieosiągnięciem ww. celu. W 2016 r. stan chemiczny wód JCWPd nr 60 został oceniony jako słaby, natomiast stan ilościowy jako dobry⁴⁸, natomiast w 2019 r. zarówno stan ilościowy, jak i stan chemiczny oceniono jako dobry⁴⁹.

W wyniku monitoringu operacyjnego jakości wód podziemnych⁵⁰ obejmujących JCWPd nr 60, opartego na badaniach z 2020 r. przeprowadzonych w 28 punktach pomiarowych, zaklasyfikowano końcową jakość wód w 10 punktach do:

klasy II - dobrej jakości wód (*Czachurki 1, Borówiec 5, Biskupice 1258, Czerlejńko 2549, Wojnowice 2558, Kamionki 2563, Gruszczyn 2564, Głęboćzek 2566, Nieczajna 2572, Trzebiśławki 2592*), w 16 punktach do klasy III - zadowalającej jakości wód (*Czachurki 2 i 3, Sepno 496, Borówiec 1224, Kalwy 1278, Buk 1279, Gaj Wielki 1281, Dakowy Suche 1282, Orkowo 1959, Pobiedziska 2547, Duszniki 2555, Sarbia 2556, Góra 2557, Dąbrowa 2608, Mosina 2615 i Kalwy 912780*) oraz w 2 punktach do klasy IV - niezadowalającej jakości wód (*Borówiec 4 i Pecna 1495*).

W zakresie głównych poziomów użytkowych wód podziemnych, na ich jakość znaczący wpływ będą miały warunki hydrogeologiczne (opisane wcześniej w rozdziale 2.6. niniejszej prognozy). Należy przypomnieć, że obszar opracowania należy do jednostki hydrogeologicznej 1cTr/I (trzeciorzędowe piętro wodonośne), która charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zagrożenia zanieczyszczeniem wód podziemnych głównych poziomów wodonośnych⁵¹.

2.13. Dziedzictwo kulturowe

Przeszłość historyczna obszaru opracowania projektu planu, obejmującego duży fragment jednostki obszarowej Szelałg, jest bardzo bogata, sięga bowiem wstecz około 10 tysięcy lat.

⁴⁶ Dz. U. z 2016, poz. 1967

⁴⁷ Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, GIOŚ, <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>

⁴⁸ <https://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html>

⁴⁹ wg „Raportu z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019”, PiG, PiB, Warszawa, listopad 2020

⁵⁰ <http://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2020.html>

⁵¹ Mapa Hydrograficzna Polski, Główny Użytkowy Poziom Wodonośny, w skali 1: 50 000 Poznań, ark.471 Poznań, Państwowy Instytut Geologiczny(wersja cyfrowa)

Najstarszymi dowodami tej przeszłości są wyroby krzemienne tak zwanych kultur mazowszańskich. Intensywnie występujące materialne ślady obecności ludzi na tych terenach w dawnych epokach historycznych zachowały się na sześciu udokumentowanych stanowiskach archeologicznych o dużej wartości poznawczej. Stanowiska te rozlokowane są głównie w zasięgu terenów klina zieleni (w tym w Parku Szelągowskim) i nieznacznie wykraczają poza jego granicę (na tereny zabudowy) w stronę ulic Ugory i Czapla. Stanowiska te zostały ujęte w prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Archiwum AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski)⁵². Są to następujące stanowiska archeologiczne:

- AZP 52 - 28/132 - osadnictwo wielokulturowe od neolitu do czasów nowożytnych,
- AZP 52 - 28/134 - osadnictwo wielokulturowe od epoki brązu do czasów nowożytnych,
- AZP 52 - 28/137 - osadnictwo późnośredniowieczne,
- AZP 52 - 28/138 - osadnictwo kultury łużyckiej,
- AZP 52 - 28/139 - osadnictwo o nieokreślonej chronologii,
- AZP 52 - 28/145 - osadnictwo z epoki kamienia.

Prace ziemne prowadzone w obrębie ww. stanowisk wymagają prowadzenia rozpoznania archeologicznego.

Objęty projektem planu Park Szelągowski swoją nazwę wywodzi od kupieckiej rodziny Szylingów, z których najbardziej znanym był Mikołaj Szyling, założyciel fabryki prochu na terenach obecnego Szeląga. W 1557 r. Zygmunt August wyraził zgodę na powiększenie fabryki, poprzez dokup gruntów. Z czasem fabryka zakończyła działalność, a dziedziczone tereny stały się popularnym celem wycieczek mieszkańców Poznania. W 1 ćw. XIX wieku, w czasach budowy Fortu Winiary (potocznie nazywanego Cytadela) powstał park-ogród i późniejsza restauracja Szeląg. W 1922 restaurację i ogród zakupiło Bractwo Kurkowe Strzeleckie. W ogrodzie mieściła się strzelnica, tarasy restauracyjne i schody prowadzące do Warty – obecnie istnieją pozostałości tych obiektów i elementów małej architektury stanowiące świadectwo czasów dawnej świetności. Po II wojnie światowej przez pewien czas przy Szelągu funkcjonowała przystań, a Wartą odbywały się regularne kursy statkiem do Gorzowa Wielkopolskiego. Teren Szeląga, zniszczony podczas działań wojennych, w kolejnych latach podupadał. W latach 60-tych i 70-tych XX wieku przystąpiono do planowanego kształtowania doliny Warty wraz z jej promenadami. Teren Szeląga, stanowiący lewobrzeżny fragment doliny Warty wpisywał się w zamiysł powiązania go z Drogą Dębińską za pomocą tzw. Trasy Piastowskiej i realizowanych kolejnych fragmentów Wartostrady. W 2009 Park Szelągowski uporządkowano, przez co stał się bardziej dostępny, zarówno od strony ul. Szelągowskiej, jak i od strony Wartostrady oraz ul. Nadbrzeże.

W granicach parku – na przedłużeniu ulicy Słowiańskiej – mogą znajdować się pozostałości dwóch szczelin (czy też schronów) przeciwniebieżnych, powstałych podczas II wojny światowej. Obiekty takie posiadają istotną wartość zabytkową i konserwatorską. W przypadku ewentualnej rozbiórki, należy wykonać ich inwentaryzację rysunkową oraz fotograficzną i przekazać ją Miejskiemu Konserwatorowi Zabytków.

Zgodnie z treścią *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*, na liście dóbr kultury współczesnej wskazanych do ochrony znajduje się również Dom Weterana położony przy ul. Ugory 18/20, w którym obecnie mieści się Dom Pomocy Społecznej. Dom Weterana nawiązuje do najlepszych tradycji europejskiego modernizmu. W założeniu architektonicznym dominuje chęć wpisania zespołu w otaczającą go przyrodę, w tym zwłaszcza w dość stromo opadającą dolinę Warty i stary, historyczny drzewostan, związany z ww. ogrodem Bractwa Kurkowego.

W wykazie zabytków nieruchomych, wyznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w obszarze mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu, znalazło się jedenaście willi mieszkalnych, z których dziewięć ulokowanych jest przy ul. Ugory o numerach 73, 75, 77, 83, 85, 87, 89, 91 i 95 oraz dwie przy ul. Wilczak o numerach 10 i 12.

Wszystkie wyżej wymienione budynki podlegają ochronie w zakresie charakterystycznych brył, artykulacji elewacji, kąta nachylenia dachu i istniejącego detalu architektonicznego. Budynki te stanowią dowody pewnych trendów panujących w architekturze na przestrzeni minionych lat, a wraz z aleją przyulicznych drzew wyróżniają się krajobrazowo wśród otaczającej je zabudowy wielorodzinnej i wpływają na lepszą identyfikację Szeląga w przestrzeni miejskiej.

⁵² <https://www.nid.pl/pl/Regiony/Wielkopolskie>

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Projektu mpzp „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu obejmuje obszar o specyficznych uwarunkowaniach lokalizacyjnych, przyrodniczych, przestrzennych i kulturowych. Specyfika uwarunkowań wynika z jego położenia w północnym klinie zieleni obejmującym dolinę rzeki Warty – rzeki stanowiącej korytarz ekologiczny o randze krajowej i główną oś historycznie ukształtowanego, klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta Poznania. W przyszłym zagospodarowaniu terenu należy zatem wziąć pod uwagę zarówno jego walory przyrodnicze, wynikające ze specyficznego położenia w systemie przyrodniczym miasta i regionu, ale również i ograniczenia, jakie taka lokalizacja powoduje, związane np. z zagrożeniem powodziowym.

Formy ochrony przyrody, położenie w systemie przyrodniczym miasta

System zieleni miejskiej Poznania zapewnia prawidłowe funkcjonowanie miasta jako środowiska życia człowieka, a także łączy się z terenami zieleni gmin sąsiednich i zapewnia ciągłość systemu korytarzy ekologicznych w szerszej skali. Współtworzy część korytarza ekologicznego rangi regionalnej służącego za główną oś przyrodniczą układu Wielkopolski, w szerszej skali stanowi fragment korytarza ekologicznego doliny rzeki Warty o randze krajowej (obszar poznański Warty – 25K) w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET PL⁵³.

Zachowanie łączności korytarzy ekologicznych, jak też ochrona przed zawężaniem ich zasięgu, są niezbędne dla utrzymania ciągłości struktur przyrodniczych, zarówno tych ponadlokalnych, jak i lokalnych, zapewnienia ciągłości wymiany genetycznej, a także wymiany i regeneracji powietrza oraz retencji wodnej. Warto wspomnieć, że obszar opracowania leży pomiędzy ustanowionymi w południowym klinie zieleni użytkami ekologicznymi „Dębina I”⁵⁴ i „Dębina II”⁵⁵, a ustanowionymi w dalszym przebiegu północnego klina zieleni użytkami ekologicznymi „Wilczy Młyn”⁵⁶ i „Łęg Potoku Różanego”⁵⁷. Realizując projekt planu należy zadbać by te ww. wymienione obszary cenne przyrodniczo (cenne zwłaszcza pod względem florystycznym i faunistycznym) były nadal powiązane.

Zachowanie i kształtowanie właściwych powiązań przyrodniczych ma również istotne znaczenie w kontekście zapewnienia prawidłowych warunków życia mieszkańców całego miasta. Istotne jest zachowanie terenów otwartych położonych w obrębie dolin, z jednoczesną ochroną ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Biorąc pod uwagę wysokie prawdopodobieństwo bytowania na całym terenie opracowywanego projektu mpzp dziko występujących gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową (która to stanowi jedną z form ochrony przyrody), realizacja zarówno ustaleń mpzp, jak i wszelkich innych działań inwestycyjnych, musi uwzględniać zakazy, ustanowione w stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt*⁵⁸.

Wśród zakazów wymienionych w rozporządzeniu wskazać można m.in. zakazy: umyślnego zabijania, umyślnego okaleczania lub chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca. Natomiast w przypadku konieczności podjęcia działań inwestycyjnych, które będą powodowały naruszenie obowiązujących zakazów, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie są one szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt,

⁵³ wieloprzestrzenny system obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu

⁵⁴ uchwała Nr LX/924/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Dębina I”, (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 9 stycznia 2014 r. poz. 177)

⁵⁵ uchwała Nr LX/925/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Dębina II” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 9 stycznia 2014 r. poz. 178)

⁵⁶ uchwała Nr XXI/288/VII/2015 Rady Miasta Poznania z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Wilczy Młyn”, (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 16 grudnia 2014 r. poz. 8503)

⁵⁷ uchwała Nr XXXIX/684/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Łęg Potoku Różanego” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 29 grudnia 2016 r. poz. 8380)

⁵⁸ Dz. U. z 2016, poz. 2183

niezbędne będzie uzyskanie zezwolenia na czynności podlegające zakazom, wydawane przez właściwe organy ochrony środowiska.

Na obszarze objętym projektem mpzp „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie występują zasoby przyrodnicze objęte prawnymi formami ochrony przyrody, ustanawianymi w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, takie jak: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Warto jednak dodać, że na obszarze Parku Szelağowskiego oraz przy ul. Ugory rosną drzewa, które już osiągnęły obwody pomnikowe.

Analizując obszar opracowania pod kątem obszarów chronionych należy stwierdzić, że najbliższej granic projektu mpzp „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu leży Fort Winiary (potocznie zwany Cytadelą). Dawny Fort Winiary – Cytadela wchodzi w skład obszaru Natura 2000 „Fortyfikacje w Poznaniu” (PLH300005), obejmującego jeszcze 18 fotów (forty główne I-IX oraz fortys pośrednie Ia – IXa) oraz 3 schrony zlokalizowane w obrębie Sołacza. Obszar „Fortyfikacje w Poznaniu” został wskazany do ochrony z uwagi na występowanie w jego granicach miejsc zimowania nietoperzy, w tym gatunków wskazanych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej⁵⁹. Dla zimujących w obrębie obiektów fortyfikacyjnych nietoperzy szczególnie niebezpieczne są działania powodujące zmianę mikroklimatu w forcie, m.in. szczelne zamykanie otworów wlotowych, zaburzające cyrkulację powietrza, osuszanie podziemi oraz zbyt częsta obecność człowieka w obiektach fortyfikacyjnych w trakcie hibernacji tych zwierząt. Działania te dotyczą zatem samych obiektów stanowiących miejsce zimowania nietoperzy i zasadniczo nie są związane ze sposobem zagospodarowania terenów położonych poza ich sąsiedztwem. Z uwagi na powyższe, zakłada się, że realizacja ustaleń projektu mpzp „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie spowoduje wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na przedmiot ochrony, a więc zimowiska nietoperzy oraz integralność wspomnianego obszaru chronionego.

W granicach opisywanego obszaru nie występują inne obszary chronione, podlegające ochronie na podstawie przepisów odrębnych, takie jak strefy ochronne ujęć wody, obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, obszary ciche w aglomeracji.

Ochrona przeciwpowodziowa

Z racji swojego położenia nad Wartą, tereny objęte granicą projektu mpzp „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu znalazły się w zasięgu obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, dla których opracowane zostały mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, sporządzone na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne oraz rozporządzenia z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie opracowania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Analiza najnowszych map powodziowych⁶⁰ pozwala stwierdzić, że zasięgi poszczególnych zalewów obejmują wschodnie części terenów parku i zieleni spontanicznej przylegające odpowiednio do biegnącej poza obszarem opracowania Watostrady i ul. Nadbrzeże. Zasięg zalewu raz na 500 lat - Q 0,2% obejmuje pas terenu maksymalnie do szerokości 32 m od krawędzi Watostrady i ul. Nadbrzeże. Zasięg zalewu raz na 100 lat - Q1% obejmuje pas parkowego terenu maksymalnie do szerokości 25 m od krawędzi Watostrady. Zasięg obszaru, dla którego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat – Q 10%) obejmuje bardzo mały fragment zieleni parkowej, bezpośrednio przylegającej do Watostrady, w najszerszym miejscu – przy ul. Ugory osiagający 7 m szerokości. Zasięgi poszczególnych zalewów powodziowych dla obszaru projektu mpzp zostały wskazane na rysunku projektu planu.

Zgodnie z nowymi uregulowaniami prawnymi, obowiązującymi od dnia 1 stycznia 2018 r.⁶¹, obszary szczególnego zagrożenia powodzią – obejmujące zgodnie z definicją ustawową obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przmuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne oraz pas techniczny – uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

⁵⁹ Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa)

⁶⁰ PGW Wody Polskie 2020 ...

⁶¹ ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566)

Zgodnie z ustawą, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania, a także lokalizowania nowych cmentarzy.

Projekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wymagają uzgodnienia z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie⁶² w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Dokonując uzgodnień, Wody Polskie uwzględniają prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, poziom zagrożenia powodziowego, proponowaną zabudowę i zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także jego aktualne zagospodarowanie i dotychczasowe przeznaczenie. W decyzji w sprawie uzgodnienia projektu mpzp określa się wymagania lub warunki dla planowanej zabudowy i planowanego zagospodarowania terenów położonych na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

Co szczególnie istotne w procesie planowania przestrzennego, uzgodnienia projektu mpzp odmawia się, jeżeli planowana zabudowa lub planowane zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią:

- 1) naruszają ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza;
- 2) naruszają ustalenia planu zarządzania ryzykiem powodziowym;
- 3) stanowią zagrożenie dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków;
- 4) naruszają funkcjonowanie infrastruktury krytycznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;
- 5) utrudniają zarządzanie ryzykiem powodziowym.

W kontekście przyszłego zagospodarowania przestrzennego należy zatem uwzględnić ustalenia w zakresie skali zagrożenia powodziowego dla analizowanego odcinka rzeki Warty, jakie zostały zawarte w wyżej wskazanych dokumentach. Prowadzenie polityki w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego musi uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego oraz z dokumentów strategicznych w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

Jak już wspomniano w rozdziale 2.3. prognozy, zgodnie z informacjami zawartymi w sporządzonym w 2016 r. opracowaniu pt.: „Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania”⁶³ po południowo-wschodniej stronie parku i po tejże stronie ul. Czapla, w odległości 10-100 m od rzeki Warty ciągnie się pas terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi, które mogą rozwijać się na glinach morenowych⁶⁴. Cały obszar zagrożenia, oznaczony w ww. opracowaniu nr 3, obejmuje „Zbocze Warty od ul. Serbskiej (NE) do ul. Na Stoku(SW)”.

Obecnie nie stwierdzono na obszarze zagrożenia oznaczonym nr 3 czynnych ruchów masowych ziemi. Potencjalnie, w przypadku nieprzemyślanej działalności ludzkiej możliwe jest jednak wystąpienie takich zjawisk.

W przypadku ww. południowo-wschodniej strony ul. Czapla, gdzie w granicach opracowywanego obszaru (tak jak w obecnie obowiązującym planie), przewidywana jest realizacja nowej zabudowy — a obecnie spontanicznie rosną zadrzewienia, przed przystąpieniem do zmiany zagospodarowania terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, należałoby przyjąć odpowiedni tok postępowania. Tok takiego postępowania przedstawiono i zalecono w ww. opracowaniu pt.: „Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania”.

Zgodnie z nim należy opracować dokumentację geologiczno-inżynierską, w której będą zamieszczone obliczenia stateczności zbocza uwzględniające przyszłe zagospodarowanie terenu i przewidywane obciążenie zbocza oraz ocenić jego stateczność w dwóch wariantach: przy uwzględnieniu dotychczasowego zagospodarowania terenu oraz po uwzględnieniu realizacji planowanej inwestycji. Wcześniej należy zaprojektować zakres rozpoznania warunków gruntowo-

⁶² Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

⁶³ Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, skala 1:10 000, Róžański M., Nowak M., Nyćkowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016r.

⁶⁴ Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, Mapa lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (arkusz 1), skala 1:10 000, Róžański M., Nowak M., Nyćkowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016 r.,

wodnych tak, aby uzyskane dane były wystarczające do obliczeń stateczności zbocza. W dokumentacji geologiczno-inżynierskiej należy zgodnie z obowiązującymi przepisami przedstawić: „opis zjawisk i procesów geodynamicznych oraz antropogenicznych występujących w miejscu lokalizacji projektowanego obiektu budowlanego i jego sąsiedztwie oraz ocenę wielkości ich wpływu na projektowany obiekt budowlany i kartę rejestracyjną osuwiska lub kartę rejestracyjną terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi”.

W przypadku braku dostatecznych danych na etapie sporządzania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej wyżej opisane czynności należy wykonać na etapie sporządzania projektu geotechnicznego, który jest załącznikiem do projektu budowlanego.

Istotne jest to, by w toku sporządzania dokumentacji i stosownie do wyników badań, dokonywać wyboru odpowiedniego układu zabudowy lub zmiany zamierzonej lokalizacji zabudowy, czy też podjąć kompleksowe działania polegające na zastosowaniu odpowiednich technologii w odniesieniu do wzmacniania fundamentów, jak i samych konstrukcji budynków. W analizie możliwości inwestycyjnych należy też odpowiednio rozlokować zabudowę oraz zagospodarować otaczający ją teren. Kwestią najważniejszą jest odpowiednie odwodnienie obszaru przez wykonanie właściwego systemu odprowadzania wód gruntowych nawadniających materiał koluwalny zalegający w głębszych warstwach geologicznych (glinach morenowych)⁶⁵. Poprzez uwzględnienie obciążenia gruntu i odpowiednie proporcje powierzchni utwardzonych do powierzchni przesiąkalnych – zapewniające stabilizację warunków hydrogeologicznych terenu, możliwe jest zadbanie o to, by wszystkie ww. antropogeniczne oddziaływania nie stały się czynnikiem uruchamiającym negatywne zjawiska związane z ruchami masowymi ziemi.

Rozwój sieci infrastruktury technicznej

Rozwijająca się w ostatnich latach zabudowa miasta Poznania, daleko wykraczająca poza obszar objęty sporządzanym projektem planu, przyczyniła się do powstania większej liczby odbiorców wody i wytwarzania większej ilości ścieków komunalnych. Dlatego też w przypadku opracowywanego projektu planu, w kontekście ochrony walorów klina zieleni, należy również rozważyć problemy wynikające z realizacji projektowanego we wschodniej części Parku Szelağowskiego kolektora kanalizacji sanitarnej. Realizacja projektu planu powinna uwzględniać konieczność perspektywicznej rozbudowy tej sieci infrastruktury technicznej, przy jednoczesnym zminimalizowaniu ingerencji w warunki gruntowe podczas wykonywania wykopów pod jego budowę. Celem minimalizowania zasięgu wykopów jest ograniczenie oddziaływań na szatę roślinną obszaru opracowania.

Warunki akustyczne

Należy stwierdzić, że obszar opracowania charakteryzuje się obecnie korzystnymi warunkami akustycznymi w środowisku – głównie wewnątrz obszaru projektu planu oraz od strony północno-i południowo-wschodniej. Niekorzystne warunki akustyczne w środowisku występują aktualnie jedynie wzdłuż ruchliwych ulic: Szelağowskiej i Wilczak, ale tylko w przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej bezpośrednio wzdłuż tych ulic, zarówno w obszarze opracowania (przy ul. Wilczak 12), jak i poza jego granicami (po zachodniej stronie ul. Szelağowskiej) – obserwowane są niewielkie przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku, wymaganych dla takich terenów zabudowy, w porze dzieńno-wieczorno-nocnej.

W przyszłości mogą pojawić się dodatkowe zagrożenia akustyczne w środowisku, związane z realizacją a potem eksploatacją nowej ul. Szelağowskiej – przybliżonej do terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, o nowym przekroju i z trasą tramwajową.

Zanieczyszczenie powietrza

Wśród istotnych problemów ochrony środowiska, jakie dotyczą obszaru całego miasta – a tym samym również obszaru objętego granicami projektu mpzp – należą problemy związane z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM₁₀ oraz bezno(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym. Stąd też konieczne jest podejmowanie szeregu działań – w tym działań planistycznych – mających na celu ograniczenie lub też wyeliminowanie źródeł ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.

⁶⁵ <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPOI>;

4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

4.1. Cel opracowania projektu planu

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu jest ustalenie przeznaczenia terenów oraz określenie sposobów ich zagospodarowania i zabudowy, pozwalające na zatrzymanie dogęszczania zabudowy w sposób niekontrolowany i ochronę terenów zieleni, w tym zieleni osiedlowej.

Uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia mpzp dla omawianego obszaru wywołało na podstawie wniosków: Rady Osiedla Stare Winogrody – o sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu oraz firmy Iron Tower Investment Paweł Wieczorkiewicz SK o zmianę zapisów obowiązującego mpzp „Wilczak - Czapla”⁶⁶ w Poznaniu. Wnioskowane sporządzenie mpzp miało na celu wprowadzenie na przedmiotowym terenie ładu przestrzennego i ograniczenie możliwości zabudowy terenu na podstawie decyzji administracyjnych. Wnioskowana zmiana mpzp „Wilczak - Czapla” w Poznaniu miała na celu uatrakcyjnienie terenów nadwarciańskich poprzez ujednolicenie zabudowy wzdłuż rzeki przez domknięcie struktury istniejącej zabudowy wielorodzinnej oraz realizację planowanego ciągu pieszego łączącego sąsiednią zabudowę z ul. Nadbrzeże w obecnym ukształtowaniu terenu.

4.2. Ustalenia projektu planu

Projekt planu „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunku projektu planu, sporządzonego w skali 1:1 000.

W zakresie przeznaczenia terenów w projekcie planu wyznaczono:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczone na rysunku planu symbolami: **1MN, 2MN i 3MN**;
- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej, oznaczony na rysunku planu symbolem **MN/U**;
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, oznaczone na rysunku planu symbolami: **1MW, 2MW, 3MW, 4MW i 5MW**;
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej, oznaczone na rysunku planu symbolami: **1MW/U, 2MW/U i 3MW/U**;
- teren zabudowy usługowej, oznaczony na rysunku planu symbolem: **U**;
- tereny zieleni urządzonej, oznaczone na rysunku planu symbolami: **1ZP i 2ZP**;
- tereny zieleni urządzonej w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, oznaczone na rysunku planu symbolami: **1ZP/ZZ i 2ZP/ZZ**;
- tereny infrastruktury technicznej:
 - elektroenergetyki, oznaczone na rysunku planu symbolami: **1E, 2E i 3E**;
 - kanalizacji, oznaczony na rysunku planu symbolem: **1K i 2K**;
- tereny dróg publicznych, oznaczone na rysunku planu symbolami: **KD-G, KD-L, 1KD-D, 2KD-D i KD-Dxs**;
- tereny dróg wewnętrznych, oznaczone na rysunku planu symbolami: **KDW, KDWx, 1KDWxs, 2KDWxs, 3KDWxs, 4KDWxs, 1KDWpp, 2KDWpp i 3KDWpp**.

Projekt planu swoim zasięgiem obejmuje fragment terenu północnego klina zieleni miasta Poznania. W granicach tego fragmentu klina wyznacza tereny zieleni urządzonej, z czego dwa w zasięgu Parku Szelağowskiego i dwa obejmujące nadwarciańską zieleni po północnej stronie ul. Ugory. W granicach Parku Szelağowskiego znalazły się tereny **1ZP i 1ZP/ZZ**, natomiast w zasięgu pozostałej nadwarciańskiej zieleni, po północnej stronie ul. Ugory, znalazły się tereny **2ZP i 2ZP/ZZ**. Wspomnieć należy też, że projektowane tereny **2ZP i 2ZP/ZZ** objęte są obowiązującym mpzp „Wilczak - Czapla” w Poznaniu. Podział terenów zieleni urządzonej na tereny o symbolach **ZP i ZP/ZZ** podyktowany był faktem położenia tych drugich w zasięgu terenów narażanych na niebezpieczeństwo powodzi, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

⁶⁶ Uchwała Nr LVIII/758/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak- Czapla” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 165 poz.2810, z dnia 10 września 2009 r.),

Na terenach położonych pomiędzy Parkiem Szelańgowskim a ul. Ugory wyznaczono teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **1MW** (gdzie istnieją trzy jedenastokondygnacyjne bloki), teren zabudowy usługowej **U** (gdzie znajdują się budynki użytkowane przez Dom Pomocy Społecznej), tereny dróg wewnętrznych (z parkingami i garażami) **1KDWpp** i **2KDWpp** oraz niewielkie tereny infrastruktury technicznej **3E** i **1K**. Spośród tych terenów pewne ograniczone możliwości inwestycyjne istnieją na terenie **U**.

Dalej na północ, w części otoczonej istniejącymi ulicami Wilczak (**KD-L**), Ugory (**1KD-D**) i Czapla (**2KD-D**) oraz drogą wewnętrzną (**KDW**) projekt planu proponuje przeznaczenie i zagospodarowanie terenów z uwzględnieniem dotychczasowej zabudowy, umożliwiające optymalne zainwestowanie dotychczas niezainwestowanych działek i z zagwarantowaniem właściwej, docelowej obsługi komunikacyjnej dla istniejącej, jak i projektowanej zabudowy.

Projekt planu pomiędzy ww. ulicami wyznacza tereny: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **1MN**, **2MN** i **3MN**, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **2MW**, **3MW** i **5MW**, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U**, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **1MW/U**, dróg wewnętrznych **KDWx**, **1KDWxs**, **2KDWxs**, **3KDWxs** i **4KDWxs** oraz niewielkie tereny infrastruktury technicznej **1E** i **2E**.

Tereny **2MN**, **2MW**, **3MW** są zasadniczo całkowicie zainwestowane. Na terenach **1MN**, **MN/U** i **1MW/U** nie wykorzystano jeszcze w pełni możliwości zabudowy. W szczególności na terenie **1MN** pozostało kilka niezabudowanych działek, stanowiących obecnie przydomowe ogrody.

Kolejne tereny przeznaczone pod zabudowę wskazano na terenach położonych po wschodniej stronie ul. Czapla (w stronę rzeki Warty). Na obszarze tym obowiązuje mpzp „Wilczak - Czapla” w Poznaniu. Projekt planu proponuje nieznaczne zmiany w stosunku do rozwiązań ustalonych w obowiązującym planie miejscowym i przewiduje tam lokalizację terenów: **4MW**, **2MW/U**, **3MW/U**, **2ZP**, **2ZP/ZZ**, **1KD-D**, **2KD-D**, **KD-Dxs**, **3KDWpp** oraz teren infrastruktury technicznej **2K**. Co ważne, na terenach położonych po wschodniej stronie ul. Czapla projekt planu ustala również uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z położenia na obszarze zagrożonym ruchami masowymi ziemi, wskazanym na rysunku planu.

Spośród terenów przeznaczonych pod zabudowę w projekcie planu największe powierzchnie przeznaczono pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej, wśród której nieznacznie przeważa zabudowa wielorodzinna. Poza terenem **U**, na którym zlokalizowany jest Dom Opieki Społecznej przy ul. Ugory, funkcje usługowe mogą być realizowane na terenach **MN/U** oraz **1MW/U**, **2MW/U** i **3MW/U**, z których ten ostatni (jak już wyżej wspomniano) posiada największą powierzchnię możliwą do zainwestowania, a pozostałe mają już ograniczone możliwości inwestycyjne.

Na terenach **MN** w projekcie planu ustalono lokalizację na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego, z dopuszczeniem lokalizacji jednego, wolno stojącego lub dobudowanego do budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego albo garażu; lokalizację budynków mieszkalnych, jako: wolno stojących na terenie **1MN**, szeregowych na terenie **2MN**; wolno stojących, bliźniaczych lub szeregowych na terenie **3MN**. Dla budynków istniejących na terenach **MN**, dopuszczono zachowanie i przebudowę istniejącej zabudowy o większej powierzchni zabudowy niż określona dla danej formy zabudowy oraz o większej wysokości niż określona – tj. dla budynków mieszkalnych nie więcej niż 10 m i nie więcej niż 3 kondygnacje nadziemne. Wysokość budynków skorelowano z układem pozostałej istniejącej już zabudowy terenów **MN** i z jej bezpośrednim sąsiedztwem. Ustalono również wysokość garaży lub budynków gospodarczych nie większą niż 5 m. Dachy na terenach **MN** mogą być płaskie lub strome, przy czym w zabudowie bliźniaczej i szeregowej ustalono stosowanie jednakowej wysokości budynków oraz jednakowej formy dachów.

Ustalone maksymalne powierzchnie zabudowy działki budowlanej, minimalne powierzchnie biologicznie czynne oraz minimalne powierzchnie nowo wydzielanych działek (z wyłączeniem działek pod lokalizację infrastruktury technicznej) skorelowano z formą zabudowy. Dla zabudowy wolno stojącej ustalono powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 30%, a w przypadku działek budowlanych o powierzchni mniejszej niż 700 m² zlokalizowanych na terenie **1MN** powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 34%, udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 40%. Dla zabudowy bliźniaczej powierzchnię zabudowy nie większą niż 35% i udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 30%. Dla zabudowy szeregowej odpowiednio powierzchnie wynoszą 40% i 25%.

Na terenie **MN/U** ustalono lokalizację na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego jednorodzinnego, mieszkalno-usługowego albo usługowego, z dopuszczeniem lokalizacji jednego

budynku gospodarczego albo garażu i jednocześnie zakazano lokalizacji stacji paliw, myjni lakierni oraz warsztatów samochodowych. Na tym terenie ustalono lokalizację budynków jako wolno stojących.

W budynku mieszkalno-usługowym dopuszcza się usytuowanie jednego lokalu mieszkalnego i jednego lokalu użytkowego oraz ustala się ograniczenie powierzchni użytkowej lokalu usługowego do nie więcej niż 50% powierzchni użytkowej budynku, w którym lokal jest usytuowany.

Na terenie **MN/U** ustalono powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 30%, powierzchnię nowo wydzielonej działki budowlanej (z wyłączeniem działek pod lokalizację infrastruktury technicznej) nie mniejszą niż 700 m², a udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 40%. Ustalono wysokość budynków mieszkalnych, mieszkalno-usługowych albo usługowych nie większą niż 10 m i nie więcej niż 2 kondygnacje. Ustalono też dopuszczenie zachowania i przebudowy istniejącej zabudowy o większej powierzchni zabudowy oraz o większej wysokości niż to określono powyżej. Dachy – tak jak dla zabudowy wyłącznie jednorodzinnej – mogą być płaskie lub strome.

Parametry zabudowy i zagospodarowania terenów **MW** odpowiadają stanowi istniejącemu lub też w przypadku projektowanej zabudowy są skorelowano z formą najbliższej, sąsiedniej zabudowy. Na terenach **MW** w projekcie planu ustalono lokalizację budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz dopuszczono lokalizację usług w parterach tych budynków i ustalono dachy płaskie. Ponadto na terenie **5MW** ustalono lokalizację zabudowy w formie „willi miejskiej”.

Dla terenu **1MW** ustalono powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 25%, wysokość budynków nie większą niż 40 m i nie więcej niż 11 kondygnacji oraz udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 30%. Parametry te na terenach **2MW** i **3MW** wynoszą odpowiednio – 60%, 20 m i 6 kondygnacji oraz 20%. Na terenie **4MW** ustalono powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 40%, wysokość budynków nie większą niż 81 m n.p.m. i nie więcej niż 4 kondygnacje (przy czym czwarta kondygnacja jako odsunięta o nie mniej niż 2,5 m od strony terenu **3KDWpp** i podzielona na nie mniej niż 4 części, odsunięte od siebie o nie mniej niż 10 m, przy czym powierzchnia łączna tej kondygnacji nie może być większa niż 980 m² powierzchni całkowitej). Udział powierzchni biologicznie czynnej na terenie **4MW** ustalono nie mniejszy niż 35%. Na terenie **5MW** ustalono powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 30%, wysokość budynków nie większą niż 13 m i nie więcej niż 4 kondygnacje (przy czym czwarta kondygnacja jako odsunięta o nie mniej niż 1,5 m od strony terenu **3KDWxs**) i udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 30%.

Na terenach **1MW/U** i **3MW/U** w projekcie planu ustalono lokalizację budynków mieszkalnych wielorodzinnych, mieszkalno-usługowych lub usługowych, przy czym na terenie **3MW/U** w formie „willi miejskiej”, a na terenie **2MW/U** lokalizację budynków tylko mieszkalno-usługowych lub usługowych. Na terenie **2MW/U** ustalono powierzchnię lokali użytkowych nie mniejszą niż 30% powierzchni całkowitej budynku oraz ustalono lokalizację usług sportu i rekreacji, oświaty, kultury, nauki i gastronomii.

Parametry zabudowy i zagospodarowania terenu **1MW/U**, dzięki ustaleniu wysokości budynków nie większej niż 20 m i nie więcej niż 6 kondygnacji skorelowano z parametrami zabudowy istniejącej na terenach **2MW** i **3MW**, co pozwoli na powstanie wyższej zabudowy niż obecna.

W przypadku projektowanej zabudowy na terenie **2MW/U** w projekcie planu ustalono lokalizację budynków o wysokości nie większej niż 80 m n.p.m i nie więcej niż 4 kondygnacje, przy czym czwarta kondygnacja o powierzchni nie większej niż 500 m². Podobnie na terenie **3MW/U** przewidziano budynki o wysokości nie większej niż 80 m n. p. m i nie więcej niż 4 kondygnacje. Dachy na ww. terenach **MW/U** ustalono płaskie. Gabaryty projektowanej zabudowy terenów **2MW/U** i **3MW/U** ustalono tak, by zharmonizować z ułożoną między nimi zabudową terenu **4MW** oraz tym samym kształtować uporządkowaną wizualnie panoramę miasta widzianą od strony rzeki Warty.

Na obu terenach **1MW/U** i **2MW/U** maksymalna powierzchnia zabudowy działki budowlanej wynosi 40%, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej na terenie **1MW/U** wynosi 30%, a na terenie **2MW/U** - 35%, na terenie **3MW/U** odpowiednio 20% i 40%.

Projekt dostosowuje zasięg terenu **U** do jego dotychczasowego użytkowania, związanego z funkcjonowaniem Domu Pomocy Społecznej przy ul. Ugory 18/20. W projekcie teren **U** przeznaczony został pod lokalizację budynków usługowych, przy czym dopuszcza się lokalizację budynków zamieszkania zbiorowego, z zakazem lokalizacji stacji paliw, myjni, warsztatów samochodowych oraz lakierni. Największy istniejący na terenie **U** budynek oznaczony został jako budynek chroniony planem.

Projekt ustala powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 30%. Ustala też powierzchnię biologicznie czynną nie mniejszą niż 50% powierzchni działki budowlanej, oraz wysokość budynków nie większą niż 12 m i nie więcej niż 3 kondygnacje oraz płaskie dachy.

W odniesieniu do wskazanych na rysunku planu na terenach **1MN**, **MN/U** i **U** budynków chronionych planem, projekt ustala ich zachowanie poprzez zachowanie kształtu i nachylenia połaci dachowych, detali architektonicznych i charakterystycznych podziałów elewacji oraz ustala zakaz nadbudowy, przy czym dopuszcza ich rozbudowę, przebudowę i zmianę sposobu użytkowania.

Na terenach **MN**, **MN/U**, **MW**, **MW/U** i **U** projekt ustala zapewnienie minimalnej liczby stanowisk postojowych dla samochodów osobowych i rowerów, a w przypadku lokalizacji usług wymagających przeładunku towarów dodatkowo nakazuje zapewnienie miejsc do przeładunku towarów, zlokalizowanych poza wyżej wymienionymi stanowiskami. Projekt planu ustala sposób obliczania ilości ww. stanowisk. Przy czym, w przypadku lokalizacji obiektów o powierzchni mniejszej lub równej 100 m² mieszczących drobne usługi, rzemiosło, handel lub gastronomię, dla których długość dojść pomiędzy istniejącym przystankiem tramwajowym i wejściem do budynku, a w przypadku obiektów niekubaturowych wejściem na teren, nie przekracza 500 m, projekt dopuszcza rezygnację ze stanowisk postojowych dla samochodów. W przypadku terenów **2MN**, **1-4MW** oraz **1MW/U** projekt dopuszcza lokalizację części ww. stanowisk na określonych, przylegających do nich terenach dróg wewnętrznych (w tym na terenach parkingów).

Na wszystkich terenach zieleni urządzonej **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ** projekt planu ustala udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 70% powierzchni terenu, zakazuje lokalizacji stanowisk postojowych, z wyjątkiem stanowisk dla rowerów i zakazuje lokalizacji zabudowy z dopuszczeniem wyłącznie na terenie **2ZP** lokalizacji obiektów usługowych o funkcji gastronomicznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowo-historycznej i kulturalno-rozrywkowej, o wysokości nie większej niż 5 m, dachu płaskim i powierzchni nie większej niż 120 m². Projekt na obu terenach **ZP/ZZ** wskazuje granicę obszaru, dla którego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% oraz wskazuje lokalizację granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% oraz średnie i wynosi 1%. Na obu terenach **ZP/ZZ** projekt dopuszcza lokalizację przystani wodnych, urządzeń wodnych i bulwarów nadrzecznych, nakazuje uwzględnienie w zagospodarowaniu ograniczeń wynikających z położenia na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, wskazanym na rysunku planu, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony przed powodzią, w szczególności lokalizację na tym obszarze elementów zagospodarowania dopuszczonych w ustaleniach planu, pod warunkiem, że nie utrudni to ochrony przed powodzią oraz zakazuje zmiany ukształtowania terenu mającej wpływ na pogorszenie przepływu wód powodziowych.

W projekcie planu wyznaczono też tereny infrastruktury technicznej elektroenergetyk **1-3E** oraz kanalizacji **1,2K**. Na terenach **E** ustalono lokalizację stacji transformatorowych wolno stojących, powierzchnię zabudowy działki budowlanej nie większą niż 60%, a powierzchnię biologicznie czynną nie mniejszą niż 30%, wysokość stacji nie większą niż 3,6m, dachy o dowolnej geometrii, minimalną powierzchnię nowo wydzielanej działki nie mniejszą niż 45 m². Na terenach **K** ustalono lokalizację przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą, powierzchnię nowo wydzielanej działki nie mniejszą niż 150 m² oraz powierzchnię biologicznie czynną działki budowlanej nie mniejszą niż 10%. Ponadto projekt planu ustala uwzględnienie w zagospodarowaniu terenu wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu istniejących i projektowanych sieci infrastruktury technicznej, w tym wskazanych na rysunku planu kolektorów sanitarnych i deszczowych.

Pośród istniejących i projektowanych wyżej wymienionych terenów zabudowy, terenów zieleni oraz terenów infrastruktury zachowano lub ustalono rozbudowę obecnego układu różnej klasy dróg publicznych i wewnętrznych oraz dla ww. terenów ustalono też zapewnienie dostępu do przyległych terenów dróg publicznych lub do terenów dróg publicznych poprzez drogi wewnętrzne.

W projekcie ustalono lokalizację dróg publicznych: klasy głównej **KD-G**, klasy lokalnej **KD-L**, klasy dojazdowej **KD-D** oraz **KD-Dxs**. Na terenie **KD-G** ustalono lokalizację torowiska tramwajowego, z dopuszczeniem jego wbudowania w jezdnię i przystosowania do prowadzenia ruchu autobusowego oraz jezdni, z dopuszczeniem lokalizacji dodatkowej jezdni lub pieszo jezdni do obsługi zabudowy.

Wśród dróg wewnętrznych wyznaczono tereny: **KDW**, **KDWx**, **1-4KDWxs**, **1-3KDWpp**. Na terenie parkingu **1KDWpp** ustalono lokalizację parkingu naziemnego, z dopuszczeniem lokalizacji

stróżówek (o wysokości zabudowy nie większej niż 3 m) i **2KDWpp** (obecnie zabudowanym szeregami parterowych, murowanych garaży) ustalono lokalizację garażu wielokondygnacyjnego (o wysokości zabudowy nie większej niż 9 m), z dopuszczeniem zachowania zespołów garaży jednostanowiskowych. Ustalono też zakaz lokalizacji budynków na terenach dróg, z wyłączeniem terenów **1KDWpp** i **2KDWpp**.

W zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji ustalono: szerokość dróg w liniach rozgraniczających zgodnie z rysunkiem planu, zachowanie ciągłości elementów pasa drogowego, w szczególności jezdni, chodników, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, w granicach obszaru planu oraz z zewnętrznym układem drogowym, ustalono parametry dróg publicznych zgodnie z klasyfikacją, w zakresie niedefiniowanym ustaleniami planu oraz określono parametry m.in. jezdni, pieszo-jezdni, ścieżek i ciągów rowerowych i pieszo-rowerowych oraz chodników i ciągów pieszych, z dopuszczeniem zmniejszenia ich szerokości w określonych przypadkach, w tym np. ze względu na potrzebę uspokojenia ruchu.

Dopuszczono stosowanie technicznych elementów uspokojenia ruchu na terenach **KD-L**, **KD-D**, **KD-Dxs**, **KDW**, **KDWxs**, **KDWpp**, w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni. Na terenach dróg dopuszczono też lokalizację dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów zagospodarowania pasa drogowego.

Do projektu planu wprowadzono ustalenia, które dotyczą istotnych z punktu widzenia niniejszego opracowania zagadnień, związanych z ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego. Poniżej przedstawiono te zapisy, które odnoszą się w sposób bezpośredni lub pośredni do ochrony środowiska i jego poszczególnych komponentów.

W projekcie planu ustalono:

➤ w zakresie ochrony i kształtowania zasobów wodnych:

- ochronę walorów krajobrazowych na terenach **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ** poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych,
- zachowanie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych w powierzchni działki budowlanej lub terenu oraz zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia,
- dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących do retencji lub zagospodarowania wód opadowych i roztopowych,
- powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci (w tym sieci wodociągowej, kanalizacji deszczowej i sanitarnej),
- lokalizację planowanych kolektorów sanitarnych i deszczowych, o orientacyjnym przebiegu wskazanym na rysunku planu oraz lokalizację na terenach infrastruktury technicznej – kanalizacji **1K** i **2K** przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą;

➤ w zakresie ochrony i kształtowania zieleni:

- ochronę walorów krajobrazowych na terenach **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ** poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych,
- na terenach: **KDWx**, **1KDWxs**, **3MW/U** i **4MW** wprowadzenie nasadzeń drzew, zgodnie z rysunkiem planu (na którym wskazano orientacyjną lokalizację rzędu drzew), z dopuszczeniem nasadzeń poza wskazanymi lokalizacjami, pod warunkiem, że nie koliduje to z parametrami drogi i infrastrukturą techniczną,
- na terenie **1KD-D** zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień,
- zachowanie i uzupełnienie istniejących zadrzewień, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń,
- na terenach **1-5MW**, **3MW/U** oraz **U** lokalizację stref zieleni towarzyszącej zabudowie (strefa zdefiniowana została jako obszar zagospodarowany zielenią, w szczególności drzewami i krzewami, wraz z dojściami, sieciami infrastruktury technicznej, obiektami małej architektury oraz plenerowymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi),
- zachowanie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych w powierzchni działki budowlanej lub terenu,
- zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia;

- w zakresie ochrony powietrza:
 - dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, przy czym zakazuje się stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe,
 - powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci (w tym sieci gazowej i ciepłowniczej),
 - ww. zasady zachowania, ochrony i kształtowania zieleni, w tym szczególnie zieleni wysokiej;
- w zakresie kształtowania komfortu akustycznego:
 - zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku i w budynkach:
 - dla terenów **MN** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - dla terenów **MW** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
 - dla terenów **MN/U** i **MW/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, przy czym: dla terenów **MN/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; dla terenów **MW/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej; dla terenów **U**, **MW/U** i **MN/U** w przypadku lokalizacji zabudowy zamieszkania zbiorowego lub zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej oraz szpitali, zapewnienie w granicach działki budowlanej dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali w miastach,
 - na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku, jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych,
 - dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi.

Kształtowaniu właściwych warunków akustycznych w środowisku służyć będą również ustalenia, dotyczące: dopuszczenia stosowania rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg **KD-G** i **KD-L**, dopuszczenia stosowania technicznych elementów uspokojenia ruchu na terenach dróg **KD-L**, **KD-D**, **KD-Dxs**, **KDW**, **KDWxs** i **KDWpp**, w tym lokalnych zwężeń jezdnii lub pieszo-jezdni oraz dopuszczenie na terenach dróg lokalizacji dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów zagospodarowania pasa drogowego.

Ponadto, projekt planu zakazuje lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

Do projektu planu wprowadzono liczne ustalenia mające na celu ochronę i kształtowanie ładu przestrzennego. W tym zakresie ustalono lokalizację zabudowy zgodnie z maksymalnymi, nieprzekraczalnymi liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu, z dopuszczeniem zachowania, przebudowy oraz nadbudowy, do parametrów określonych w planie, istniejących budynków lub ich części, usytuowanych na terenach zabudowy, poza obszarem ograniczonym przez linie zabudowy oraz przekroczenia tych linii o nie więcej niż 1,50 m przez takie części i elementy budynków jak: okapy, gzymsy, balkony, tarasy, wykusze, schody, pochylnie i dźwigi zewnętrzne, przy czym elementy te nie mogą wykraczać poza linie rozgraniczające terenów.

Wskazano też na rysunku planu lokalizację stref zieleni towarzyszącej zabudowie oraz lokalizację ciągów pieszych, z dopuszczeniem zamiany na pieszo-rowerowe i z uwzględnieniem ich parametrów szerokości odpowiednich dla terenów dróg publicznych czy też wewnętrznych. W projekcie dopuszczono też lokalizację ciągów pieszych, pieszo-rowerowych lub rowerowych innych niż ustalone na rysunku planu oraz dojść i dojazdów. W zakresie ochrony i kształtowania ładu przestrzennego dopuszczono lokalizację m.in.: sieci i obiektów infrastruktury technicznej (z zakazem lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej z wyjątkiem sieci trakcyjnej), kondygnacji podziemnych na terenach zabudowy **MW** i **MW/U** oraz na terenach **1 - 3KDWpp**, w tym poza wyznaczonymi na rysunku planu liniami zabudowy, przy czym na terenach **MN** i **MN/U** wyłącznie w liniach zabudowy, plenerowych obiektów sportowo-rekreacyjnych, boisk, placów zabaw i wybiegów dla zwierząt, urządzeń budowlanych oraz tablic informacyjnych.

Zakazano natomiast lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych, z wyjątkiem: obiektów związanych z urządzeniem imprez okolicznościowych, obiektów kontenerowych i ogródków gastronomicznych. Zakazano również lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów w strefach zieleni towarzyszącej zabudowie, wskazanych na rysunku planu, z wyjątkiem terenu **3MW/U**, przy

czym nie mogą one stanowić więcej niż 50% powierzchni tej strefy na terenie **3MW/U**. W zakresie wymagań wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych ustalono nadanie spójnego charakteru oświetleniu oraz nawierzchniom, w granicach poszczególnych terenów.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, poza wymienionymi wcześniej ustaleniami dotyczącymi budynków chronionych planem, projekt planu ustala również zachowanie Parku SzelaŃgowskiego, objętego ochroną konserwatorską, w jego obecnych granicach oznaczonych na rysunku planu, z dopuszczeniem odtworzenia historycznego zagospodarowania oraz zachowanie ukształtowania terenu w oznaczonej na rysunku planu strefie pozostałości strzelnicy i schronów przeciwlotniczych. Na rysunku projektu planu zaznaczono również sześć występujących na analizowanym obszarze stanowisk archeologicznych oraz ustalono uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów obszaru ochrony archeologicznej, wskazanego na rysunku planu.

Ponadto odnośnie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej projekt ustala powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, a także dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, w tym systemu monitoringu wizyjnego oraz systemu służb ratowniczych i bezpieczeństwa publicznego, istniejącej i planowanej, w szczególności wskazanych na rysunku planu: kolektorów kanalizacji sanitarnej oraz kanalizacji deszczowej, monitoringu wizyjnego oraz systemu służb ratowniczych i bezpieczeństwa publicznego.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zapisy projektu planu miejscowego muszą być zgodne z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*⁶⁷ (określanym w dalszej części tekstu jako *Studium*) obszar projektu planu położony jest w strefie Ib – strefie wewnętrznej (pomiędzy I i II ramą komunikacyjną). W tej strefie oprócz rozwoju usług centrotwórczych, dążyć się będzie do wspierania i promowania funkcji mieszkaniowej (tereny U, MW/U), przy założeniu podnoszenia standardu zamieszkania z możliwością uzupełnienia programu mieszkaniowego na terenach niezagospodarowanych lub pozyskanych w wyniku likwidacji dotychczasowych innych funkcji.

Zgodnie z zawartą w *Studium* Polityką przestrzenną Miasta, projekt planu skupia się między innymi na takich zagadnieniach jak rozwój terenów dla budownictwa mieszkaniowego, także w celu ograniczenia wyludniania śródmieścia i zmniejszenia migracji mieszkańców z miasta. Dla realizacji idei miasta zwartego, jedną z podstawowych zasad jego zagospodarowania będzie dążenie do wypełniania wolnych przestrzeni w istniejących strukturach urbanistycznych. Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub najłatwiej ją rozbudować. W *Studium* utrwała się zdeterminowaną istniejącym zainwestowaniem strukturę funkcjonalno – przestrzenną.

Projekt planu kontynuuje wdrażanie dotychczas przyjętego modelu miasta, wizji miasta metropolitalnego oraz strategii rozwoju miasta do roku 2030, pozwalających na ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Poznania, w której następować będzie:

- uczytelnienie układu urbanistycznego miasta ukierunkowane na wzrost jego atrakcyjności i podniesienia jakości przestrzeni publicznych,
- rozwój zabudowy, w szczególności mieszkaniowej – w zasięgu bliskiej dostępności do transportu publicznego szynowego (tramwaj, przystanki kolejowe w mieście).

Ponadto, południowa i wschodnia część obszaru objętego granicami mpzp zlokalizowana jest w strukturalnym klinie zieleni miasta Poznania, którego fragment obejmujący Park SzelaŃgowski stanowi jednocześnie obszar cenny kulturowo.

Projekt planu umożliwia zapewnienie poprawy ładu przestrzennego i wykorzystanie potencjału swojej lokalizacji poprzez rozwój i wprowadzanie funkcji niekolidujących z charakterem sąsiadujących z nim terenów. Obejmuje on w *Studium* następujące tereny:

⁶⁷ Uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

- wyłączone z zabudowy:
 - ZO – tereny zieleni nieurządzonej, tereny leśne i do zalesień, użytki rolne tereny zadrzewione, dna dolin rzek, strumieni, jezior, stawów, wody powierzchniowe w granicach klinowo-pierścieniowego systemu zieleni i położone poza tym systemem; dopuszcza się, m.in. lokalizację bulwarów nadrzecznych, plenerowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych itp., lokalizację obiektów małej architektury, tablic inf. miejskich toalet itd.;
- o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania, w kategorii terenów zieleni:
 - ZP – parki i inne tereny zieleni urządzonej. Jako kierunek uzupełniający przyjęto zabudowę usługową o funkcji gastronomicznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowo-historycznej, kulturalno-rozrywkowej, architekturę ogrodową, pomniki, tereny komunikacji (w tym ścieżki piesze i rowerowe, itp.) oraz tereny infrastruktury technicznej. Studium dla tego terenu określa maksymalną powierzchnię zabudowy terenu - 5%, minimalną powierzchnię biologicznie czynną terenu - 60%. Wysokość budynków – niska;
- przeznaczone pod zabudowę:
 - MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w formie wolno stojącej, bliźniaczej, szeregowej. Jako kierunek uzupełniający przyjęto zabudowę usługową towarzyszącą zabudowie mieszkaniowej, zieleni (np.: parki, skwery), tereny sportu i rekreacji, tereny komunikacji i infrastruktury technicznej. Na terenie MN przewiduje się zabudowę niską;
 - MW/MN – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z enklawami terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Jako kierunek uzupełniający przyjęto zabudowę usługową towarzyszącą zabudowie mieszkaniowej, domy opieki społecznej, domy seniora, zieleni (np.: parki, skwery), tereny sportu i rekreacji, tereny komunikacji i infrastruktury technicznej. Na terenie MW/MN przewiduje się zabudowę niską i średniowysoką, lokalizowaną z uwzględnieniem lokalnych wartości historycznych, kulturowych i przyrodniczych oraz potrzeb mieszkańców.
- transportu i infrastruktury, w tym tereny transportu zbiorowego:
 - kdt.2* - teren transportu zbiorowego – trasa tramwajowa w ul. Szelańgowskiej,
 - kdG.5* - droga publiczna klasy głównej (na terenie oznaczonym jako droga główna zaznaczono również przebieg planowanych torów tramwajowych ulicą Szelańgowską).

Studium formułuje standardy urbanistyczne, które należy traktować jako wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze *Studium*, w zakresie uporządkowania struktur przestrzennych należy przeprowadzić działania zmierzające do identyfikacji zespołów urbanistycznych, zdefiniowania ich czytelnych krawędzi oraz dążenia do osiągnięcia wspólnego, wyróżniającego charakteru przestrzeni (poprzez niezbędny poziom unifikacji jej elementów, kontekst i relacje z sąsiedztwem).

W celu uporządkowania obszarów zdegradowanych, pozbawionych czytelnego układu przestrzennego, dla uzyskania nowej jakości przestrzennej na tych terenach, przyjęto zasadę wykrystalizowania jednego charakteru zabudowy w obrębie określonego zespołu urbanistycznego. Formy wszystkich budynków i ich wysokości należy harmonijnie wkomponować w krajobraz oraz otoczenie. Na etapie sporządzania planu miejscowego powinno się uwzględniać zasadę, nawiązywania charakterem i wysokością projektowanej zabudowy do zabudowy przeważającej na danym terenie. W przypadku tworzenia nowej struktury urbanistycznej, wymagane jest, na etapie sporządzania planu miejscowego, minimalizowanie konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.

Projektowane lokalizacje nowej zabudowy na terenach **MN**, **MN/U**, **MW**, **MW/U** oraz **U** pozwalają na wzajemne zharmonizowanie nowych budynków z istniejącymi. Szczegółowa analiza parametrów zabudowy i zagospodarowania terenów w zakresie wzajemnych relacji wysokościowych i gabarytowych istniejącej z projektowaną zabudową, wskazuje, że realizacja ustaleń projektu mpzp nie narusza ustaleń *Studium*.

Studium w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych wskazuje, że należy dążyć do: konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną służącą ochronie środowiska poprzez realizację kanalizacji sanitarnej, eliminacji zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do gruntu i wód otwartych, zatrzymania jak największej ilości wód opadowych i roztopowych w zlewni, a tym samym znaczącym ograniczeniu ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do kanalizacji deszczowej lub cieków, poprzez stosowanie układów zapewniających infiltrację wód opadowych i roztopowych do ziemi, zachowania jak największej

powierzchni biologicznie czynnej, nieuszczelnionej i nieutwardzonej, zwiększania retencji gruntowej poprzez tworzenie w miarę możliwości zbiorników retencyjnych dla wód opadowych.

W zakresie ochrony powietrza *Studium* określa wytyczne do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zbieżne lub uzupełniające do aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla Miasta Poznania*⁶⁸ i *Programu ochrony powietrza w zakresie benzoalfa-pirenu*⁶⁹. Programy te utraciły swoją moc na skutek wejścia kolejnych nowszych przepisów (opisanych już w rozdziale 2.10.). Obecnie kwestie ochrony powietrza reguluje „Program Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska”, zatwierdzony uchwałą Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r.⁷⁰ a wytyczne *Studium* odnoszące się do ochrony powietrza pozostają aktualne.

Analizując ustalenia omawianego projektu mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu, opisane w sposób szczegółowy w poprzednim rozdziale prognozy, należy uznać, iż nie naruszają one ustaleń obowiązującego *Studium*.

4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Brak planu miejscowego dla danego terenu powoduje utrudnienia w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ewentualne nowe inwestycje budowlane będą mogły być realizowane w oparciu o decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i decyzje pozwolenia na budowę), które nie zawsze stanowią skuteczne narzędzia, umożliwiające kształtowanie zagospodarowania terenu zgodnie z zasadami ładu przestrzennego.

W przypadku odstąpienia od uchwalenia projektu mpzp w zasięgu terenów położonych po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla (tj. na terenach **4MW, 2MW/U, 3MW/U, 2ZP, 2ZP/ZZ**, części **1KD-D, 2KD-D, KD-Dxs i 3KDWpp**) realizacja inwestycji nadal może przebiegać zgodnie z ustaleniami obowiązującego tam mpzp „Wilczak - Czapla” w Poznaniu⁷¹. W obowiązującym planie w zasięgu klina zieleni wyznaczono teren KP/ZP/K/ZZ – teren parkingu i zieleni urządzonej oraz elementów infrastruktury technicznej. Na tym terenie ustalono między innymi: lokalizację parkingu z maksymalną ilością 50 miejsc postojowych, zastosowanie na parkingu nawierzchni przepuszczalnej, zachowanie minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej. Należy przy tym zwrócić uwagę na to, że w wyniku realizacji obowiązującego mpzp „Wilczak - Czapla” w zasięgu terenów położonych w klinie zieleni mogą wystąpić zjawiska niekorzystnie oddziałujące na warunki środowiskowe. W przypadku awarii samochodów parkujących na przepuszczalnej nawierzchni parkingu nie można wykluczyć ryzyka zanieczyszczenia gruntu. Ponadto, realizacja parkingu będzie wymagała usunięcia znacznej części istniejącej zieleni. W tym zakresie rozwiązania projektu planu są korzystniejsze, bowiem ustalono tam tereny zieleni **2ZP i 2ZP/ZZ**, zwiększono do 70% minimalną powierzchnię biologicznie czynną działki budowlanej i ustalono zakaz lokalizacji stanowisk postojowych z wyjątkiem stanowisk dla rowerów. Zatem, w przypadku braku uchwalonego planu, przy jednoczesnej realizacji parkingu w granicach obowiązującego planu, może zwiększyć się prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności negatywnych oddziaływań na glebę, wody podziemne (wody gruntowe) i szatę roślinną.

W przypadku odstąpienia od uchwalenia projektu mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu, na terenach leżących poza zasięgiem obowiązującego mpzp „Wilczak - Czapla”, ewentualne nowe inwestycje budowlane będą mogły być realizowane wyłącznie w oparciu o decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i decyzje pozwolenia na budowę), które nie zawsze stanowią skuteczne narzędzia, umożliwiające kształtowanie ładu przestrzennego. W takim przypadku

⁶⁸ Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 508) – akt archiwalny

⁶⁹ Uchwała Nr XXIX/566/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 509) – akt archiwalny

⁷⁰ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956

⁷¹ Uchwała Nr LVIII/758/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak- Czapla” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 165 poz.2810, z dnia 10 września 2009 r.),

utrudnione jest również prowadzenie polityki przestrzennej z uwzględnieniem istotnych aspektów ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, wśród których do najważniejszych zaliczyć należy: ochronę powierzchni biologicznie czynnej, kształtowanie zieleni i jej ochronę (w tym zwłaszcza ochronę zieleni wysokiej), poprawę jakości powietrza atmosferycznego oraz ochronę przed hałasem.

Odnosnie terenów klina zieleni w zasięgu Parku Szelańgowskiego zaniechanie realizacji projektu planu nie wpłynie znacząco na zmianę stanu środowiska.

Co do terenów położonych poza klinem zieleni, w kontekście istniejącego już zainwestowania znacznej części analizowanego obszaru, istotne zatem będzie zapewnienie odpowiednich parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu pozwalających zachować, a miejscami zwiększyć, udział powierzchni biologicznie czynnych w obrębie działek budowlanych. Zachowanie czy też zwiększenie tych powierzchni przyczyni się do zapewnienia lepszych warunków życia organizmów żywych, produkcji materii organicznej oraz lepszych warunków infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu. Bez planu miejscowego uwzględnienie powyższych aspektów na etapie realizacji inwestycji może być utrudnione lub wręcz niemożliwe, bowiem decyzje administracyjne, w oparciu o które realizowane jest nowe zainwestowanie, nie zawierają tak szczegółowych wymogów. Brak planu może również przyczynić się do utraty istniejących nasadzeń czy też wartościowych egzemplarzy drzew, zwiększenia intensywności zabudowy w obrębie poszczególnych posesji, np. w wyniku rozbudowy istniejących budynków, uszczelniania dalszych powierzchni ziemi i zmniejszenia zdolności infiltracyjnych gruntów, pogorszenia możliwości retencyjnych terenów oraz pogorszenia walorów krajobrazowych terenów.

Rozważając przypadek realizacji ewentualnej nowej zabudowy bez ustaleń planu miejscowego problem stanowić może między innymi: sposób uwzględnienia dotychczasowej zabudowy – w tym budynków przewidzianych do ochrony ze względów konserwatorskich, dysharmonia gabarytów nowej zabudowy w stosunku do istniejącej i w stosunku do sąsiedztwa z klinem zieleni, negatywne oddziaływania na panoramy miasta, nadmierne uszczelnienie gruntu, brak możliwości zapewnienia dla dotychczasowej i nowej zabudowy właściwej, docelowej obsługi komunikacyjnej i wymaganych standardów akustycznych.

Brak planu miejscowego z pewnością pociąga za sobą też brak podstaw do oszacowania zapotrzebowania w zakresie infrastruktury technicznej i uzbrojenia terenu dla przyszłych inwestycji. Również brak planu, przy zaspokajaniu tylko bieżących potrzeb prowadzonych inwestycji, może powodować rezygnację z bardziej perspektywicznych działań proekologicznych. W konsekwencji braku planu, jak i nie przystąpienia do realizacji ustaleń planu, np. w zakresie sieci infrastruktury, istnieje zagrożenie poniesienia dodatkowych, wtórnych kosztów środowiskowych (nie tylko ekonomicznych), wynikających z konieczności np.: powtórne poprowadzenia po terenie docelowej infrastruktury technicznej.

W przypadku uchwalenia projektu planu (jak wiadomo daleko wykraczającego poza fragment obowiązującego mpzp „Wilczak - Czapla” w Poznaniu) powstanie możliwość perspektywicznego oddziaływania na przestrzeń miasta w szerszym aspekcie np. układu komunikacyjnego, modernizacji i rozbudowy sieci infrastruktury technicznej, kompleksowego tworzenia przyulicznej zieleni miejskiej oraz tworzenia krajobrazu harmonizującego ewentualne nowe, projektowane inwestycje z istniejącą zabudową.

W kontekście ochrony istniejących elementów systemu zieleni miejskiej, jakimi są m.in. Park Szelańgowski i ulice obsadzone drzewami (w tym ul. Ugory z drzewami o pomnikowych rozmiarach) oraz obecnego zainwestowania przylegających do nich terenów zabudowy, odstąpienie od realizacji projektu planu nie powinno wpłynąć na pogorszenie stanu zieleni czy też spadek bioróżnorodności. Jednak należy zauważyć, że w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu może dojść do zahamowania dalszego rozwoju systemu zieleni miejskiej, w tym zieleni pośród zabudowy oraz wzdłuż nowych dróg wewnętrznych i publicznych. Również, odstąpienie od realizacji projektu planu w zakresie wskazanych obiektów chronionych planem może pogłębiać degradację terenu pod względem kulturowym oraz krajobrazowym.

Podsumowując, zaniechanie realizacji planu na obszarach zabudowanych prawdopodobnie utrzyma stan istniejący, a na terenach niezagospodarowanych i nieużytkowanych może przyczynić się bądź do dalszego spontanicznego rozwoju szaty roślinnej bądź do rozwoju inwestycji budowlanych w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy, co w konsekwencji może utrudnić ochronę powierzchni biologicznie czynnych, zieleni oraz kompleksowe kształtowanie i rozwój systemu zieleni miejskiej.

Na większości terenów należących do północnego klina zieleni zaniechanie realizacji projektu planu nie wpłynie znacząco na zmianę stanu środowiska. Natomiast realizacja ustaleń planu obowiązującego na terenie KP/ZP/K/ZZ niewątpliwie zwiększy prawdopodobieństwo wystąpienia

negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na glebę, wody podziemne (wody gruntowe) i szatę roślinną.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM, LOKALNYM

Do dokumentów stworzonych na szczeblu **międzynarodowym oraz wspólnotowym**, formułujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego, w tym też analizowanego projektu mpzp, zaliczyć można m.in.:

- Konwencję o ochronie dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska) z dnia 19 września 1979 r. – dotyczącej zagadnień związanych z ochroną zagrożonych wyginięciem gatunków europejskiej flory i fauny – cele istotne dla obszaru projektu mpzp z uwagi na występowanie w jego granicach licznych przedstawicieli flory i fauny, w tym gatunków podlegających ochronie prawnej;
- Konwencję o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro z dnia 5 czerwca 1992 r. – nakładająca m.in. obowiązek identyfikacji i monitoringu wszystkich elementów różnorodności biologicznej, położenia nacisku na ochronę *in situ*, a także oceny skutków oraz minimalizowania negatywnych oddziaływań w skali makro i mikro – określone w niej cele są istotne z uwagi na walory przyrodnicze obszaru projektu mpzp i jego powiązania z użytkami ekologicznymi oraz terenami cennymi przyrodniczo w zasięgu doliny rzecznej i klina zieleni;
- Konwencję krajobrazową z dnia 20 października 2000 r. (sporządzona we Florencji) – której celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu – jest to szczególnie istotne z uwagi na konieczność ochrony szczególnych walorów krajobrazowych terenów położonych w dolinie rzeki, współtworzących strukturalny klin zieleni;
- Dyrektywę 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, zwana dyrektywą w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SEA), jej celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju. Zgodnie z tą dyrektywą wszystkie plany i programy sporządzane i przyjmowane na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko, podlegają procedurze oceny wpływu na środowisko. Transpozycja dyrektywy w polskim prawodawstwie nastąpiła w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, która to określa m.in. zasady i tryb w sprawach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której jednym z elementów jest właśnie prognoza oddziaływania na środowisko sporządzana dla projektów mpzp;
- Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (Dz.U.UE.L.2008.152.1), stanowiącą o utrzymaniu jakości powietrza tam, gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawie w pozostałych przypadkach – cel szczególnie istotny w kontekście obowiązywania dla Poznania programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 i benzo(a)pirenu.

Do dokumentów stworzonych na szczeblu **krajowym**, formułujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego, w tym też analizowanego projektu mpzp, zaliczyć można m.in.:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry⁷² - dokument o charakterze strategicznym, przenoszący założenia i cele zawarte w tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej⁷³. Plan ten jest narzędziem planistycznym, stanowiącym podstawę przy podejmowaniu decyzji wpływających na stan zasobów wodnych oraz formułujący zasady gospodarowania wodami

⁷² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967)

⁷³ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22 grudnia 2000 r.)

w przyszłości. W planie tym opisano stan wód powierzchniowych i podziemnych, określono cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych oraz wskazano zadania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód.

W kontekście analizowanego projektu mpzp istotne jest uwzględnienie celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWP Warta od Cybiny do Rózanego Potoku (kod PLRW600021185933). Dla ww. JCWP określono cel środowiskowy polegający na osiągnięciu do 2021 roku dobrego stanu chemicznego oraz dobrego potencjału ekologicznego, umożliwiającego migrację organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego – Warty w obrębie JCWP. Termin osiągnięcia celu przedłużono ze względu na brak możliwości technicznych i dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu, brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działania mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku stwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). SPA2020 wpisuje się w ramową politykę Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, zwracając szczególną uwagę na lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, realizowane poprzez określenie działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Działania adaptacyjne zawarte w SPA2020 obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią. Wśród planowanych do realizacji inwestycji znajduje się szereg przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców i pobudzających wzrost gospodarczy. Planowane działania obejmują np. poprawę jakości wód, rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie zalesienia czy wsparcie dla rozwoju technologii środowiskowych. Podjęte zostaną również działania edukacyjne, wyjaśniające opinii publicznej zjawisko zmian klimatu.

Do dokumentów stworzonych na szczeblu **lokalnym**, formułujących cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego, w tym też analizowanego projektu mpzp, zaliczyć można m.in.:

- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku. W Programie wytypowano – w poszczególnych obszarach interwencji – cele ekologiczne wraz z kierunkami działań, które sformułowano na podstawie głównych zagrożeń środowiska rozpatrywanych w kontekście aktualnych i planowanych wymogów prawnych oraz potrzeb i możliwości realizacyjnych Miasta. W ramach poszczególnych obszarów interwencji wskazano m.in. następujące cele strategiczne (jak również kierunki interwencji polityki ekologicznej):
 - poprawa jakości powietrza i ochrona klimatu – cele: osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, rozwój gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
 - zagrożenie hałasem – cele: osiągnięcie dobrego stanu klimatu akustycznego (bez przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu), zmniejszenie hałasu komunikacyjnego w przestrzeni miejskiej;
 - pola elektromagnetyczne – cel: utrzymanie stopnia emisji pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnego poziomu;
 - gospodarowanie wodami – cel: racjonalne korzystanie z zasobów wodnych, ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody;

- gospodarka wodno-ściekowa – cel: poprawa jakości wody, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- ochrona zasobów geologicznych – cele: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej przez wydobywanie złóż;
- ochrona gleb – cel: poprawa jakości gleby i ziemi;
- zasoby przyrodnicze – cel: ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz tworzenie sieci obszarów chronionych;
- monitoring środowiska – cel: zapewnienie stałego i rzetelnego monitoringu środowiska.

Cele określone we wspomnianych powyżej dokumentach zostały uwzględnione w omawianym projekcie mpzp m.in. poprzez wprowadzenie odpowiednich ustaleń, w tym dotyczącego zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej) oraz ustaleń dotyczących:

ochrony powierzchni ziemi:

- zachowanie obecnego przeznaczenia i sposobu użytkowania terenów **1ZP, 2ZP, 1ZP/ZZ i 2ZP/ZZ**,
- ustalenie na terenach zabudowy maksymalnej powierzchni zabudowy działki budowlanej,
- ustalenie na terenach przeznaczonych pod zabudowę, zieleni i elementy infrastruktury minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni terenu czy też działki budowlanej,
- zachowanie ukształtowania terenu w oznaczonej na rysunku planu strefie pozostałości strzelnicy i schronów przeciwlotniczych,
- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z położenia na obszarze zagrożonym ruchami masowymi ziemi, wskazanym na rysunku planu;

ochrony warunków wodnych:

- ochronę walorów krajobrazowych, na terenach **1ZP, 2ZP, 1ZP/ZZ i 2ZP/ZZ**, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych,
- dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących do retencji lub zagospodarowania wód opadowych i roztopowych,
- powiązania sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci (w tym sieci wodociągowej, kanalizacji deszczowej i sanitarnej),
- ustalenie na terenach zabudowy maksymalnej powierzchni zabudowy działki budowlanej,
- ustalenie na terenach przeznaczonych pod zabudowę, zieleni i infrastruktury minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni terenu czy też działki budowlanej,
- dopuszczenie lokalizacji sieci infrastruktury technicznej i dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, istniejącej i planowanej, w szczególności wskazanych na rysunku planu: kolektorów kanalizacji sanitarnej oraz kanalizacji deszczowej,
- uwzględnienie w zagospodarowaniu ograniczeń wynikających z położenia na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, wskazanym na rysunku planu, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony przed powodzią, w szczególności lokalizację na tym obszarze elementów zagospodarowania dopuszczonych w ustaleniach planu, pod warunkiem, że nie utrudni to ochrony przed powodzią,
- zakaz zmiany ukształtowania terenu mający wpływ na pogorszenie przepływu wód powodziowych;

kształtowania i ochrony zieleni:

- ochronę walorów krajobrazowych, na terenach **1ZP, 2ZP, 1ZP/ZZ i 2ZP/ZZ**, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych,
- zakaz lokalizacji budynków na terenach **1ZP, 1ZP/ZZ i 2ZP/ZZ**,
- zakaz lokalizacji stanowisk postojowych na terenach **1ZP, 2ZP, 1ZP/ZZ i 2ZP/ZZ**,
- na terenach: **KDWx, 1KDWxs, 3MW/U i 4MW** wprowadzenie nasadzeń drzew, zgodnie z rysunkiem planu (na którym wskazano orientacyjną lokalizację rzędu drzew), z dopuszczeniem nasadzeń poza wskazanymi lokalizacjami, pod warunkiem, że nie koliduje to z parametrami drogi i infrastrukturą techniczną,

- na terenie **1KD-D** zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień,
- zachowanie i uzupełnienie istniejących zadrzewień, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń,
- na terenach **1-5MW**, **3MW/U** oraz **U** lokalizację stref zieleni towarzyszącej zabudowie (strefa zdefiniowana została jako obszar zagospodarowany zielenią, w szczególności drzewami i krzewami, wraz z dojazdami, sieciami infrastruktury technicznej, obiektami małej architektury oraz plenerowymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi),
- zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów w strefach zieleni towarzyszącej zabudowie, wskazanych na rysunku planu, z wyjątkiem terenu **3MW/U** (przy czym nie mogą one stanowić więcej niż 50% powierzchni tej strefy na terenie **3MW/U**),
- ustalenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni działki budowlanej lub terenu,
- zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia;

ochrony i kształtowania jakości powietrza atmosferycznego:

- dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, przy czym zakazuje się stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe,
- powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci (w tym sieci gazowej i ciepłowniczej),
- dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej (w tym sieci gazowej i ciepłowniczej),
- wszystkie powyższe ustalenia zapewniające ochronę i kształtowanie zieleni w granicach projektu planu;

zasad kształtowania komfortu akustycznego:

- zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku i w budynkach:
 - dla terenu **MN** jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - dla terenów **MW** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
 - dla terenów **MN/U** i **MW/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, przy czym: dla terenów **MN/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla terenów **MW/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej; dla terenów **U**, **MW/U** i **MN/U** w przypadku lokalizacji zabudowy zamieszkania zbiorowego lub zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej oraz szpitali, zapewnienie w granicach działki budowlanej dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali w miastach,
- na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku, jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych,
- dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
- dopuszczenie stosowania rozwiązań przeciwhałasowych na terenach **KD-G** i **KD-L**,
- dopuszczenie stosowania technicznych elementów uspokojenia ruchu na terenach **KD-L**, **KD-D**, **KD-Dxs**, **KDW**, **KDWxs**, **KDWpp**, w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni oraz dopuszczenie na terenach dróg lokalizacji dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów zagospodarowania pasa drogowego;

ochrony i kształtowania krajobrazu:

- ochronę walorów krajobrazowych na terenach **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ** poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych,
- na terenie **1KD-D** (ul. Ugory) zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień,
- wszystkie ustalenia dotyczące kształtowania i ochrony zieleni przytoczone powyżej,

- zachowanie Parku Szelańskiego, objętego ochroną konserwatorską, w jego obecnych granicach oznaczonych na rysunku planu, z dopuszczeniem odtworzenia historycznego zagospodarowania,
- zachowanie ukształtowania terenu w oznaczonej na rysunku planu strefie pozostałości strzelnicy i schronów przeciwlotniczych,
- lokalizacja zabudowy zgodnie z liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu,
- zachowanie budynków chronionych planem, oznaczonych na rysunku planu,
- zakaz lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej, z wyjątkiem sieci trakcyjnej.

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki podłoża

Projekt planu „Rejon ulic Szelańskiej i Wilczak” w Poznaniu jest w przeważającej części planem regulacyjnym i ochronnym, obejmuje swoim zasięgiem tereny zieleni włączone w klinowy system zieleni miasta (teren Parku Szelańskiego i tereny zieleni położone w dolinie rzeki Warty), a poza jego zasięgiem – głównie tylko w centralnej części terenów zabudowanych oraz na terenach położonych wzdłuż ul. Czapla – przewiduje powstanie nowej zabudowy wraz z obsługą komunikacyjną i sieciami infrastruktury technicznej.

Ustalona w projekcie planu ochrona terenów zieleni **ZP** i **ZP/ZZ**, (położonych w zasięgu klina zieleni) nie wyklucza jednocześnie możliwości realizacji planowanych sieci infrastruktury. Należy w tym miejscu przypomnieć, że w zasięgu Parku Szelańskiego (**1ZP** i **1ZP/ZZ**) grunty nasypowe sięgają głębokości 1 m p.p.t., a na długich schodzących do Warty stokach sięgają one głębokości 2 m p.p.t. Dlatego też, biorąc pod uwagę planowany przebieg kolektora sanitarnego przez tereny zieleni **1ZP** i **2ZP** po ww. gruntach nasypowych pod nawierzchnią alei parkowej oraz biorąc pod uwagę ustaloną w projekcie planu ochronę istniejących drzew (a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń) można stwierdzić, że realizacja kolektora sanitarnego w miejscu już dokonanych przekształceń gruntu nie powinna spowodować istotnych, negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i głębsze warstwy gruntu.

Realizacja ustaleń projektu planu, w przeciwieństwie do ustaleń obowiązującego planu, może okazać się istotna na terenach **2ZP** i **2ZP/ZZ**, ponieważ w projekcie planu tereny te przeznaczone pod zieleni urządzonej i ustalono powierzchnię biologicznie czynną działki budowlanej nie mniejszą niż 70%, podczas gdy w planie obowiązującym jest to teren komunikacji (teren parkingu i zieleni urządzonej oraz elementów infrastruktury technicznej – kanalizacji), a powierzchnia biologicznie czynna wynosi 30%. Jednocześnie w projekcie planu ustalono zakaz lokalizacji stanowisk postojowych (z wyjątkiem stanowisk dla rowerów), podczas gdy zgodnie z planem obowiązującym możliwa jest tam m.in. lokalizacja parkingu o maksymalnej ilości miejsc postojowych 50 i zastosowanie na parkingu nawierzchni przepuszczalnej. Realizacja projektu planu na terenach **2ZP** i **2ZP/ZZ**, należących do klina zieleni, eliminuje prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko (związanych z ww. obowiązującym przeznaczeniem terenu), w szczególności eliminuje negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi i szatę roślinną.

Jak już wspomniano, projekt planu „Rejon ulic Szelańskiej i Wilczak” w Poznaniu obejmuje tereny, których warunki środowiskowe zostały zmienione i dostosowane do potrzeb człowieka. W kontekście kolejnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, w obszarze opracowania stosunkowo duże możliwości inwestycyjne stwarzają tereny **3MN** i **4MW**, na których nie powstała jeszcze jakakolwiek zabudowa oraz teren **2MW/U**, gdzie pozostały tylko fundamenty dawnego budynku. Duże możliwości inwestycyjne, skutkujące naruszeniem powierzchni gruntu, prezentuje również teren **5MW**, na którym obecnie istnieje pojedynczy, parterowy budynek wraz z parkingiem i fragmentem terenu ze spontaniczną zielenią, a także kilka niezabudowanych działek na terenach **1MN** i **MN/U** oraz tereny **3MW/U** i **U**, gdzie nie wykorzystano w pełni potencjału inwestycyjnego działek i teren **1MW/U**, gdzie w miejscu obecnego 2-kondygnacyjnego budynku może powstać 6-cio kondygnacyjna zabudowa.

Biorąc pod uwagę możliwość powstania nowej zabudowy, w kontekście wyżej opisanego stanu zagospodarowania ww. terenów, realizacja projektu planu wywoła wtórne, negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi. Negatywne skutki realizacji nowej zabudowy, jak też i skutki doprowadzenia do

niej uzbrojenia terenu oraz po części również nowych dróg, wynikną przede wszystkim z konieczności usunięcia szaty roślinnej i uszczelnienia części powierzchni terenu.

Negatywne skutki mogą jednak nie ograniczyć się do wierzchniej warstwy gruntu. Projekt planu dopuszcza też lokalizację kondygnacji podziemnych, tak więc negatywne skutki mogą objąć również głębsze warstwy podłoża. Jednocześnie analizując ww. skutki należy pamiętać, że będą one wynikiem wtórnych zmian, antropogenicznie już zmienionego komponentu środowiska. Dodać należy, że w przypadku dopuszczonej realizacji kondygnacji podziemnych na wszystkich terenach zabudowy, istotne są ograniczenia dotyczące terenów zabudowy **MN** i **MN/U**, ustalające lokalizację podziemnych kondygnacji wyłącznie w liniach zabudowy, wyznaczonych na rysunku planu. Ustalenie to pozwoli na ograniczenie zasięgu wtórnych przekształceń powierzchni ziemi oraz głębszych warstw gruntu – co również przekłada się na, wspomnianą powyżej, stabilność warunków hydrogeologicznych i tym samym na dalsze utrzymanie dogodnych warunków wzrostu istniejącej tam zieleni wysokiej.

Trwałe, bezpośrednie, negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi będą wynikały w szczególności z lokalizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych i jednorodzinnych, jak też usługowych oraz budynków czy urządzeń towarzyszących tej zabudowie. Realizacja nowej zabudowy, wykorzystująca w pełni ustaloną w projekcie planu maksymalną powierzchnię zabudowy działki budowlanej, spowoduje powstanie powierzchni utwardzonych i nieprześciąganych dla wody. Realizacja zabudowy spowoduje jednocześnie miejscowe zmiany parametrów fizykochemicznych gruntu. Negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi będą spowodowane:

- naruszeniem powierzchni terenu, związanym z pracami ziemnymi przy wykonywaniu wykopów i wykonywaniu fundamentów budynków czy też obiektów inżynierskich,
- umieszczaniem w profilu glebowym elementów konstrukcji budowlanych, a także różnego rodzaju materiałów budowlanych, wpływających na właściwości fizyczne i chemiczne podłoża, w tym na jego przepuszczalność,
- wytworzeniem określonej ilości różnego rodzaju odpadów i ścieków,
- trwałym uszczelnieniem powierzchni ziemi, która wcześniej stanowiła powierzchnię biologicznie czynną.

Oddziaływania na powierzchnię ziemi obejmą nie tylko wyżej wymienione tereny zabudowy, ale również tereny dróg, które to warunkują dogodne funkcjonowanie zurbanizowanej przestrzeni. W kontekście tych oddziaływań dojdzie do zmian lokalnej rzeźby terenu **2KD-D** w zasięgu środkowego odcinka ulicy Czapla. Realizacja tej ulicy spowoduje konieczność znacznego nasycenia i zniwelowania jej terenu oraz części dochodzących do niej terenów komunikacyjnych czy też zabudowanych. Wyżej opisane zniwelowanie terenów spowoduje trwałe, bezpośrednie, negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi i rzeźbę terenu.

Jak już wcześniej wspomniano, część terenów położonych w granicy projektu: **1-2ZP**, **1-2ZP/ZZ**, **U**, **3MW/U**, **4MW** i **2MW/U** oraz dróg **1KD-D** i **KD-Dxs** położona jest w zasięgu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Realizując inwestycję na terenie zagrożonym ruchami masowymi ziemi należy zatem liczyć się z koniecznością zabezpieczenia sąsiadujących z nią terenów, a w szczególności zabezpieczenia budynków (w tym być może budynku chronionego planem na terenie **3MW/U**). Przystępując do realizacji inwestycji na ww. terenach należy postępować zgodnie z zaleceniami przytoczonymi w rozdziale 3. prognozy, a dotyczącymi terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Biorąc pod uwagę potrzebę ograniczania skali oraz zasięgu trwałych zmian w środowisku przyrodniczym, istotne są nie tylko zapisy projektu planu ustalające maksymalne powierzchnie zabudowy działek budowlanych. Pewnemu zmniejszeniu skali negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi mogą służyć ustalenia projektu dotyczące nieprzekraczalnych linii zabudowy i minimalnych powierzchni biologicznie czynnych. Ustalenia te pozwalają na ograniczenie przestrzeni, na której dochodzi do nieodwracalnych zmian na powierzchni ziemi oraz do pozostawienia powierzchni gruntu w stanie zbliżonym do naturalnego. Pozwalają one też na utrzymanie odpowiednich warunków hydrogeologicznych gruntu, sprzyjających rozwojowi roślinności (zwłaszcza zieleni wysokiej) i zasilaniu wód podziemnych.

Pozytywnie w zakresie skutków oddziaływań na powierzchnię ziemi należy ocenić wszelkie ustalenia w zakresie ochrony i kształtowania zieleni, a w szczególności wymóg zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni terenu wolnych od utwardzenia. Zapisy te są istotne z punktu widzenia ochrony powierzchni ziemi, bowiem roślinność pozwala na uniknięcie lub przynajmniej znaczne ograniczenie wymywania gruntów, unoszenia drobin gruntu przez wiatr, a także sprzyja absorpcji części ładunków zanieczyszczeń i blokuje ich przedostawanie się do głębszych warstw gruntu.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zabudowanie terenów **1MN, 3MN, MN/U, 4MW, 5MW** i **2MW/U** w trwałe i negatywny sposób wpłynie na powierzchnię ziemi powodując usunięcie części szaty roślinnej, ponowne naruszenie wierzchnich warstw gruntu, zwiększenie powierzchni utwardzonych, a także spowoduje przemieszanie głębszych jego warstw, wynikające m.in. z realizacji kondygnacji podziemnych. Zniwelowanie terenu **2KD-D** w zasięgu środkowego odcinka ulicy Czapla podobnie wpłynie na rzeźbę terenu. Pozytywnych zmian można oczekiwać natomiast w przypadku realizacji projektu planu na terenach **2ZP** i **2ZP/ZZ**, należących do klina zieleni. Na tych terenach realizacja planu eliminuje prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na powierzchnie ziemi, związanych z aktualnie obowiązującym przeznaczeniem terenu (pod parking w zieleni KP/ZP/K/ZZ w mpzp „Wilczak – Czapla”).

Ze względu na wielkość obszaru objętego projektem planu i niewielki zasięg planowanych zmian funkcjonalno-przestrzennych, skutki oddziaływania na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe w skali planu, jak też i w skali lokalnej Szeląga, nie będą znaczące. Proponowane zapisy projektu planu zapewniają możliwość ograniczenia wielkości powierzchni objętych ponownymi przekształceniami gruntu i pozostawienie w niezmienionym stanie możliwie największych powierzchni, umożliwiających wegetację roślin oraz powierzchni przesiąkalnych dla wód opadowych i roztopowych.

6.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Z uwagi na brak w granicach analizowanego obszaru udokumentowanych i zarejestrowanych złóż kopalin, zbiorników wód podziemnych (GZWP), gruntów leśnych nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na powyższe zasoby naturalne na skutek realizacji ustaleń planu „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu.

6.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Skutki realizacji ustaleń planu miejscowego w zakresie oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne powiązane są ściśle ze skutkami oddziaływań na powierzchnię ziemi. Zmiany obu tych komponentów środowiska decydują o stanie siedlisk, należą do zmian trwałych i zwykle zapoczątkowują zmiany wśród pozostałych ożywionych komponentów środowiska przyrodniczego.

Analiza ustaleń projektu planu „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu pod kątem utrzymania obecnych warunków hydrologicznych obszaru opracowania wskazuje na to, że realizacja jego ustaleń powinna zapewnić ochronę istniejących zasobów wodnych rzeki Warty, przepływającej poza jego wschodnią granicą w zasięgu klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta Poznania. Realizacja ustaleń projektu planu nie powinna też spowodować zmian warunków wodnych w zasięgu Parku Szelągowskiego, w tym zmian uwarunkowań powodujących powstawanie młak. W tym zakresie szczególnie istotne jest ustalenie dotyczące ochrony walorów krajobrazowych na terenach **1ZP, 2ZP, 1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ**, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Stan zasobów wodnych występujących w dolinie Warty jest uzależniony w dużym stopniu od ich zasilania wodami napływającymi z terenów zieleni położonych w dolinie rzeki, włączonych w klinowy system zieleni, jak i z otaczających go terenów zurbanizowanych, w tym z wielu jeszcze dotychczas niezabudowanych. W projekcie planu ustalono dla każdego z terenów minimalną powierzchnię biologicznie czynną. W zasięgu terenów należących do klina zieleni powierzchnia ta stanowi nie mniej niż 70% powierzchni terenu. Co ważne na terenach **1ZP, 1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ** zakazano lokalizacji zabudowy z dopuszczeniem wyłącznie na terenie **2ZP** lokalizacji obiektów usługowych o funkcji gastronomicznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowo-historycznej i kulturalno-rozrywkowej o powierzchni nie większej niż 120 m². Na terenach położonych w zasięgu klina zieleni, dla utrzymania odpowiedniego stanu czystości wód wnikaających do gruntu oraz utrzymania obecnego stanu zasilania wodami opadowymi i roztopowymi, jednocześnie zakazano lokalizacji stanowisk postojowych, z wyjątkiem stanowisk dla rowerów. Na terenach tych, poza obowiązującym w granicach całego opracowywanego obszaru zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, szczegółowo określono rodzaj możliwych do realizacji inwestycji.

Na terenach mieszkaniowych i usługowych wielkość minimalnej powierzchni biologicznie czynnej mieści się w przedziale od 20% do 50%. Prowadzenie prac budowlanych, niezbędnych do zrealizowania projektowanej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, zarówno pośród już istniejącej zabudowy, jak i na terenach sąsiadujących z klinem zieleni, oraz prowadzenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, wymaga ingerencji w powierzchnię ziemi, w tym warunki

gruntowe, a co za tym idzie, w sposób pośredni oddziałuje również na kształtowanie lokalnych warunków wodnych.

Rozwój terenów zabudowanych związany jest nierozzerwalnie ze wzrostem udziału powierzchni trwale uszczelnionych oraz pojawieniem się nowych obiektów budowlanych, których funkcjonowanie związane jest z generowaniem ścieków. Skutkiem powyższego zagospodarowania i użytkowania jest zmniejszenie powierzchni umożliwiającej swobodną infiltrację wód opadowych i roztopowych (skutkujące ograniczeniem zasilania wód podziemnych), przyspieszenie tempa spływu powierzchniowego z terenów utwardzonych (np. parkingów) oraz pojawienie się ryzyka zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego na skutek prowadzenia niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej, bądź też awarii sieci.

W trakcie realizacji zabudowy, sieci uzbrojenia, jak i układu komunikacyjnego potencjalnie mogą też wystąpić niekorzystne oddziaływania na zasoby wodne – stosunki wodne oraz zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływania negatywne mogą być głównie wynikiem: nieodpowiedniego odprowadzania wód opadowych i roztopowych oraz ścieków z rejonu budowy i odwadniania wykopów do wód powierzchniowych. W rejonach terenów projektowanych pod nowe inwestycje niezbędne będzie odpowiednie zorganizowanie placów zaplecza budowy. Poza zaspokojeniem potrzeb socjalnych, place budowy będą służyły jako miejsca postojowe dla maszyn budowlanych i pojazdów ciężarowych. Podczas tankowania maszyn budowlanych oraz podczas ich awarii i napraw istnieje potencjalne zagrożenie występowania wycieków paliwa, olejów (szczególnie oleju hydraulicznego) i innych płynów eksploatacyjnych, które mogą zanieczyścić wodę. W związku z powyższym, podczas realizacji należy zabezpieczyć teren budowy, a wszelkie prace budowlane wykonywać w sposób jak najmniej inwazyjny dla zachowania stosunków wodnych i zasobów wodnych na przedmiotowych terenach.

Problemy opisane powyżej będą szczególnie ważne podczas realizacji wszelkich robót prowadzonych na terenach zieleni, położonych w zasięgu klina zieleni, a związanych np. z budową projektowanego kolektora sanitarnego i budową nowych ciągów pieszych oraz wykonaniem innych elementów zagospodarowania obszaru Szelańga. Na etapie dokumentacji technicznej należy przewidzieć wykonanie prac budowlanych w taki sposób, aby ich realizacja nie stanowiła źródła zanieczyszczeń dla wód w fazie budowy. Takie ustalenia nie są jednak przedmiotem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ochronie zasobów wodnych służyć będą również ograniczenia, jakie wprowadzono na terenach, gdzie dopuszczona jest funkcja usługowa, polegające na zakazie lokalizacji działalności gospodarczej, której funkcjonowanie potencjalnie może stanowić zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego, w tym na terenach **MN/U** i **U** zakaz lokalizacji stacji paliw, myjni, lakierni oraz warsztatów samochodowych. Na terenach **MW/U** określono zakres możliwych do lokalizacji funkcji usługowych i ustalono lokalizację usług sportu i rekreacji, oświaty, kultury, nauki i gastronomii.

Przytoczone powyżej zakazy dla terenów przewidywanych pod zabudowę, jak też ustalenie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych powinny sprzyjać co najmniej zachowaniu obecnych zasobów wodnych, jak też nie pogarszaniu jakości tych zasobów. Odpowiedni udział minimalnych powierzchni biologicznie czynnych (przebiegających) i proporcje pomiędzy nimi a powierzchniami zabudowanymi (nieprzebiegającymi) umożliwiają zastosowanie różnych rozwiązań dla osiągnięcia wyżej wskazanych celów środowiskowych. Realizacja tych ustaleń pozwoli uniknąć sytuacji, w której na skutek całkowitego uszczelnienia powierzchni ziemi wystąpiłoby zjawisko braku możliwości naturalnego zasilania wód podziemnych wodami opadowymi i roztopowymi, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do obniżenia poziomu zalegania wód gruntowych.

W zakresie zagospodarowania wód w miejscu ich opadu istotna jest nie tylko wspomniana już realizacja odpowiednich minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, lecz również ich zagospodarowanie zielenią. Pokrycie terenu szatą roślinną jest ważnym aspektem ochrony zasobów wodnych, ponieważ roślinność chroni grunt przed erozją, sprzyja absorpcji części ładunków zanieczyszczeń i blokuje ich przedostawanie się do głębszych warstw gruntu. Biorąc pod uwagę ustalony w projekcie nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia można mieć nadzieję, że szata roślinna urządzona, czy też spontaniczna, zajmie powierzchnie przynajmniej na poziomie ustalonych minimalnych powierzchni biologicznie czynnych. Wybór wariantu, polegającego na zagospodarowaniu wód opadowych na terenie ich opadu umożliwi utrzymanie odpowiednich warunków sprzyjających rozwojowi roślinności i umożliwi dalsze, naturalne oczyszczanie przebiegających wód do warstw wodonośnych.

Pozytywny wpływ realizacji ustaleń projektu planu na zasoby wód przełoży się z pewnością na dalsze utrzymanie jego dotychczasowej bioróżnorodności i funkcji korytarza ekologicznego, jak też

pozytywnie może wpłynąć na kształtowanie warunków mikroklimatycznych w jego zasięgu i w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Jak już wskazano w niniejszej prognozie, obszar opracowania zlokalizowany jest w zasięgu jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 60. Ochrona wód podziemnych w obrębie jednolitych części wód polega m.in. na zachowaniu równowagi pomiędzy poborem i zasilaniem wód podziemnych, utrzymaniu lub osiągnięciu ich dobrego stanu ilościowego i chemicznego oraz unikaniu niekorzystnych zmian ich stanu. Ustalenia nakazujące powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym

i zapewnienie dostępu do sieci są kolejnymi ustaleniami sprzyjającymi pozytywnemu gospodarowaniu zasobami wód. Ponieważ omawiany teren w całości jest włączony do systemu wodociągowego i kanalizacyjnego miasta, to dostarczanie wody z miejskiej sieci wodociągowej i odprowadzanie ścieków przez sieć kanalizacji sanitarnej eliminują ryzyko nadmiernej eksploatacji zasobów wód i ewentualnego zanieczyszczenia gruntu i wód podziemnych.

Zakłada się, że w związku z planowanym rozwojem terenów zabudowanych system kanalizacji sanitarnej na analizowanym obszarze zostanie rozbudowany i ścieki bytowe odprowadzane będą wyłącznie za pośrednictwem sieci, co pozwoli na wyeliminowanie ryzyka przedostania się do wód zanieczyszczeń fizycznych, chemicznych oraz biologicznych, związanych z użytkowaniem nowej zabudowy. Zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego w związku z budową i funkcjonowaniem systemu kanalizacji sanitarnej może powstać w zasadzie głównie w sytuacji awarii sieci kanalizacyjnej. Sytuacji takiej ma zapobiec budowa kolektora sanitarnego, zabezpieczająca przed przeciążeniem istniejące sieci.

Podsumowując ustalenia projektu mpzp w odniesieniu do zasobów wodnych, nie przewiduje się by ich realizacja spowodowała znaczące, negatywne oddziaływania na ich stan ilościowy i jakościowy oraz spowodowała nieosiągnięcie celów środowiskowych dla wód powierzchniowych i podziemnych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” oraz celów ustalonych dla JCW w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną i zwierzęta

Obszar opracowania swoim zasięgiem obejmuje fragment terenów współtworzących północny klin zieleni miasta Poznania i tereny położone w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Podstawowy element ww. klina stanowi dolina rzeki Warty, pełniąca funkcję korytarza ekologicznego o randze krajowej (obszar poznański Warty – 25K) w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET PL.

Jednym z nadrzędnych zadań klinów zieleni jest zachowanie i odtwarzanie ciągłości przyrodniczej oraz podbudowa biologiczna istniejących elementów systemu przyrodniczego w ramach dążenia do integracji rozproszonych fragmentów zieleni na obszarze miasta oraz ochrony istniejących i realizacji nowych powiązań z terenami otaczającymi – z systemem regionalnym i krajowym.

Zachowanie łączności korytarza ekologicznego, jak też ochrona przed zawężaniem ich zasięgu, są niezbędne dla utrzymania ciągłości struktur przyrodniczych, zapewnienia ciągłości wymiany genetycznej, a także wymiany i regeneracji powietrza oraz retencji wodnej. Realizując projekt planu należy zadbać, by te ww. wymienione obszary cenne przyrodniczo (cenne zwłaszcza pod względem florystycznym i faunistycznym) były nadal powiązane.

Realizacja projektu planu uwzględnia potrzebę stabilizacji warunków hydrogeologicznych północnego klina, a w szczególności dalsze zasilanie jego terenów wodami opadowymi i roztopowymi, utrzymanie niewielkich i nielicznych już fragmentów cennych siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych oraz dalsze utrzymanie otwartych przestrzeni, pozbawionych barier architektonicznych, w zasięgu głównego korytarza ekologicznego miasta.

Głównym zapisem projektu planu służącym zapewnieniu trwałości procesów ekologicznych w obrębie klinowego systemu zieleni i odnawialności jego zasobów, jest wyznaczenie terenów zieleni **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ**, z jednoczesnym ustaleniem ochrony walorów krajobrazowych na tych terenach, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Na wszystkich ww. terenach zieleni projekt planu ustala udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 70% powierzchni terenu, dopuszcza lokalizację wyłącznie plenerowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, boisk, placów zabaw i wybiegów dla zwierząt, zakazując jednocześnie lokalizacji: stanowisk postojowych (z wyjątkiem stanowisk dla rowerów) i zabudowy, z dopuszczeniem jedynie na terenie **2ZP** lokalizacji obiektów usługowych o funkcji gastronomicznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowo-historycznej i kulturalno-rozrywkowej, o powierzchni nie większej niż 120 m².

Inwestycją przewidywaną do realizacji w obszarze klina zieleni jest kolektor sanitarny. Jego przebieg – zaznaczony jako orientacyjna lokalizacja planowanego kolektora sanitarnego – został zaprojektowany z dala od cennych zbiorowisk roślinnych i na znacznej długości pod nawierzchnią alei parkowej biegnącej przez teren **1ZP**, co pozwala na znaczące ograniczenie oddziaływań na warunki siedliskowe Parku Szelańgowskiego. Dlatego też realizacja projektu planu w tym zakresie nie spowoduje znaczących negatywnych oddziaływań na najbardziej cenne komponenty przyrody Parku Szelańgowskiego.

W przypadku terenów bezpośrednio sąsiadujących z klinem zieleni, ważnymi zapisami projektu planu są ustalenia wpływające na kształtowanie i rozwijanie systemu zieleni miejskiej, wykraczającego poza historycznie ukształtowany system klinowo-pięścieniowy. Projekt planu w tym zakresie ustala: na terenie **1KD-D** (ul. Ugory) zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień, na terenach: **KDWx**, **1KDWxs**, **3MW/U** i **4MW** wprowadzenie nowych nasadzeń drzew, zgodnie z rysunkiem planu (na którym wskazano orientacyjną lokalizację rzędu drzew), z dopuszczeniem nasadzeń poza wskazanymi lokalizacjami, pod warunkiem, że nie kolidują to z parametrami drogi i infrastrukturą techniczną.

Realizacja projektu planu spowoduje powstanie nowej zabudowy głównie na terenach **1MN**, **3MN**, **MN/U**, **4MW**, **5MW** i **2MW/U**, co wiąże się nierozdzielnie z usunięciem części szaty roślinnej obecnie porastającej te tereny. Straty w szacie roślinnej mogą nastąpić również na terenach **1MW/U**, **3MW/U** i **U**, gdzie istnieje już zabudowa, lecz jeszcze nie wykorzystano w pełni potencjału inwestycyjnego terenu. Niekorzystne oddziaływania dotyczące szaty roślinnej mogą wystąpić także na terenach sąsiadujących z terenami przeznaczonymi bezpośrednio pod lokalizację budynków. Będą one związane przede wszystkim ze zniszczeniem roślinności na terenach wykorzystywanych jako place budowy, w obrębie których składowane będą materiały budowlane, jak również na terenach wykorzystywanych jako dojazdy, pozwalające na transport specjalistycznego sprzętu oraz obsługę terenów na etapie realizacji poszczególnych inwestycji. Oddziaływania te wystąpią wyłącznie na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, a ich charakter będzie czasowy i w znacznym stopniu odwracalny.

Aby zapobiec nadmiernej utracie szaty roślinnej oraz aby zagwarantować urządzenie odpowiednich powierzchni nowej zieleni w miejsce tej usuniętej podczas realizacji inwestycji, projekt planu wyznacza maksymalne nieprzekraczalne linie zabudowy, ustala minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni działki czy też terenu, ustala też zachowanie i uzupełnienie istniejących zadrzewień, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń. Projekt ustala też zagospodarowanie zieleni wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia.

Projekt planu wskazuje też na rysunku lokalizację stref zieleni towarzyszącej zabudowie oraz (wspomniane wcześniej) orientacyjne lokalizacje rzędów drzew. Zgodnie z definicją projektu planu, strefa taka jest rozumiana jako obszar zagospodarowany zielenią w szczególności drzewami i krzewami, wraz z dojciami, sieciami infrastruktury technicznej, obiektami małej architektury oraz plenerowymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi. Strefy zieleni towarzyszącej zabudowie i orientacyjne lokalizacje rzędów drzew stanowią rozwiązanie pozwalające m.in. na zrekompensowanie ewentualnych strat szaty roślinnej, poniesionych pośród nowych terenów zabudowy i jednocześnie pozwalające na harmonijne kształtowanie tam zieleni wysokiej. W przypadku lokalizacji stref w pobliżu terenów publicznych (np. terenów dróg) oba te elementy mogą stanowić nowe składniki powiększające zasięg systemu zieleni miejskiej. Ich realizacja pozytywnie wpłynie również na kształtowanie przestrzeni Szelańga, zarówno pod względem przyrodniczym, kompozycyjnym, jak i klimatycznym.

Nowej zabudowie lokalizowanej głównie na terenach **1MN**, **3MN**, **MN/U**, **4MW**, **5MW** i **2MW/U** towarzyszyć będzie nowa zieleń urządzona. Z punktu widzenia bioróżnorodności, zieleń urządzona przedstawia mniejszą wartość w stosunku do naturalnej, gdyż obejmuje zwykle typowe nasadzenia z udziałem drzew i krzewów, należących do kilku gatunków przystosowanych do warunków miejskich, oraz duże powierzchnie zieleni trawiastej, poddawanej regularnym zabiegom pielęgnacyjnym.

Kształtowanie zieleni w sposób bezpośredni i pośredni wpływa na zachowanie czy też tworzenie miejsc występowania i żerowania zwierząt. Skład flory w dużej mierze rzutuje na skład fauny, występującej na terenie opracowania i razem z nią decyduje o bioróżnorodności terenu. W ślad za nowymi gatunkami roślin na obszarze opracowania zapewne pojawią się nowe gatunki zwierząt. W związku z przewidywaną zmianą charakteru szaty roślinnej na części terenów prognozuje się ograniczenie występowania gatunków zwierząt przystosowanych do życia na terenach otwartych,

o znacznie mniej intensywnym zagospodarowaniu (np. terenach zaniedbanych ogrodów przydomowych oraz mało uczęszczanych zadrzewieniach i zakrzewieniach po wschodniej stronie ul. Czapla) i wypieraniem ich przez gatunki synantropijne, przystosowane do życia w obrębie terenów zabudowanych, w bliskim sąsiedztwie ludzi.

W przypadku małych zwierząt, których zdolności migracyjne są niewielkie zmniejszenie powierzchni życiowej, poprzez usunięcie dotychczasowej szaty roślinnej z działek objętych inwestycjami oraz ograniczenie dostępności do bazy pokarmowej, może spowodować ich przemieszczenie (czasowe bądź trwałe) na najbliższe, niezagospodarowane działki. Docelowy stan fauny w obrębie nowych terenów zabudowy będzie zapewne składał się z mniejszej liczby przedstawicieli gatunków o większych wymaganiach siedliskowych (głównie wymagających większych powierzchni do żerowania i rozmnażania), natomiast może powiększyć się o przedstawicieli gatunków bardziej przystosowanych do życia w siedliskach zurbanizowanych i lepiej przystosowanych do częstych zmian uwarunkowań środowiskowych. Jednak w każdym przypadku, jak wspomniano, będzie to zapewne dotyczyć głównie gatunków zwierząt pospolicie występujących na obszarach zurbanizowanych.

Mimo planowanego rozwoju terenów zabudowanych, zrealizowana całościowo i zgodnie z planem zieleni, dzięki zachowaniu łączności przestrzennej z terenami dolinnymi rzeki Warty, powinna również zapewnić dogodne warunki do bytowania i migracji fauny występującej w obszarze opracowania.

W przypadku wszystkich opisanych w rozdziale 2.7. prognozy miejsc porośniętych drzewami, w tym zwłaszcza wspomnianej alei przy ul. Ugory, ogrodów i sadów na terenach zabudowy jednorodzinnej, ale i spontanicznych zadrzewień i zakrzewień w pobliżu ul. Czapla, podczas realizacji ewentualnych inwestycji, kolidujących z zielenią, ważne jest przystąpienie do ewentualnych wycinek poza okresem lęgowym dla ptaków. Ze względu na możliwość bytowania zwierząt objętych ochroną gatunkową, w trakcie realizacji wszelkich inwestycji, również tych stanowiących realizację ustaleń planu miejscowego, należy respektować zakazy i ograniczenia, ustanowione w przepisach odrębnych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt – między innymi przepisy zawarte w ustawie *o ochronie przyrody* i rozporządzeniu *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt*.

Negatywnych skutków w odniesieniu do zwierząt zamieszkujących obszar opracowania można spodziewać się miejscowo i czasowo w czasie realizacji inwestycji, w szczególności na etapach wymagających użycia ciężkiego sprzętu, emitującego hałas, będący czynnikiem płoszącym dla zwierząt. Negatywne oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały i ustaną po zakończeniu etapu ich realizacji.

Podsumowując, realizacja zabudowy i zagospodarowania terenu zgodnie z ustaleniami projektu mpzp, mimo zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej, zmian w składzie gatunkowym szaty roślinnej oraz prawdopodobnych zmian ilościowych niektórych populacji zwierząt, nie powinna doprowadzić do znaczącego obniżenia dotychczasowego zróżnicowania gatunkowego flory i fauny w granicach całego terenu objętego projektem planu.

6.5. Oddziaływanie na krajobraz

Analizując oddziaływanie realizacji projektu planu na krajobrazy Szeląga należy uwzględnić dwa kierunki kształtowania przestrzeni urbanistycznych. Jednym z nich jest ochrona i wyeksponowanie zachowanych elementów dziedzictwa historycznego, jak i terenów zieleni położonych w zasięgu północnego klina zieleni, współtworzącego systemem zieleni miejskiej. Drugim z kierunków jest porządkowanie i uzupełnianie przestrzeni poprzez kreowanie zespołów współczesnej zabudowy zharmonizowanej z otoczeniem, z uwzględnieniem konieczności dalszego rozwoju systemu zieleni miejskiej i ochrony wartości przyrodniczych terenów położonych w zasięgu klina zieleni.

Pozytywnie na kształtowanie krajobrazu tworzonego przez Park Szelągowski, zarówno od strony ul. Szelągowskiej, jak i od strony rzeki Warty, wpłynie realizacja ustaleń projektu planu w zakresie ochrony i kształtowania zieleni. W tym zakresie istotne są zapisy dotyczące ochrony walorów krajobrazowych na terenach **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ**, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochrony wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych oraz ustalenia nakazujące zachowania na ww. terenach co najmniej 70% powierzchni biologicznie czynnej, zakaz lokalizacji stanowisk postojowych, z wyjątkiem stanowisk dla rowerów i zakaz lokalizacji zabudowy (za wyjątkiem określonych, ograniczonych gabarytowo obiektów na terenie **2ZP**). Niewątpliwym wpływ na wartość krajobrazową parku ma również jego historyczna przeszłość. Realizacja ustaleń projektu umożliwia wizualne wzbogacenie parku, nie tylko ustalając

ochronę obszaru cennego kulturowo poprzez jego zachowanie, ale również poprzez dopuszczenie odtworzenia jego historycznego zagospodarowania.

W projekcie planu uwzględniono również konieczność ochrony cennej krajobrazowo zabudowy w sąsiedztwie klina zieleni. W tym zakresie ustalono zachowanie budynków chronionych planem, oznaczonych na rysunku planu (na terenach **1MN**, **3MW/U** i **MN/U**), poprzez zachowanie: kształtu i nachylenia połaci dachowych, detali architektonicznych, charakterystycznych podziałów elewacji oraz ustalono dla nich zakaz rozbudowy i nadbudowy, przy czym dopuszczono przebudowę i zmianę sposobu użytkowania.

Dodatkowo, ustalono na terenie **1KD-D** (ul. Ugory) zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień. Realizacja powyższych ustaleń pozwoli na zachowanie cennej historycznie i architektonicznie zabudowy wraz z zielenią wysoką tworzących krajobraz i dawny klimat w tej części Szelańga.

Kolejną interesującą ze względów krajobrazowych przestrzenią jest zespół zabudowań Domu Pomocy Społecznej wraz z otaczającą go zielenią przy ul. Ugory. Projekt planu chroni ulokowany w nim budynek dawnego Domu Weterana, który swoją modernistyczną architekturę eksponuje od strony Parku Szelańgowskiego. Dom ten wraz z założeniem ogrodowym (chronionym strefą zieleni towarzyszącej zabudowie) w miejscu dawnej strzelnicy i schronów przeciwlotniczych podlega ochronie, przy jednoczesnym ustaleniu w projekcie zachowania ukształtowania terenu (w oznaczonej na rysunku planu strefie pozostałości strzelnicy i schronów), co umożliwi dalsze eksponowanie widoków z czasów, kiedy Szelańg był już jedną z ulubionych atrakcji spacerowych poznaniaków.

Ustalenia planu zakładają dostosowanie nowej zabudowy do najbliższego w jej położeniu zespołu zabudowań. Realizacja kolejnych niskich budynków na pojedynczych działkach na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **1MN** oraz **3MN** powinna harmonijnie wpisać się w otaczające je tereny **2MN**, **MN/U** i **3MW/U**, gdzie dla położonego nieco niżej terenu **3MW/U** ustalono lokalizację budynków w formie „willi miejskiej” o wysokości nie większej niż 4 kondygnacje. Podobnie realizacja średniowysokiej, wielorodzinnej zabudowy lub zabudowy usługowej lokalizowanej na terenach **4MW**, **5MW** i **2MW/U**, oraz ewentualne podwyższenie zabudowy terenu **1MW/U** łagodnie wpiszą się w charakter istniejącej zabudowy terenów **2MW** i **3MW**.

W przypadku kształtowania pierzei zabudowy od strony dróg projekt planu ustala dla terenu **4MW** wysokość budynków nie większą niż 81 m n.p.m. i nie więcej niż 4 kondygnacje, z dopuszczeniem czwartej kondygnacji odsuniętej o nie mniej niż 2,5 m od strony terenu **3KDWpp** i podzielonej na nie mniej niż 4 części odsunięte od siebie o nie mniej niż 10 m. Podobnie, naprzeciw tego zespołu zabudowy, dla terenu **5MW** projekt ustala wysokość budynków nie większą niż 13 m i nie więcej niż 4 kondygnacje, z dopuszczeniem czwartej kondygnacji odsuniętej o nie mniej niż 1,5 m od strony terenu **3KDWxs**. Realizacja wycofanych górnych kondygnacji i rozbicie bryły budynku pozytywnie wpływa na kompozycje zabudowy od strony przestrzeni publicznych (tj. dróg **3KDWpp**, **2KD-D** i **3KDWxs**), pozwala na większe doświetlenie przestrzeni publicznych, w tym stworzenie lepszych warunków do wzrostu przyulicznej zieleni – co niewątpliwie przełoży się na walory krajobrazowe nowej zabudowy.

Ponieważ o jakości krajobrazu, w tym atrakcyjności zlokalizowanej nowej zabudowy, decydują walory wizualne zagospodarowywanego terenu, dlatego też istotne są ustalenia projektu planu w zakresie ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. Dla uniknięcia chaosu w krajobrazie, projekt planu ustala:

- lokalizację zabudowy zgodnie z maksymalnymi, nieprzekraczalnymi liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu, z dopuszczeniem zachowania, przebudowy i nadbudowy istniejących budynków lub ich części, usytuowanych na terenach zabudowy, poza obszarem ograniczonym przez linie zabudowy oraz przekroczenia tych linii o nie więcej niż 1,50 m przez takie części i elementy budynków jak: okapy, gzymsy, balkony, tarasy, wykusze, schody, pochylnie i dźwigi zewnętrzne, przy czym elementy te nie mogą wykraczać poza linie rozgraniczające terenów,
- lokalizację stref zieleni towarzyszącej zabudowie,
- dopuszczenie lokalizacji: ciągów pieszych, pieszo-rowerowych lub rowerowych innych niż ustalone na rysunku planu oraz dojeżdż i dojazdów,
- zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów w strefach zieleni towarzyszącej zabudowie, wskazanych na rysunku planu, z wyjątkiem terenu **3MW/U**, przy czym nie mogą one stanowić więcej niż 50% powierzchni tej strefy na terenie **3MW/U**,

- zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych, z wyjątkiem: obiektów związanych z urządzeniem imprez okolicznościowych, obiektów kontenerowych i ogródków gastronomicznych,
- dopuszczenie lokalizacji: sieci i obiektów infrastruktury technicznej z zakazem lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej z wyjątkiem sieci trakcyjnej, plenerowych obiektów sportowo-rekreacyjnych, boisk, placów zabaw i wybiegów dla zwierząt, urządzeń budowlanych oraz tablic informacyjnych.

W zakresie kształtowania walorów krajobrazowych terenów istotne będzie również realizowanie wymagań wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych. W tym zakresie ustalono nadanie spójnego charakteru oświetleniu oraz nawierzchniom, w granicach poszczególnych terenów.

Zgodnie z zasadami modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji istotne dla krajobrazu będzie również zachowanie ciągłości elementów pasa drogowego, w szczególności jezdni, chodników, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych w granicach obszaru planu oraz z zewnętrznym układem drogowym. Realizacja tych zapisów będzie szczególnie ważna na ul. Szelańgowskiej, podczas realizacji torowiska tramwajowego, z dopuszczeniem jego wbudowania w jezdnię i przystosowania do prowadzenia ruchu autobusowego oraz jezdni, z dopuszczeniem lokalizacji dodatkowej jezdni lub pieszo jezdni do obsługi zabudowy. Realizacja tej inwestycji komunikacyjnej z pewnością zmieni krajobraz w rejonie ul. Szelańgowskiej, natomiast zakładając uwzględnienie ustaleń projektu o zachowaniu i uzupełnieniu istniejących zadrzewień, (a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń) oraz o kształtowaniu spójnego charakteru oświetlenia oraz nawierzchni w granicy terenu komunikacyjnego, nie powinna spowodować pogorszenia jej walorów krajobrazowych wynikających m.in. z sąsiedztwa z Parkiem Szelańgowskim, jak też walorów zabudowy, położonej poza obszarem opracowania, od strony Winograd.

Projekt planu wraz z realizacją zabudowy przewiduje kształtowanie zieleni zarówno we wnętrzach terenów wielorodzinnej zabudowy, jak też na terenach publicznych. Taka realizacja projektu planu jest istotna dla systemowego rozwoju terenów zieleni na równi z kształtowaniem z jej udziałem miejskich krajobrazów. Ponieważ projekt planu wyznacza orientacyjne lokalizacje rzędu drzew na terenach **KDWx**, **1KDWxs**, nakazując wprowadzenie nasadzeń drzew, zgodnie z rysunkiem planu, z dopuszczeniem nasadzeń poza wskazanymi lokalizacjami, pod warunkiem, że nie koliduje to z parametrami drogi i infrastrukturą techniczną, realizacja projektu planu powinna wpłynąć pozytywnie na wykreowanie nowych, wartościowych widokowo miejskich przestrzeni. Podkreślić należy, że kształtując system zieleni wykorzystuje się w tym celu również wspomniane już strefy zieleni towarzyszącej zabudowie na terenach **3MW/U** i **4MW**, wyznaczone od strony dróg, gdzie również wskazuje się orientacyjne lokalizacje rzędu drzew.

Istotnym aspektem realizacji ustaleń planu w kontekście oddziaływań na krajobraz będzie zmiana widoku na analizowany obszar od strony rzeki Warty i m.in. od strony mostu Lecha. W wyniku realizacji zabudowy przy ul. Czapla (**2MW/U**, **4MW**) zniknie z panoramy oglądanej z poziomu mostu widoczny na dalszym planie niezagospodarowany i nieużytkowany teren ze spontanicznie rozwijającymi się zadrzewieniami i zakrzewieniami oraz zbiorowiskami roślinność seminaturalnej. W jego miejscu, w panoramie powstanie zespół średniowysokich budynków otoczonych zielenią urządzoną i dalej na terenie **3MW/U** kolejne budynki nawiązujące gabarytami do już istniejących tam niskich budynków, w tym budynku chronionego planem przy granicy z Parkiem Szelańgowskich. W tej panoramie, z dalekim wglądem w tereny wznoszące się poza rzeczna dolinę, nadal pozostaną widoczne szczytowe części istniejących budynków zabudowy średniowysokiej **3MW** oraz widoczne w tle wysokie budynki istniejące na terenie **1MW**. Realizacja zabudowy zgodnie z parametrami ustalonymi w projekcie planu, przy jednoczesnym dostosowaniu do rzeźby terenu, powinna przyczynić się do pozytywnego ukształtowania panoramy miasta widzianej od strony mostu Lecha. Natomiast, z poziomu Warty w panoramie będą widoczne przede wszystkim zbiorowiska roślinności naturalnej lub seminaturalnej, należące do północnego klina zieleni miasta Poznania, z ulokowaną tam (już poza zasięgiem projektu planu) przystanią wodną. Należy tu przypomnieć, że na obu terenach **ZP/ZZ** dopuszczono lokalizację przystani wodnych, urządzeń wodnych i bulwarów nadrzecznych.

Podsumowując można stwierdzić, że odpowiednie wykorzystanie historycznych i przyrodniczych atutów lokalizacji oraz respektowanie ustaleń projektu planu pozwoli na dalsze tworzenie uporządkowanej przestrzeni urbanistycznej o korzystnych walorach krajobrazowych. Realizacja ustaleń

projektu planu, w sposób nawiązujący parametrami nowej zabudowy do już istniejącej w jego obszarze, jak też i do tej z nim sąsiadującej, powinna harmonijnie ukształtować kolejne krajobrazy Szeląga w zabudowie miasta Poznania oraz jego panoramę współgrającą z przyrodą klina zieleni, widzianą od strony rzeki Warty.

6.6. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Projekt mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie przewiduje znaczących zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej terenów.

Istniejąca na analizowanym obszarze zabudowa wielorodzinna **1-3MW**, wielorodzinna lub usługowa na terenie **1MW/U** oraz usługowa na terenie **U** zaopatrywana jest w ciepło z sieci ciepłowniczej, poprowadzonej od strony ul. Wilczak (**KD-L**) i od drogi wewnętrznej (**KDW**). Należy przypuszczać, że również nowo projektowana zabudowa wielorodzinna terenów **4MW**, **5MW** oraz wielorodzinna lub usługowa terenu **2MW/U**, ze względu na bliskość istniejących magistrali ciepłych, zostanie podłączona do miejskiego systemu ciepłowniczego.

Ewentualna lokalizacja nowej zabudowy na terenach **1MN**, **3MN** i **MN/U** nie powinna stanowić przyczyn wzrostu emisji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw w instalacjach grzewczych, ponieważ w projekcie mpzp ustalono dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych z jednoczesnym zakazem stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe. Dodać należy, że zgodnie z ustalonym w projekcie planu powiązaniem sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnieniem dostępu do sieci możliwy jest rozwój sieci gazu ziemnego, co oznacza że zabudowa może być zaopatrywana w ciepło z wykorzystaniem spalania gazu. Z ekologicznego punktu widzenia jest to rozwiązanie korzystne, ponieważ w znacznej mierze ogranicza powstanie nowych emisji na danym terenie, zwłaszcza w zakresie pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu. W wyniku realizacji projektu planu poprzez maksymalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających w obrębie indywidualnych systemów grzewczych (funkcjonujących w obrębie ewentualnej nowej zabudowy) realizacja ustaleń planu nie powinna spowodować pogorszenia się jakości powietrza atmosferycznego na opracowywanym obszarze i w jego otoczeniu.

Korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego będą miały również ustalenia projektu mpzp w zakresie ochrony i kształtowania zieleni. Realizacja tych zapisów, poprzez ustalenie ochrony istniejącej zieleni wysokiej i założenie nowej zieleni w obrębie wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, sprzyjać będzie poprawie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego, gdyż to obecność różnorodnej zieleni – w szczególności zieleni wysokiej – wpływa na zmniejszenie udziału dwutlenku węgla w powietrzu atmosferycznym, poprawę warunków fitosanitarnych oraz ograniczenie zasięgu przenoszenia zanieczyszczeń pyłowych.

Należy również zauważyć, że projekt planu ustala lokalizację zabudowy w istniejącym, regularnym układzie ulic oraz ustala linie zabudowy w sposób zapewniający zachowanie przyulicznych drzew (w ul. Ugory, ul. Szelągowskiej), co umożliwia utrzymanie zbliżonych do dotychczasowych warunków przewietrzania terenu.

Podobnie jak w stanie istniejącym, źródło emisji zanieczyszczeń powietrza na omawianym obszarze stanowić mogą drogi, w tym droga klasy głównej ul. Szelągowska (**KD-G**), charakteryzująca się większym natężeniem ruchu. Największy wpływ na jakość powietrza w otoczeniu dróg będzie miała wielkość emisji tlenków azotu (głównie tlenku NO i dwutlenku NO₂). Wielkość ich emisji decyduje o rozpiętości obszaru oddziaływania w pobliżu dróg, a stężenie dwutlenku azotu odgrywa zasadniczą rolę w tworzeniu zjawiska smogu fotochemicznego. Ponadto, samochody mogą emitować do powietrza atmosferycznego metale ciężkie (przede wszystkim ołów, kadm), a także zanieczyszczenia pyłowe - drobinki pyłu ze ścierania materiałów hamulcowych i opon.

Należy również dodać, że dla realizowanej wzdłuż ul. Szelągowskiej inwestycji związanej z budową trasy tramwajowej od pętli Wilczak do Naramowic, na potrzeby wydania dla niej decyzji ustalającej środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia⁷⁴, sporządzony został raport oddziaływania na środowisko (przekazany 31.01.2017 r. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu)⁷⁵.

⁷⁴ Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na budowie linii tramwajowej od pętli Wilczak do Naramowic w Poznaniu wraz z rozbudową układu drogowego WOO-II.4210.38.2016.JC.20 z dnia 28.07.2017; http://bip.poznan.rdos.gov.pl/files/obwieszczenia/83868/Zawiadomienie_RDOS_Poznan_WOO-II.4210.38.2016.JC.21.pdf

⁷⁵ W treści raportu prognozowane natężenie ruchu pojazdów określono na podstawie opracowania „Prognoza ruchu samochodowego dla opracowania: budowa trasy tramwajowej na Naramowice” sporządzonego w 2016 roku przez Biuro

W raporcie przedstawiono obliczenia wielkości emisji substancji emitowanych do powietrza w wyniku spalania benzyny i oleju napędowego w silnikach pojazdów samochodowych poruszających się po projektowanej drodze, tj. tlenków azotu oraz pyłu PM₁₀ i PM_{2,5}. W obliczeniach uwzględniono prognozy ruchu dla roku 2020 i 2030 w analizowanych dwóch wariantach przebiegu drogi, z podziałem na odcinki charakteryzujące się różnym natężeniem ruchu. Przedstawione w raporcie obliczenia rozprzestrzeniania substancji w powietrzu wykazały, iż podczas eksploatacji przedsięwzięcia emisja ww. substancji nie będzie powodowała przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz.1031) oraz wartości odniesienia substancji w powietrzu, w tym dopuszczalnych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. Nr 16 poz.87) poza terenem inwestycji.

Jednym z etapów realizacji ustaleń projektu planu, w czasie którego może dojść do lokalnego, krótkotrwałego wzrostu emisji zanieczyszczeń i pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego, jest etap prowadzenia inwestycji. Ogólnie jednak, w trakcie trwania prac budowlanych, nie powinno dochodzić do przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, a wszystkie standardy jakości powietrza powinny zostać dotrzymane również poza terenem objętym budową. Ilość zanieczyszczeń generowanych przez maszyny budowlane nie powinna mieć większego znaczenia w kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego, głównie z uwagi na ograniczony czas przeprowadzania budowy, niewielkie odległości unoszenia cząstek pyłowych i otoczenie terenu inwestycji przez zieleń urządzoną (w tym zieleń wysoką). Nie należy się również spodziewać wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń pyłów, związanych z prowadzeniem prac ziemnych. Jednak wyżej opisanych, krótkotrwałych negatywnych oddziaływań nie można całkowicie wykluczyć.

Biorąc pod uwagę stosunkowo ograniczone możliwości inwestycyjne, jakie istnieją w granicach obszaru opracowania, opisane powyżej negatywne skutki realizacji planu, przy kompleksowym zastosowaniu rozwiązań w zakresie ogrzewania zabudowy i urządzenia zieleni, nie powinny wpłynąć na znaczące pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. Ewentualne negatywne skutki realizacji planu mogą, w ograniczonym zasięgu przestrzennym i czasowym, wystąpić w trakcie realizacji inwestycji budowlanych.

6.7. Oddziaływanie na klimat lokalny

Zmiany w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów, jakie wprowadzane są w środowisku w efekcie realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, skutkować mogą wystąpieniem niekorzystnych oddziaływań na lokalne warunki klimatyczne. Wśród najważniejszych czynników, których pojawienie się stanowi przyczynę znaczących zmian lokalnego klimatu, wymienić można między innymi: zwiększanie zasięgu powierzchni trwale zabudowanych, zmniejszanie udziału powierzchni biologicznie czynnych w obrębie terenów przeznaczonych pod zabudowę, zmniejszanie powierzchni zadrzewionych, wprowadzanie znaczących zmian w obrębie wód powierzchniowych (pojawianie się sztucznych zbiorników wodnych, kanalizowanie dużych cieków wodnych itd.), zwiększanie liczby źródeł (punktowych, liniowych i powierzchniowych) emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza, czy też projektowanie układu komunikacyjnego w sposób nieuwzględniający konieczności redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza, w szczególności na terenach intensywnie zabudowanych.

Projekt planu „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu jest w dużej części planem regulacyjnym i ochronnym, obejmuje swoim zasięgiem tereny zieleni położone w zasięgu doliny rzecznej, włączone w klinowy system zieleni miasta i ustala ich ochronę, a poza jego zasięgiem, głównie w centralnej części obszarów zabudowanych i po wschodniej stronie ul. Czapla, przewiduje działania inwestycyjne.

Zatem w zasięgu klina zieleni, gdzie projekt planu ustala ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych, realizacja ustaleń nie spowoduje zmian

parametrów klimatycznych, a raczej ustabilizuje jego dotychczasowe uwarunkowania, charakterystyczne dla doliny rzeki Warty.

Poza terenami zieleni, w wyniku realizacji ustaleń planu może powstać nowa zabudowa. Wraz z powstałą zabudową zostanie zagospodarowany teren w jej otoczeniu oraz zostaną zrealizowane obsługujące ją drogi. Powstaną nowe powierzchnie zabudowane i uszczelnione, wpływające z pewnością na inny sposób nagrzewania się terenu, magazynowania i oddawania ciepła, pochłaniania wód opadowych czy też zbierania i odprowadzania ich poza teren, gdzie wystąpiły opady. Układ nowej zabudowy wpłynie również na cyrkulację powietrza. Zatem nastąpią zmiany warunków klimatycznych determinowane przez takie parametry, jak: temperatura, wilgotność powietrza, przewietrzanie, nasłonecznienie, czy też zacienienie terenu, jakość powietrza itp. O kształtowaniu warunków klimatycznych będzie również decydowała sezonowa czy też dobowo zmienność ww. parametrów.

W przypadku zabudowy jednorodzinnej **MN** czy też mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U** powstaną niskie budynki o stosunkowo niewielkiej kubaturze, oddalone wzajemnie od siebie, zmniejszone zostaną powierzchnie zajmowane przez szatę roślinną i zapewne zmieni się struktura zieleni. Sumarycznie ww. przekształcenia nie wpłyną w znaczący sposób na zmiany parametrów klimatycznych mikroklimatu tych zespołów zabudowy.

W przypadku zabudowy wielorodzinnej **MW** czy też mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **MW/U** realizacja projektu planu przyczyni się do powstania średniowysokich budynków o zdecydowanie większej kubaturze, wpisujących się w zespoły już istniejącej zabudowy. Zgrupowanie tego typu istniejącej i nowej zabudowy z pewnością wywoła większe zmiany parametrów klimatycznych, które mogą się również kumulować z racji większych terenów zajmowanych przez ten typ zabudowy. Ponadto, biorąc pod uwagę, fakt, że po północnej stronie od obszaru projektu planu w ostatnich latach również powstają nowe kompleksy średniowysokiej zabudowy, otoczone znacznymi powierzchniami uszczelnionymi i częściowo pozbawione szaty roślinnej, to budowa kolejnego zespołu wielorodzinnych budynków w granicach projektu planu, może wzmoczyć negatywną tendencję zmian lokalnych uwarunkowań klimatycznych w tej części miasta – zmian związanych ze zjawiskiem określanym jako „miejska wyspa ciepła” (MWC).

Ze wspomnianym powyżej efektem „wyspa ciepła”, poza oddawaniem ciepła przez budynki do otoczenia, związana jest również kumulacja zanieczyszczeń powietrza. Zapisy projektu planu przytoczone w rozdziale 6.7. prognozy pozwalają na zminimalizowanie emisji, a więc i kumulacji zanieczyszczeń. Ustalenia w zakresie sieci infrastruktury technicznej oraz ustalony w projekcie dostęp do sieci umożliwiają podłączenie nowych inwestycji do przebiegających w obszarze opracowania magistrali ciepłych lub wykorzystanie do celów grzewczych gazu z sieci gazowej. Te realne możliwości istniejące w granicach obszaru opracowania powinny wpłynąć na nie pogarszanie się jakości powietrza i osłabienie opisanego, negatywnego zjawiska klimatycznego.

Istotnym czynnikiem pozytywnie wpływającym na łagodzenie parametrów mikroklimatycznych poszczególnych zespołów zabudowy jest zieleń, w tym w szczególności zieleń wysoka. Projekt planu ustala: na terenie **1KD-D** zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień, zachowanie i uzupełnienie istniejących zadrzewień, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń, nakaz realizacji zieleni towarzyszącej zabudowie (w strefach wskazanych na rysunku planu) oraz nowych rzędów drzew (wskazanych orientacyjnie na rysunku planu). Dodatkowo dla terenów przeznaczonych pod zabudowę, terenów zieleni i infrastruktury technicznej ustalono minimalne powierzchnie biologicznie czynne oraz nakaz zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia. Realizacja powyższych ustaleń pozytywnie wpłynie na ochronę, jak i zwiększanie udziału zieleni wysokiej. Obecność zieleni, zwłaszcza wysokiej, wśród terenów zabudowanych wpływa korzystnie na zmniejszenie nasłonecznienia gruntu, zmniejszenie parowania, poprawę nawilżenia powietrza, poprawę przewietrzania terenu i łagodzenie (zwłaszcza w okresie letnim) dobowych wahań temperatury. Duży udział zieleni (zwłaszcza zieleni wysokiej) zapobiega również rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń pyłowych i wpływa korzystnie na ogólne zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza (w tym przede wszystkim CO₂), stanowiących jądra kondensacji, których zwiększona obecność wpływa z kolei na pojawianie się w granicach miasta wspomnianego już niekorzystnego zjawiska klimatycznego (MWC).

Podsumowując, realizacja przytoczonych ustaleń projektu planu chroniących zieleń, jak też tych decydujących o jej powstawaniu i utrzymywaniu, również będzie sprzyjała łagodzeniu zmian parametrów klimatycznych i kształtowaniu korzystnych warunków mikroklimatycznych, a w szerszej skali warunków klimatu lokalnego na obszarze opracowania i w jego otoczeniu.

6.8. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Projekt planu „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie przewiduje znaczących w skali całego Szelağa zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów na przedmiotowym obszarze.

Obecnie, w granicach projektu planu, po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla obowiązuje mpzp „Wilczak – Czapla”⁷⁶ w Poznaniu. Sporządzenie projektu planu miało na celu wprowadzenie ładu przestrzennego i ograniczenie możliwości zabudowy terenów na podstawie decyzji administracyjnych, co pozwoli na zatrzymanie dogęszczenia zabudowy w sposób niekontrolowany, a także określenie parametrów dla planowanej zabudowy, ustalenie zasad ochrony terenów zieleni, w tym zieleni osiedlowej oraz zdefiniowanie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego na danym terenie, jak również na zdefiniowanie zasad kształtowania ochrony środowiska, w tym ochrony akustycznej.

Projekt planu „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu ustalił przeznaczenie terenów pod następujące funkcje: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – oznaczone na rysunku planu symbolami **1-3MN**, teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej – oznaczony symbolem **MN/U**, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – oznaczone symbolami **1-5MW**, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej – oznaczone symbolami **1-3MW/U**, teren zabudowy usługowej – oznaczony symbolem **U**, tereny zieleni urządzonej – oznaczone symbolami **1-2ZP**, tereny zieleni urządzonej w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią – oznaczone symbolami **1-2ZP/ZZ**, tereny infrastruktury technicznej elektroenergetyki i kanalizacji – oznaczone odpowiednio symbolami **1-3E** i **1-2K**, a także tereny komunikacji dróg publicznych – oznaczone symbolami **KD-G**, **KD-L**, **1-2KD-D** i **KD-Dxs**, tudzież tereny dróg wewnętrznych – oznaczone symbolami **KDW**, **KDWx**, **1-4KDWxs** oraz **1-3KDWpp** (parkingi).

Spośród wymienionych rodzajów terenów, w projekcie planu objęto ochroną akustyczną w środowisku – na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁷⁷ oraz przepisów wykonawczych, czyli rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku⁷⁸ – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN**, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **MW**, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U** i **MW/U**, a także teren zabudowy usługowej **U**.

Ustalenia projektu planu nie wykluczają również – na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz zabudowy usługowej (**MN/U**, **MW/U** i **U**) – lokalizacji zabudowy zamieszkania zbiorowego (np. akademików, burs lub hoteli) lub zabudowy usług oświaty i zdrowia (np. szkół, przedszkoli lub żłobków, domów opieki społecznej lub szpitali), które również objęto ochroną akustyczną w środowisku.

Ochroną akustyczną w środowisku – jako terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – nie objęto natomiast terenów zieleni urządzonej **1-2ZP** oraz terenów zieleni urządzonej w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią **1-2ZP/ZZ**, czyli istniejącego Parku Szelağowskiego, na terenie którego funkcjonuje m.in. plac zabaw dla dzieci, ścieżki pieszo-rowerowe oraz urządzenia rekreacyjne nad wodą, podnoszące dodatkowo walory rekreacyjne i wypoczynkowe tych terenów.

W związku z powyższym, w projekcie planu – w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku i w budynkach – ustalono zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku: dla terenów **MW** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, dla terenów **MN/U** i **MW/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, dla terenów **MN/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla terenów **MW/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, natomiast dla terenów **U**, **MN/U** i **MW/U** – w przypadku lokalizacji na tych terenach zabudowy zamieszkania zbiorowego lub zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej oraz szpitali – zapewnienie w granicach działki budowlanej dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali

⁷⁶ Uchwała Nr LVIII/758/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak – Czapla” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 165, poz. 2810)

⁷⁷ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm)

⁷⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

w miastach. Oznacza to, że wymienione funkcje obiektów i rodzaje terenów, realizowane na terenach zabudowy jw., mogą być na nich lokalizowane jedynie w przypadku zapewnienia tym terenom i obiektom odpowiednich – wymaganych dla nich – standardów akustycznych w środowisku (w granicach działki budowlanej). W przypadku występowania wyższych poziomów hałasu w środowisku niż wymagane maksymalne dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku dla wymienionych rodzajów terenów – funkcje terenów i obiektów jw. nie powinny być realizowane w miejscach o ponadnormatywnych warunkach akustycznych w środowisku, do czasu poprawy tych warunków w ich bezpośrednim otoczeniu lub w granicach działki budowlanej, na której mają powstać.

Wprowadzono także zapis ustalający zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku – jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych.

Ustalenie to zapisano w związku z potencjalnym niekorzystnym oddziaływaniem na siebie terenów i obiektów, o różnych wymaganiach akustycznych w środowisku, tudzież różnych poziomach emitowanych zakłóceń akustycznych do środowiska (od źródeł zlokalizowanych nie tylko w sąsiedztwie bezpośrednim, ale i przez ulicę, np. wewnętrzną). Do takich newralgicznych sąsiedztw należeć mogą np. tereny: **1-2MN** i **MN/U**, **1MN** i **5MW**, **3MN** oraz **MN/U**, **1MW/U**, **3MW** i **5MW**, a także dopuszczone ustaleniami projektu planu tereny szkół i przedszkoli (głównie ich boiska i place zabaw, które mogą być również potencjalnymi źródłami hałasu dla ich otoczenia) oraz sąsiadujące z nimi np. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny domów opieki społecznej czy szpitali, wymagające zapewnienia odpowiednich dla nich standardów akustycznych w środowisku.

Z kolei, w celu uzyskania możliwości zapewnienia wymaganych poziomów dźwięku w budynkach – wewnątrz pomieszczeń zamkniętych, przeznaczonych na pobyt ludzi – zgodnie z polskimi normami stosowanymi w budownictwie, w ustaleniach projektu planu dopuszczono stosowanie zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi. Zagadnienie to opisano szerzej w dalszej części tego rozdziału prognozy.

Kształtowaniu właściwych warunków akustycznych w środowisku służyć będą również ustalenia sformułowane w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, które dopuszczają: stosowanie technicznych elementów uspokojenia ruchu na terenach dróg **KD-L**, **KD-D**, **KD-Dxs**, **KDW**, **KDWxs** i **KDWpp**, w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni, na terenach wszystkich dróg – lokalizację dodatkowych, innych niż ustalone planem elementów zagospodarowania pasa drogowego, natomiast na terenach dróg **KD-G** i **KD-L** – stosowanie rozwiązań przeciwhałasowych.

Dopuszczalne poziomy hałasu komunikacyjnego w środowisku, powodowanego przez drogi (w tym trasy tramwajowe), wyrażone wskaźnikami dopuszczalnego maksymalnego równoważnego poziomu hałasu komunikacyjnego samochodowego (i tramwajowego) – $L_{Aeq D/N}^*$, które mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby, na podstawie rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku⁷⁹, wynoszą aktualnie: dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN**, a także dopuszczonych projektem planu na terenach zabudowy (**MN/U**, **MW/U** oraz **U**) lokalizacji obiektów i terenów usług oświaty i zdrowia, tj. szkół, przedszkoli lub żłobków (czyli terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży), domów opieki społecznej, czy szpitali – $L_{Aeq D/N}^* = 61/56$ dB, natomiast dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **MW**, terenów zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U** i **MW/U**, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz dopuszczonych projektem planu na terenach zabudowy (**MN/U**, **MW/U** oraz **U**) lokalizacji obiektów i terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego – $L_{Aeq D/N}^* = 65/56$ dB, odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym 16 godzinom pory dziennej (od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz 8 godzinom pory nocnej (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰).

W przypadku niewykorzystywania terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży – zgodnie z ich funkcją – w porze nocy, nie obowiązują na nich dopuszczalne poziomy hałasu w porze nocy.

Z kolei, maksymalne wskaźniki dopuszczalnego długookresowego średniego poziomu dźwięku hałasu samochodowego (i tramwajowego) w porze dziennie-wieczorno-nocnej oraz porze nocnej, które mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, czyli: L_{DWN} – wyznaczone w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (od godz. 6⁰⁰

⁷⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) i pory nocy (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), oraz L_N – wyznaczone w ciągu wszystkich pór nocy w roku (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), wynoszą aktualnie odpowiednio: dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN**, a także dopuszczonych projektem planu na terenach zabudowy (**MN/U**, **MW/U** oraz **U**) lokalizacji obiektów i terenów usług oświaty i zdrowia jw., tj. szkół, przedszkoli lub żłobków, domów opieki społecznej, czy szpitali – $L_{DWN}^* = 64$ dB i $L_N^* = 59$ dB, natomiast dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **MW**, terenów zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U** i **MW/U**, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz dopuszczonych projektem planu na terenach zabudowy (**MN/U**, **MW/U** oraz **U**) lokalizacji obiektów i terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego – $L_{DWN}^* = 68$ dB i $L_N^* = 59$ dB, odpowiednio w porze dzienne-wieczorno-nocnej i w porze nocnej.

W rozdz. 2.11 niniejszej prognozy opisano aktualne oddziaływanie hałasu samochodowego na obszar przedmiotowego projektu planu – na podstawie dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁸⁰. Zasięgi oddziaływania hałasu samochodowego od ul. Szelągowskiej oraz ul. Wilczak (a także innych ulic w analizowanym rejonie, poza ul. Serbską), podane dla obserwatora na wysokości referencyjnej ok. 4 m nad poziomem terenu, zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji⁸¹ – ilustruje załącznik nr 4. Zasięgi oddziaływania hałasu przedstawiono na tle granic analizowanego projektu planu oraz planowanych granic terenów.

W przyszłości nie przewiduje się znaczącego wzrostu poziomów hałasu samochodowego w analizowanym rejonie – w tym przede wszystkim na ul. Szelągowskiej i ul. Wilczak. W okresie ostatnich 5-ciu lat zaobserwowano spadek hałaśliwości analizowanych ulic (na podstawie porównania wyników badań hałasu samochodowego, zamieszczonych w dokumentacji poprzedniej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2012*⁸² i wyników pomiarów hałasu zamieszczonych w dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁸³), co opisano w rozdz. 2.11 niniejszej prognozy.

Nie przewiduje się również znaczącego wzrostu natężenia ruchu i hałasu samochodowego od pozostałych terenach dróg w obszarze opracowania, bo projekt planu – wywołany w celu zatrzymania dogęszczania zabudowy w sposób niekontrolowany – nie przewiduje znaczącej zmiany sposobu zagospodarowania istniejących terenów.

Przyjęto, że planowana przebudowa odcinka ul. Szelągowskiej, w granicach opracowania projektu planu, oraz pojawienie się nowego źródła hałasu – trasy tramwajowej – na tym odcinku ulicy, nie będą powodować przekroczeń dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku, szczególnie w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej poza planem – bezpośrednio po zachodniej stronie ulicy. Warunkiem realizacji planowanej przebudowy układu komunikacyjnego w analizowanym rejonie będzie pozytywna decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji drogowej. Wymusi ona zastosowanie odpowiednich rozwiązań przeciwhałasowych, jeśli będą niezbędne, czyli np. ograniczenia prędkości ruchu pojazdów, wyłączenia lub ograniczenia liczby lub tonażu pojazdów ciężkich w potoku pojazdów, zastosowania tzw. cichej nawierzchni jezdni. Wprowadzenie ich umożliwiono ustaleniami projektu planu, dopuszczając zastosowanie rozwiązań przeciwhałasowych na terenie komunikacji **KD-G**. Jednocześnie nie wykluczono możliwości zastosowania ekranów akustycznych licząc na to, że nie będą wymagane wysokie przegrody przeciwhałasowe – degradujące walory widokowe w tym rejonie, a jedynie niskie ekrany przy torach tramwajowych lub nie wysokie przy jezdni zachodniej ul. Szelągowskiej – umieszczone w lub przy pasie zieleni oddzielającej jezdnię zachodnią tej ulicy od drogi akcesyjnej – planowanej do bezpośredniej obsługi posesji.

Projekt planu dopuszcza również zastosowanie rozwiązań przeciwhałasowych na terenie komunikacji **KD-L**, czyli ul. Wilczak (takich jak wyżej wymienionych, czyli ograniczenie prędkości ruchu pojazdów, wyłączenie lub ograniczenie liczby lub tonażu pojazdów ciężkich w potoku pojazdów, zastosowanie tzw. cichej nawierzchni jezdni), umożliwiając osiągnięcie wymaganego ograniczenia poziomów hałasu samochodowego w środowisku, w porze dziennej i nocnej. Należy jednak stwierdzić, że dla planowanych rodzajów terenów, zlokalizowanych wzdłuż ul. Wilczak, nie występują

⁸⁰ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁸¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji (Dz. U. z 2007 r., Nr 187, poz. 1340) – akt archiwalny

⁸² Uchwała Nr LX/927/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 21 stycznia 2014 r., poz. 487) – akt archiwalny, w tym *Mapa akustyczna miasta Poznania 2012* (Część I), AkustiX, Poznań, listopad 2012 r.

⁸³ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku wzdłuż północnych granic tych terenów – zarówno dla terenu **2MN**, jak i terenów **MN/U** (planowany teren mieszkaniowo-usługowy) oraz **2MW** – na podstawie dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁸⁴, co opisano w rozdz. 2.11 niniejszej prognozy.

Projekt planu dopuszcza również zastosowanie technicznych elementów uspokojenia ruchu na terenach dróg **KD-L**, **1-2KD-D**, **KD-Dxs**, **KDW**, **1-4KDWxs** i **1-3KDWpp** (np. skrzyżowanie wiedeńskie, śpiący policjant), w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni – czyli na ul. Wilczak (**KD-L**), ul. Ugory (**1KD-D**), ul. Czapla (**2KD-D**) oraz pozostałych odcinkach ulic bez nazwy (**KD-Dxs**, **KDW** i **1-4KDWxs**), a także na parkingach (**1-3KDWpp**). Na wszystkich terenach dróg dopuszczono lokalizację dodatkowych, innych niż ustalone planem elementów zagospodarowania pasa drogowego.

Zastosowanie rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg umożliwi uzyskiwanie komfortowych warunków akustycznych w środowisku, w obszarze projektu planu, pozwalając na lokalizację funkcji i obiektów usług oświaty lub zdrowia, o wysokich wymaganiach akustycznych w środowisku, których lokalizację projekt planu dopuszcza. W przypadku występowania mniej korzystnych warunków akustycznych w środowisku – projekt planu dopuszcza realizację np. obiektów czy terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, mniej wymagających akustycznie w środowisku.

Ponadto, nie przewiduje się zagrożenia obszaru projektu planu oddziaływaniem tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu (wg rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁸⁵), związanych z usługami czy infrastrukturą techniczną – zarówno zlokalizowanych w obszarze projektu planu, jak i poza granicami obszaru, chociaż zakłócenia takie mogą występować. Do tego typu funkcji i obiektów, potencjalnie akustycznie zagrażających środowisku, można zaliczyć również: boiska sportowe, parkingi samochodowe, pawilony handlowo-usługowe, czy np. urządzenia wentylacyjno-chłodnicze, towarzyszące usługom czy garażom podziemnym. Źródłem zagrożeń akustycznych potencjalnie może być także wszelka działalność usługowa, prowadzona przede wszystkim na terenach zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U** i **MW/U**, a także prowadzona na pozostałych terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN**, zgodnie z przepisami ustawy *Prawo budowlane*⁸⁶ (w budynku mieszkalnym jednorodzinnym – w wydzielonym lokalu użytkowym o powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku), jak również prowadzona na terenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **MW**.

Rozporządzenie *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁸⁷ określa dopuszczalne poziomy hałasu w przypadku oddziaływania takich źródeł hałasu. Dla wskaźników hałasu mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby, dopuszczalne wartości równoważnych poziomów hałasu kształtują się na następujących poziomach wartości: dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej tudzież terenów szpitali w miastach – $L_{Aeq D/N}^* = 50/40$ dB, natomiast dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego oraz terenów mieszkaniowo-usługowych – $L_{Aeq D/N}^* = 55/45$ dB, odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym oraz przedziale czasu odniesienia równym 1 najmniej korzystnej godzinie nocy. Z kolei, stosowane do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, wyznaczone w przedziale czasu odniesienia równym wszystkim dobom w roku oraz wszystkim porom nocy w roku, czyli odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej, maksymalne dopuszczalne długookresowe średnie poziomy tego rodzaju hałasów wynoszą odpowiednio: $L_{DWN}^* = 50$ dB i $L_N^* = 40$ dB – w przypadku pierwszej grupy terenów zabudowy oraz $L_{DWN}^* = 55$ dB i $L_N^* = 45$ dB – w przypadku drugiej grupy terenów.

Zgodnie z ustaleniami akustycznymi projektu planu, wyższe standardy akustyczne muszą być zapewnione na wspólnych granicach terenów lub działek budowlanych różnych rodzajów terenów, o różnych wymaganiach akustycznych w środowisku.

W przypadku terenów, które nie są lub nie będą wykorzystywane w porze nocnej (np. szkoły, przedszkola lub żłobki), nie obowiązują dla nich w porze nocy standardy akustyczne w środowisku,

⁸⁴ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁸⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

⁸⁶ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351, tekst jednolity z późn. zm.)

⁸⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

wymagane od tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu w środowisku (podobnie jak w przypadku oddziaływania źródeł hałasu komunikacyjnego).

Projekt planu dopuszcza również stosowanie zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi. Ustalenie to służy uzyskaniu możliwości zapewnienia wymaganych poziomów dźwięku wewnątrz pomieszczeń zamkniętych, zgodnych z ich przeznaczeniem – na podstawie wymagań polskich norm stosowanych w akustyce budowlanej, przy zapewnieniu jednocześnie wymiany powietrza z otoczeniem.

Stosowanie akustyki architektonicznej dotyczy właściwego ze względów akustycznych rozkładu pomieszczeń w budynkach (nie tylko mieszkalnych, także biurowych, usługowych, czy wymagających szczególnej koncentracji uwagi), który uwzględni zagrożenia akustyczne zewnętrzne i wewnętrzne w tych budynkach, i odnosi się głównie do projektowanych, nowych budynków lub budynków podlegających przebudowie funkcji pomieszczeń. Z kolei, stosowanie zasad akustyki budowlanej dotyczy wszystkich budynków wymagających ochrony akustycznej wewnątrz pomieszczeń (przy zamkniętych oknach i drzwiach), narażonych m.in. na ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne z zewnątrz i wiąże się z potrzebą stosowania przegród zewnętrznych w budynkach o odpowiedniej izolacyjności akustycznej, w tym głównie okien o podwyższonej izolacyjności akustycznej, przy zapewnieniu wymiany powietrza z otoczeniem.

Ustalenie jw. dotyczy lub może dotyczyć budynków lokalizowanych na terenach zabudowy **MN, MW i MN/U** (budynków mieszkalnych i usługowych), znajdujących się w zasięgu oddziaływania hałasu samochodowego, jednak nie tylko w obszarach charakteryzujących się ponadnormatywnymi wartościami poziomów hałasu w środowisku, czyli odpowiednio $L_{DWN} > 64$ dB, $L_{DWN} > 68$ dB oraz $L_N > 59$ dB, w porze dzień-nocno, w porze nocnej.

Ustalenie to dotyczy budynków, które znajdują się (lub znajdują) na terenach, gdzie poziomy hałasu samochodowego przekraczają wartości $L_{Aeq D/N} = 60/50$ dB, odpowiednio w całej porze dziennej i nocnej (niezależnie od rodzaju terenu zabudowy), nawet jeśli znajdują się (lub znajdują) poza obszarami ponadnormatywnego oddziaływania hałasu samochodowego w środowisku. Poziomy dźwięku w środowisku wyższe niż podane wartości $L_{Aeq D/N}$ nie gwarantują, jak to było dotąd – na mocy rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku⁸⁸, które przestało obowiązywać w październiku 2012 r. – uzyskania wymaganych poziomów dźwięku wewnątrz pomieszczeń zamkniętych, wyposażonych w okna o standardowej i rzeczywistej wartości izolacyjności akustycznej, mniejszej niż ok. 15-20 dB, przy zapewnieniu wymiany powietrza z otoczeniem (zgodnie z wymaganiami przepisów polskich norm, stosowanych w dziedzinie akustyki budowlanej).

Należy również upewnić się czy w niektórych lokalizacjach (np. bardzo małych odległości pomiędzy źródłem hałasu i budynkiem – np. przy ul. Wilczak 10 i 12), przy przejeździe pojazdów ciężkich – nie występuje lub nie będzie występowało zagrożenie wibracjami szkodliwymi dla zdrowia ludzi (zgodnie z aktualnymi Polskimi Normami PN-B-02170 i PN-B-02171).

Jednocześnie należy zaznaczyć, że lokalizację zabudowy wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego wewnątrz pomieszczeń (zamkniętych) – na terenach charakteryzujących się wysokimi poziomami hałasu w środowisku dopuszczają przepisy w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁸⁹, które mówią m.in. (DZIAŁ IX, § 325, ust. 2), że: „Budynki z pomieszczeniami wymagającymi ochrony przed zewnętrznym hałasem i drganiami należy chronić przed tymi uciążliwościami poprzez ... racjonalne rozmieszczenie pomieszczeń w budynku oraz zapewnienie izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych określonej w Polskiej Normie dotyczącej wymaganej izolacyjności akustycznej przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych.”. Mimo to, umieszczenie w projekcie uchwały planu ustalenia dopuszczającego stosowanie zasad akustyki architektonicznej i budowlanej jest właściwe – ze względu na zwrócenie uwagi na problem zagrożenia hałasem w budynkach (w pomieszczeniach zamkniętych).

Na terenach Parku Szelańgowskiego, tj. terenach zieleni urządzonej **1-2ZP** oraz **1-2ZP/ZZ**, zlokalizowanych w obszarze projektu planu, mogą odbywać się imprezy lokalne lub miejskie, które potencjalnie mogą być źródłem niepożądanych zjawisk akustycznych dla otoczenia.

W celu ograniczenia uciążliwych oddziaływań akustycznych takich zdarzeń będą miały zastosowanie zarówno przepisy rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu

⁸⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny

⁸⁹ Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 r., poz. 1065, tekst jednolity z późn. zm.)

w środowisku⁹⁰ – dla tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu, jak i przepisy wynikające z uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń⁹¹, które definiują dopuszczalny czas imprez okolicznościowych, poszerzając niestety godziny hałaśliwego oddziaływania źródeł zagrożeń akustycznych w środowisku od czwartku do soboty i nie ograniczając wysokości poziomów hałasu.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przyszłości – w związku z planowanym zagospodarowaniem obszaru projektu planu – warunki akustyczne w środowisku będą korzystne na przedmiotowym obszarze „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu, pod warunkiem zrealizowania ustaleń sformułowanych w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku i w budynkach. Dotyczą one nie tylko zapewnienia wymaganych dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku – w zależności od przeznaczenia terenów, ale także realizacji ustaleń z dziedziny akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach oraz zastosowania rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg.

Obszar projektu planu nie jest i nie będzie skażony hałasem kolejowym oraz hałasem lotniczym, tudzież hałasem przemysłowym.

6.9. Oddziaływanie na ludzi

Z uwagi na położenie części obszaru projektu planu „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu w dolinie rzeki Warty, pozytywnie należy ocenić rozwiązania projektu uwzględniające potencjalne ryzyko wystąpienia powodzi i związane z tym ryzyko dla zdrowia i życia ludzi. W tym zakresie na rysunku projektu planu zaznaczone zostały granice wszystkich zasięgów powodziowych wskazanych dla analizowanego obszaru, w tym: granica obszaru, dla którego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, a także granica obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

W strukturze funkcjonalnej projektu uwzględniono zasięg terenu wyłączanego z zabudowy do zasięgu terenów powodziowych. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszar, dla którego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie w całości włączone zostały w zasięg terenów zieleni urządzonej w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią **ZP/ZZ**. W projekcie uchwały wprowadzono ustalenia nakazujące uwzględnienie w zagospodarowaniu ograniczeń wynikających z położenia na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, wskazanym na rysunku planu, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony przed powodzią, w szczególności lokalizację na tym obszarze elementów zagospodarowania dopuszczonych w ustaleniach planu, pod warunkiem, że nie utrudni to ochrony przed powodzią oraz zakaz zmiany ukształtowania terenu mający wpływ na pogorszenie przepływu wód powodziowych. Ponadto, na terenach **ZP/ZZ** ustalono zakaz lokalizacji budynków, tymczasowych obiektów budowlanych (z wyjątkiem obiektów związanych z urządzeniem imprez okolicznościowych, obiektów kontenerowych i ogródków gastronomicznych) i zakaz lokalizacji stanowisk postojowych, z wyjątkiem stanowisk dla rowerów. Należy zatem założyć, że projekt mpzp, poprzez przeznaczenie obszaru szczególnego zagrożenia powodzią wyłącznie pod zieleni urządzonej (**ZP/ZZ**), gdzie uniemożliwiono lokalizację jakiegokolwiek zabudowy, uwzględni niezbędne i podstawowe wymogi w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, a realizacja ustaleń mpzp pozwoli na zapewnienie bezpieczeństwa ludziom i ich mieniu.

Zgodnie z projektem planu, tereny zieleni urządzonej **ZP** i **ZP/ZZ** (leżące w klinie zieleni) dla mieszkańców okolicznej zabudowy i pozostałych terenów miasta nadal będą pełniły swoje dotychczasowe, historycznie ukształtowane funkcje terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych i rozrywkowych. Na obu terenach zieleni urządzonej **ZP** projekt planu dopuszcza lokalizację plenerowych urządzeń sportowo – rekreacyjnych, boisk, placów zabaw i wybiegów dla zwierząt. Na terenie **ZZP** dopuszcza również lokalizację obiektów usługowych o funkcji gastronomicznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowo-historycznej i kulturalno-rozrywkowej. Na obu terenach **ZP/ZZ** projekt dopuszcza lokalizację przystani wodnych, urządzeń wodnych i bulwarów nadrzecznych. Z punktu widzenia potrzeb mieszkańców miasta realizację tych ustaleń należy uznać za pozytywne

⁹⁰ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

⁹¹ Uchwała Nr XXXVI/614/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 18 października 2016 r. w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko na terenie miasta Poznania (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 6249, z dnia 26 października 2016 r.)

oddziaływanie na ludzi, gdyż pozwala ono znacznie wzbogacić wachlarz możliwości wypoczynku i rekreacji w zasięgu ww. terenów bliskich zabudowie.

Na terenach **ZP** i **ZP/ZZ**, stanowiących element klina zieleni, zapisy projektu planu ustalają również ochronę walorów krajobrazowych poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Tym samym tereny te będą też nadal służyły pełnionej przez dolinę Warty funkcji głównego korytarza przewietrzania miasta. Funkcja ta jest istotna dla zapewnienia napływu świeżych, natlenionych i wilgotnych mas powietrza w obszary zabudowane, a przez to również do uzyskiwania dobrych fitosanitarnych warunków życia ludzi.

Warto podkreślić, że poza zasięgiem klina zieleni realizacja projektu planu w zakresie zieleni również przyczyni się pozytywnie do zapewnienia miejsc codziennego wypoczynku mieszkańców oraz do kształtowania właściwego komfortu zamieszkania czy też użytkowania terenów zabudowanych. Projekt planu w tym zakresie m.in. ustala na terenie **1KD-D** zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień, wyznacza na rysunku planu strefy zieleni towarzyszącej zabudowie i wskazuje orientacyjne lokalizacje rzędów drzew.

Realizacja wszelkich zapisów projektu planu w zakresie ochrony i kształtowania zieleni wraz z ogólnym ustaleniem zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, z pewnością pozytywnie wpłynie na warunki życia ludzi w opracowywanym obszarze i w jego sąsiedztwie.

Projekt planu „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu w zasięgu klina zieleni ma charakter ochronny, a poza jego zasięgiem jest planem zarówno regulacyjnym, jak i inwestycyjnym. Inwestycje w granicach opracowania będą polegały przede wszystkim na uzupełnieniu zespołów już istniejącej zabudowy poprzez realizację pośród nich budynków o podobnych gabarytach i funkcji. Realizacja projektu planu przyczyni się do powstania kolejnej, niskiej i średniowysokiej zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej z udziałem funkcji usługowej. Biorąc pod uwagę potrzeby inwestycyjne w projekcie planu uwzględniono również uwarunkowania geologiczne gruntów leżących po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla, które zgodnie z informacjami zawartymi w opracowaniu „Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania”⁹² są położone w zasięgu obszaru zagrożonego ruchami masowymi ziemi nr 3, „Zbocze Warty od ul. Serbskiej (NE) do ul. Na Stoku(SW)”. Zgodnie z wymogiem ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, na rysunku projektu planu wskazana została granica obszaru zagrożonego ruchami masowymi ziemi, a w ustaleniach projektu planu, w zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, ustalono nakaz uwzględnienia w zagospodarowaniu terenu ograniczeń wynikających z położenia w ww. obszarze zagrożonym. Jak już wspomniano w rozdziale 3 prognozy, zgodnie z informacjami zawartymi w ww. opracowaniu, w przypadku terenów po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla, gdzie przewidywana jest realizacja nowej zabudowy, należałoby przyjąć odpowiedni tok postępowania, który przedstawiono i zalecono w ww. opracowaniu, i który również służyłby zapewnieniu bezpieczeństwa ludziom i ich mieniu.

W kontekście oddziaływania na ludzi za korzystne należy uznać też ustalenie zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej. Dodatkowo, na terenach **MN/U** i **U** zakazano lokalizacji stacji paliw, myjni, lakierni oraz warsztatów samochodowych. Tym samym uniemożliwiono lokalizację na obszarze projektu planu⁹³ nowych inwestycji związanych z przedsięwzięciami, których realizacja mogłaby powodować znaczące, negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego (np. powierzchni ziemi, warunków wodnych, szaty roślinnej, powietrza, klimatu akustycznego) oraz dla ludzi.

Projekt planu nie umożliwia lokalizacji na obszarze zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, dlatego nie przewiduje się aby realizacja jego zapisów wiązała się z powstaniem ryzyka poważnej awarii przemysłowej.

Docelowa realizacja ustaleń planu pozwoli nie tylko na powstanie nowej zabudowy, wpisującej się w istniejące zespoły mieszkaniowe, ale i na zapewnienie odpowiedniego standardu funkcjonowania nowych terenów mieszkaniowych i usługowych, a także na zapewnienie bezpieczeństwa

⁹² Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, skala 1:10 000, Róžański M., Nowak M., Nyćkowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016r.

⁹³ poza tymi dopuszczonymi pozostałymi ustaleniami planu, w tym w zakresie inwestycji drogowych i infrastrukturalnych

użytkownikom tych terenów. W tych kategoriach bezpośredni i korzystny wpływ na komfort życia mieszkańców i użytkowników terenów będzie miała realizacja:

- zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, zgodnie z którymi projekt ustala powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, a także dopuszczenie lokalizacji sieci infrastruktury technicznej oraz robót budowlanych w zakresie infrastruktury technicznej, istniejącej i planowanej (w szczególności wskazanych na rysunku planu: kolektorów kanalizacji sanitarnej oraz kanalizacji deszczowej), systemu monitoringu wizyjnego oraz systemu służb ratowniczych i bezpieczeństwa publicznego;
- kompleksowej rozbudowy układu komunikacyjnego m.in. poprzez realizację torowiska tramwajowego w ul. Szelańgowskiej, wydłużenie niektórych z dróg wewnętrznych w celu zapewnienie dostępu do wszystkich zaprojektowanych terenów lub też rozbudowę dróg do wymaganych parametrów, zgodnych z ich klasą;
- obowiązku zapewnienia na wszystkich terenach przeznaczonych pod zabudowę niezbędnej ilości miejsc postojowych, w tym miejsc dla samochodów osobowych, rowerów oraz na terenach zabudowy usługowej, dodatkowych miejsc do przeładunku towarów, zlokalizowanych poza stanowiskami postojowymi dla samochodów i rowerów;
- garażu wielokondygnacyjnego o wysokości nie większej niż 9 m z dopuszczeniem zachowania zespołów garaży jednostanowiskowych na terenie parkingu **2KDWpp** (obecnie zabudowanego szeregami parterowych, murowanych garaży) oraz stanowisk postojowych na terenie **3KDWpp**.

W celu zapewnienia wysokiej jakości życia oraz bezpieczeństwa przyszłych mieszkańców i użytkowników analizowanego obszaru, niezbędne było również zaproponowanie ustaleń w zakresie ochrony środowiska, dotyczących ochrony powietrza, wód, warunków klimatycznych i klimatu akustycznego. Ustalenia te są niezwykle ważne z punktu widzenia ochrony zdrowia mieszkańców miasta, gdyż rosnące zanieczyszczenie poszczególnych ww. komponentów środowiska pogarsza warunki życia, a długotrwałe narażenie na działanie np.: szkodliwych substancji może być czynnikiem wpływającym na wzrost zachorowań i umieralności. Plan proponuje takie rozwiązania w zakresie użytkowania terenów, które w stosunku do obecnego stanu środowiska z pewnością nie spowodują jego degradacji, a wręcz powinny przyczynić się do poprawy stanu jego składników opisanych we wcześniejszych rozdziałach niniejszej prognozy.

Z tych ważniejszych ustaleń sprzyjających funkcjonowaniu mieszkańców i użytkowników terenu należy przypomnieć, że odnośnie ochrony jakości powietrza atmosferycznego, do analizowanego projektu planu wprowadzono zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwa stałe, co pozwoli ograniczyć emisję zanieczyszczeń powstających w obrębie dopuszczonych do stosowania indywidualnych systemów grzewczych a w zakresie klimatu akustycznego wprowadzono m.in. zapis ustalający zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio dla poszczególnych terenów zabudowy jak też zapisy dotyczące lokalizacji zabudowy zamieszkania zbiorowego lub zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej oraz szpitali. Należy też przypomnieć – z analizy dotyczącej klimatu akustycznego – że w przyszłości na przedmiotowym obszarze warunki akustyczne w środowisku będą korzystne pod warunkiem zrealizowania ustaleń sformułowanych w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku i w budynkach oraz zastosowania rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg.

Niekorzystne oddziaływania realizacji projektu planu na ludzi związane będą przede wszystkim ze zjawiskami występującymi na etapie realizacji nowej zabudowy terenów, nowych dróg i nowej infrastruktury technicznej. Oddziaływania te będą obejmowały m.in. czasowy i miejscowy wzrost zapylenia (na skutek wykonywania prac ziemnych i budowlanych) oraz nasilenie hałasu (związane z pracą sprzętu budowlanego i wzrostem natężenia ruchu ciężkich pojazdów) o zasięgu ograniczonym do terenu inwestycji oraz obsługujących go terenów dróg. Podkreślić należy, że toczące się niezależnie od siebie, jednocześnie w kilku miejscach inwestycje mogą powodować oddziaływania skumulowane, a ruch samochodów i prace urządzeń budowlanych mogą spowodować okresowe uciążliwości wykraczające poza obszary inwestycji oraz obszar opracowania, takie jak np.: utrudnienia w ruchu samochodowym, oddziaływanie hałasu na mieszkańców zabudowy przylegającej do terenów objętych inwestycjami. Między innymi ze względu na ww. oddziaływania na ludzi zakłada się, że prace prowadzone będą w ciągu dnia i nie będą stanowiły uciążliwości w godzinach nocnych. Należy podkreślić, że ww. negatywne oddziaływania w granicach obszaru i poza jego granicami, będą miały charakter tymczasowy i ustaną wraz z zakończeniem prac inwestycyjnych.

Wspomnieć też należy, że na terenach zabudowy zmiany poszczególnych komponentów środowiska, wynikające z realizacji planu będą kolejnymi przeobrażeniami już silnie zantropizowanego środowiska i nie powinny spowodować dalszego pogorszenia jego parametrów

Podsumowując, należy stwierdzić, że w wyniku realizacji ustaleń planu nie należy spodziewać się długoterminowych negatywnych oddziaływań na ludzi. Z dużym prawdopodobieństwem należy stwierdzić, że proponowane zmiany zagospodarowania powinny uwzględnić cele, dla których przystąpiono do sporządzenia projektu planu i umożliwić realizację zabudowy pozytywnie wpisującej się w układ funkcjonalno-przestrzenny Szeląga. Dzięki stosunkowo dużemu udziałowi zieleni, łatwej dostępności komunikacyjnej oraz wykonanej infrastrukturze technicznej, realizacja projektu planu będzie sprzyjać pozytywnemu kształtowaniu warunków środowiska przyrodniczego – co z kolei wpłynie pozytywnie na warunki zdrowotne życia ludzi.

6.10. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe

Omawiając wpływ realizacji ustaleń projektu planu miejscowego „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu na dziedzictwo kulturowe przypomnieć należy, że w jego granicach zlokalizowany jest obszar cenny kulturowo obejmujący Park Szelągowski. Na obszarze opracowania zlokalizowane jest również sześć udokumentowanych stanowisk archeologicznych, pozostałości dwóch szczelin czy też schronów przeciwlotniczych z okresu II wojny światowej, wskazany do ochrony Dom Weterana przy ul. Ugory 18/20, jedenaście wyznaczonych do ochrony willi mieszkalnych (z których dziewięć położonych jest przy ul. Ugory oraz dwie przy ul. Wilczak) oraz aleja drzew przy ul. Ugory. Wszystkie wymienione obiekty zostały opisane w rozdziale 2.13. niniejszej prognozy.

Obecność obszaru cennego kulturowo oraz ww. obiektów czy też wartościowych architektonicznie budynków była podstawą do wprowadzenia do projektu uchwały zapisów w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Przestrzeganie tych zapisów zapewni właściwą ochronę i wyeksponowanie w lokalnej przestrzeni zarówno parku, jak i wszystkich ww. istniejących obiektów o walorach historycznych.

W przypadku terenu cennego kulturowo, obejmującego teren Parku Szelągowskiego, wraz z jego wszystkimi elementami, takimi jak aleje, starodrzew, pozostałości murów oporowych, schodów, filarów, parkanu – stanowią element lokalnej tożsamości kulturowej Szeląga. Ten cenny kulturowo obszar, świadczący o przeszłości Szeląga, już na przestrzeni minionych wieków na trwałe wpisał się w miejski krajobraz Poznania, stanowiąc cel spacerów i miejsce wypoczynku jego mieszkańców.

Projekt ustala ochronę obszaru cennego kulturowo poprzez zachowanie Parku Szelągowskiego, objętego ochroną konserwatorską, w jego obecnych granicach oznaczonych na rysunku planu (w granicach terenów **1ZP** i **1ZP/ZZ**), z dopuszczeniem odtworzenia historycznego zagospodarowania oraz zachowanie ukształtowania terenu w oznaczonej na rysunku planu strefie pozostałości strzelnicy i schronów przeciwlotniczych.

Ochronie w projekcie mpzp podlegają również stanowiska archeologiczne, których sześć lokalizacji zostało wskazanych na rysunku projektu planu. Wzajemne położenie i powierzchnie tych stanowisk stwierdzonych po południowo-zachodniej stronie ul. Ugory i po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla przyczyniło się do wyznaczenia obszaru ochrony archeologicznej. Tereny, na których one występują, często były naruszane na skutek realizacji inwestycji budowlanych i drogowych, jak też podczas urządzania parku i prowadzenia infrastruktury technicznej. Prawdopodobieństwo natrafienia na nienaruszone warstwy archeologiczne jest więc bardzo małe nie mniej jednak projekt planu ustala uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów obszaru ochrony archeologicznej. W przypadku natrafienia przy realizacji jakichkolwiek prac ziemnych na przedmiotowym terenie na znaleziska o charakterze archeologicznym, o dokonanym odkryciu należy powiadomić Dział Ochrony Zabytków Archeologicznych Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. Wymienione lokalizacje, w przypadku wykonywania prac ziemnych, wymagają prowadzenia rozpoznania archeologicznego.

W zakresie zapisów dotyczących wnioskowanych przez Miejskiego Konserwatora Zabytków, a oznaczonych na rysunku planu, budynków chronionych planem, projekt ustala ich zachowanie oraz zakaz nadbudowy, przy czym dopuszcza się ich rozbudowę, przebudowę i zmianę sposobu użytkowania. Projekt planu ustala zachowanie kształtu i nachylenia połaci dachowych, detali architektonicznych i charakterystycznych podziałów elewacji.

Nierozdzielalnym elementem terenów Szeląga są zadrzewienia przyuliczne, których źródłem historycznym była koncepcja tworzenia ciągów spacerowych i parków publicznych – wdrożona w czasach zagospodarowywania dawnych pofortecznych terenów (zwyczajowo nazywanych ringiem Stübgena). Dlatego też projekt planu ustala na terenie **1KD-D** (ul. Ugory) zachowanie drzew

chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień. Zapis ten jest szczególnie ważny na terenie ul. Ugory, gdzie pojedyncze drzewa pochodzące z czasów, gdy powstawały budynki chronione planem, osiągnęły już rozmiary pomnikowe. W przypadku terenu **KD-G** – tj. ul. Szelągowskiej, która również stanowiła dawną aleję spacerową – przy poboczu jezdni nie zachowały się drzewa będące pierwotnymi nasadzeniami tej alei. Ponieważ projekt planu nakazuje zachowanie i uzupełnienie istniejących zadrzewień, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń, możliwe jest stworzenie nowego założenia alejowego, uwzględniającego projektowany układ komunikacyjny i jednocześnie nawiązującego do ww. historycznej koncepcji terenów Szeląga.

Podsumowując, projekt planu w swoich ustaleniach wymaga zachowania, ochrony czy też odtworzenia wartości historycznych wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego, w tym dóbr kultury współczesnej. Realizacja mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu powinna pozytywnie wpłynąć na stan ochrony wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego położonych w jego granicach.

6.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Projekt planu „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu jest w dużej części planem regulacyjnym i ochronnym, zwłaszcza dla terenów położonych w zasięgu północnego klina zieleni, a poza jego zasięgiem, głównie tylko w centralnej części oraz na terenach położonych przy ul. Czapla przewiduje działania inwestycyjne.

Zatem w zasięgu terenów zieleni **ZP** i **ZP/ZZ**, położonych w klinie zieleni realizacja ustaleń planu nie spowoduje istotnych zmian w zakresie dóbr materialnych. Ich przyrost wynikać będzie z kluczowej dla niego ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych i ewentualnie rozwoju funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnych.

Poza terenami zieleni, efektem realizacji planowanych w projekcie przekształceń funkcjonalno-przestrzennych będzie lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz usługowej, wraz z elementami zagospodarowania towarzyszącymi zabudowie, a także realizacją układu nowych dróg publicznych i wewnętrznych oraz sieci infrastruktury technicznej. Zmiany przyczynią się zatem do przyrostu ilości dóbr materialnych występujących na omawianym obszarze, przy czym wzrost ilości i wartości dóbr materialnych, przy założeniu pełnej realizacji ustaleń planu, będzie proporcjonalny do istniejącego jeszcze potencjału inwestycyjnego terenów zabudowy.

Ograniczone możliwości inwestycyjne istnieją na terenach **1MN**, **MN/U**, **3MW/U**, **U** i **1MW/U**, na których nie wykorzystano jeszcze w pełni możliwości zabudowy. Przykładowo, na terenie **1MN** istnieje kilka pojedynczych działek wykorzystywanych obecnie jako przydomowe ogrody. Duże możliwości inwestycyjne stwarzają tereny **3MN**, **4MW**, **5MW** i **2MW/U**. Dodatkowo, zaprojektowana droga **3KDWxs** umożliwi łatwy dostęp do terenów **3MN** i **5MW** oraz do, dotychczas niezabudowanych, działek terenów **1MN** i **MN/U**. Zakładając, że nowa zabudowa terenów charakteryzować się będzie wysokimi walorami estetycznymi, wpisującymi się w docelowy sposób użytkowania i funkcjonowania analizowanego obszaru, realizacja projektu planu przyczyni się do wzrostu ilości i jakości jego dóbr materialnych. Biorąc pod uwagę realizację docelowego układu dróg i sieci uzbrojenia, wykraczających poza tereny inwestycyjne opracowywanego obszaru, realizacja projektu planu przyczyni się również do wzrostu wartości dóbr materialnych w jego otoczeniu.

Na etapie realizacji nowego zagospodarowania wystąpić mogą negatywne oddziaływania na już istniejące w rejonie opracowania inwestycje. Prowadzenie prac budowlanych, które będą wymagały wykonania wykopów ziemnych, prowadzenia ruchu pojazdów i maszyn budowlanych, potencjalnie może być powodem uszkodzenia nawierzchni dróg, uszkodzenia istniejących sieci infrastruktury technicznej, przerw w dostawach mediów itp. oddziaływań na obszary sąsiadujące z placami budowy. Niemniej, z uwagi na lokalny i ograniczony czasowo charakter oddziaływań oraz skalę planowanych inwestycji, nie będą miały one znaczącego wpływu na dobra materialne zlokalizowane na całym analizowanym obszarze, a to, czy one w ogóle zaistnieją będzie w dużym stopniu zależało od organizacji placu budowy i standardu prowadzenia prac budowlanych. Nie przewiduje się też, że będą to oddziaływania znaczące, ponieważ prace inwestycyjne w poszczególnych fragmentach omawianego obszaru będą prowadzone najpewniej w różnych okresach czasu.

Ponadto, analizując potencjalne negatywne oddziaływania na dobra materialne w granicach projektu planu, należy również zwrócić uwagę na położenie kilku fragmentów terenów w zasięgu

obszarów, których specyficzne uwarunkowania geomorfologiczne i geologiczne mogą powodować ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie, a nieodpowiednio dobrane rozwiązania projektowe oraz nieodpowiednio prowadzone prace budowlane potencjalnie mogą spowodować uszkodzenie lub zniszczenie mienia. Dotyczy to obszaru szczególnego zagrożenia powodzią w zasięgu terenów **1,2ZP/ZZ** oraz obszaru zagrożonego ruchami masowymi ziemi w zasięgu terenów zabudowy: **U, 3MW/U, 4MW i 2MW/U** oraz dróg **1KD-D i KD-Dxs**. Projekt mpzp uwzględnia te szczególne uwarunkowania, zarówno w swoich ustaleniach, jak i na rysunku planu, o czym była już szerzej mowa w rozdziałach 6.1. i 6.6 prognozy, dotyczących oddziaływania na powierzchnię ziemi i oddziaływania na ludzi, dlatego też nie przewiduje się pogorszenia stanu lub utraty istniejących dóbr materialnych, zlokalizowanych w granicach obszaru objętego planem, wynikających z naturalnych zagrożeń i katastrof.

6.12. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Jak wspomniano w rozdziale 3 prognozy, w granicach obszaru mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie występują obszary objęte ochroną prawną w rozumieniu ustawy *o ochronie przyrody*, w tym obszary objęte siecią Natura 2000.

Analizując położenie obszaru opracowania w stosunku do najbliższych obszarów chronionych należy przypomnieć, że najbliższą położoną formą ochrony przyrody (szerzej opisanych w rozdziale 3. niniejszej prognozy), jest obszar Natura 2000 „Fortyfikacje w Poznaniu” PLH300005. Wchodzący w jego skład Fort Winiary (położony przy ul. Szelągowskiej) przylega do południowo-zachodniej granicy projektu planu. Ze względu na przedmiot ochrony, odległość dzielącą obiekt chroniony od obszaru opracowania i zantropizowane środowisko przyrodnicze analizowanego obszaru, realizacja planu nie będzie stanowić przyczyny występowania znaczących negatywnych oddziaływań na Fort, wchodzący w skład obszaru Natura 2000 „Fortyfikacje w Poznaniu” (PLH300005), w tym jego przedmiot ochrony i integralność całego obszaru.

Podkreślenia wymaga jednak fakt, że dużą część projektu planu stanowią tereny zieleni doliny rzeki Warty w zasięgu północnego klina zieleni, należącego do klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta Poznania, a w skali kraju fragment korytarza ekologicznego doliny rzeki Warty (obszar poznański Warty – 25K) w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET PL⁹⁴.

Tereny dolinne stanowią obszary cenny przyrodniczo pod względem faunistycznym. O licznych gatunkach ptaków i innych zwierząt notowanych w rejonie projektu mpzp pisano już w rozdziale 2.8. niniejszej prognozy. Dlatego z uwagi na bytowanie w granicy projektu mpzp dziko występujących gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową, realizacja zarówno ustaleń mpzp, jak i wszelkich innych działań musi uwzględniać zakazy, ustanowione w stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt*⁹⁵.

Wśród zakazów wymienionych w rozporządzeniu wskazać można m.in. zakazy: umyślnego zabijania, umyślnego okaleczania lub chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca.

Natomiast w przypadku konieczności podjęcia działań inwestycyjnych, które będą powodowały naruszenie obowiązujących zakazów, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie są one szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt, niezbędne będzie uzyskanie zezwolenia na czynności podlegające zakazom, wydawane przez właściwe organy ochrony środowiska.

Podkreślenia wymaga ochronny charakter ustaleń projektu mpzp, odnoszących się do zagospodarowania i użytkowania najważniejszych z przyrodniczego punktu widzenia terenów zieleni **ZP i ZP/ZZ** oraz ustalenia projektu w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.

⁹⁴ wielkoprzestrzenny system obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu

⁹⁵ Dz. U. z 2016, poz. 2183

6.13. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego planu miejscowego nie spowoduje oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień projektu planu „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska⁹⁶ przez zobligowane do tego instytucje i służby. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* dla monitoringu znaczącego wpływu na środowisko realizacji planów możliwe jest wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania. Należy tylko podkreślić, że analiza wyników pomiarów, uzyskanych w ramach PMS, musi dotyczyć obszaru objętego danym planem miejscowym.

Monitoring prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonywany jest przez ustawowo zobligowane do tego instytucje. W przypadku miasta Poznania są to: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu), Państwowy Instytut Geologiczny, Prezydent Miasta Poznania, pełniący jednocześnie obowiązki starosty powiatu grodzkiego. Instytucje te prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, hałasu i pól elektromagnetycznych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*.

Zakres i częstotliwość monitoringu obejmującego pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, badania poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, a także pomiary poziomów hałasu na terenach zlokalizowanych na analizowanym obszarze, będą zatem dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach programów Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary i badania prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska prowadzone będą natomiast zgodnie z metodyką i wymogami określonymi w poszczególnych rozporządzeniach, a także specjalistycznych opracowaniach – określających metodyki referencyjne, odnoszące się do sposobu analizowania stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska. Stosowanie właściwych metodyk prowadzenia badań i pomiarów jest niezwykle istotne ze względu na ograniczenie możliwości wystąpienia błędów w ostatecznej ocenie jakości poszczególnych komponentów środowiska.

Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska należy natomiast pamiętać, że wyniki te muszą odnosić się do obszaru objętego projektem planu. Należy też zaznaczyć, że precyzyjne określenie częstotliwości monitoringu oraz podanie jego zakresu na obecnym etapie projektowania jest bardzo utrudnione. Ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określają możliwe sposoby zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów, jednak uchwalenie planu nie oznacza automatycznej realizacji jego ustaleń, co w znacznym stopniu może utrudnić prowadzenie monitoringu w pełnym zakresie.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU

Możliwość rozważania różnych, odmiennych sposobów zagospodarowania terenów znajdujących się w granicach projektu mpzp „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu została ograniczona przez obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*, które wyznaczało kierunki zagospodarowania przestrzennego poszczególnych terenów znajdujących się w granicach miasta.

W *Studium* przygotowywany mpzp znajduje się na terenach: wyłączonym z zabudowy – ZO, o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania, w kategorii terenów zieleni – ZP,

⁹⁶ utworzonemu ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. *o Inspekcji Ochrony Środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1070, tekst jednolity)

przeznaczonych pod zabudowę – MN i MW/MN oraz terenach transportu i infrastruktury – kdt.2* i kdG.5*. Adekwatnie do ww. kierunków przeznaczenia wyznaczonych w *Studium*, projekt planu dostosowuje przeznaczenie wszystkich projektowanych terenów.

Celem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu było wprowadzenie na przedmiotowym terenie ładu przestrzennego i ograniczenie możliwości zabudowy terenu na podstawie decyzji administracyjnych. Ponieważ, po południowo-wschodniej stronie ul. Czapla, w obszarze projektu planu obowiązuje mpzp „Wilczak – Czapla” w Poznaniu, to wnioskowana jego zmiana miałaby na celu uatrakcyjnienie terenów nadwarciańskich poprzez ujednolicenie zabudowy wzdłuż rzeki przez domknięcie struktury istniejącej zabudowy wielorodzinnej oraz realizację planowanego ciągu pieszego łączącego sąsiednią zabudowę z ul. Nadbrzeże w obecnym ukształtowaniu terenu.

Proponowana lokalizacja terenów **4MW, 2MW/U, 3MW/U, 2ZP, 2ZP/ZZ, 1KD-D, 2KD-D, KD-Dxs i 3KDWpp**, o określonych parametrach zabudowy i zagospodarowania terenu, na miejscu obowiązujących ustaleń mpzp „Wilczak – Czapla” w Poznaniu oraz proponowane ustalenia na pozostałych terenach, nie naruszają ustaleń *Studium*. Proponowane ustalenia projektu planu spełniają cele, dla których został on wywołany i umożliwiają m.in. właściwą realizację zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza wielorodzinnej oraz odpowiednie skomunikowanie projektowanych terenów. Ponadto, biorąc pod uwagę: funkcjonowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, możliwość zapewnienia odpowiedniej obsługi komunikacyjnej, dostępność terenów, możliwość wykorzystania istniejącego uzbrojenia w sieci infrastruktury technicznej oraz bliskość nadwarciańskich terenów klina zieleni, zaproponowane przeznaczenie terenów jest optymalnym wykorzystaniem obecnego potencjału ich lokalizacji.

Wobec antropogenicznych przekształceń warunków środowiskowych, jakie zaszły w przeszłości w obszarze objętym projektem planu, jak też, ze względu na dostosowany do nich kierunek przeznaczenia w *Studium*, projekt planu nie wymagał przedstawienia innych funkcjonalno-przestrzennych rozwiązań alternatywnych, które mogłyby wynikać z obawy o negatywne oddziaływanie na środowisko. Zaproponowane w projekcie ustalenia w zakresie zagadnień ochrony środowiska i przyrody, zważywszy na wyżej opisany potencjał lokalizacji, gwarantują dalsze prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. Nie ma zatem potrzeby proponowania innych rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w projekcie planu, a niniejsza prognoza nie przewiduje dodatkowej analizy alternatywnych rozwiązań minimalizujących lub eliminujących zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

9. STRESZCZENIE I WNIOSKI

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu. Projekt sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XLVII/809/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu.

Obszar projektu planu położony jest w północnej części miasta Poznania. Obejmuje tereny leżące między ulicami Szelańgowską, Wilczak (wraz z fragmentami tych ulic), drogą wewnętrzną biegnącą od ul. Wilczak na stronę koryta rzeki Warty oraz terenami dolinnymi rzeki Warty. Na części obszaru projektu planu (w jego północno-wschodniej części) obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Wilczak-Czapla w Poznaniu.

Powierzchnia projektu planu wynosi około 17,70 ha. Szczegółowy przebieg granic projektu mpzp przedstawiono na załączniku nr 1 do niniejszej prognozy.

Na obszarze projektu planu znajdują się: Park Szelańgowski i pozostałe tereny zieleni położone w dolinie Warty, niska zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz z parkingami i garażami, Dom Pomocy Społecznej, teren niezabudowany, fragmenty ulic Szelańgowskiej i Wilczak oraz ul. Ugory i ul. Czapla i drogi wewnętrzne. Obszar opracowania od strony północnej i zachodniej otaczają głównie tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – położonej bezpośrednio przy ul. Wilczak oraz wzdłuż ul. Serbskiej oraz zabudowy jednorodzinnej – położonej wzdłuż ul. Naramowickiej i ul. Szelańgowskiej, za którą bezpośrednio położone są tereny pętli tramwajowej „Wilczak” i tereny usług oświaty (Szkoła Podstawowa im. Marii Montessori i Zespół Szkół Łączności im. M. Kopernika). Od południa i wschodu obszar opracowania sąsiaduje z terenami zieleni w dolinie Warty.

W drugim rozdziale prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu mpzp „Rejon ulic

Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu została przedstawiona charakterystyka elementów środowiska analizowanego obszaru.

Obszar projektu mpzp położony jest w zasięgu szelągowskiej doliny Warty. Swoim zasięgiem obejmuje: od zachodu niewielki fragment falistej wysoczyzny morenowej (osiągającej w granicach opracowania wysokość 78 m n.p.m.), następnie leżący pośrodku rozległy teren położonego poniżej tarasu kemowego oraz równiny erozyjnej wód roztopowych, a dalej na wschód – na ich obrzeżach, długi stok opadający w stronę dna doliny rzeki Warty. Te geomorfologiczne formy stanowią obecne terasy rzeczne, z których niżej położona stanowi terasę przejściową doliny Warty (gdzie na poziomie Wartostrady osiąga wysokość 54 m n.p.m.).

Budowa geologiczna obszaru opracowania nie jest zbyt zróżnicowana. Na powierzchni całego obszaru opracowania zalegają czwartorzędowe, holocenyjskie utwory kulturowe. Pod przypowierzchniowymi gruntami antropogenicznymi do głębokości 4 m.p.p.t. na całym obszarze opracowania stwierdzono gliny zwałowe – zlodowacenia Warty zbudowane z glin, piasków gliniastych z domieszką pyłów i piasków. Miąższość tych osadów wynosi na ogół 30-40 m. W środkowej części opracowywanego obszaru osady te przewarstwione są glinami zwałowymi – fazy leszczyńskiej oraz soczewami piasków fazy leszczyńskiej, osadów deluwialnych i osadów tarasów kemowych. Warunki budowlane w przeważającej części opracowywanego obszaru są ograniczone. W obszarze opracowania znajdują się też tereny o dobrych i przeciętnych warunkach budowlanych. Możliwości posadowienia nowej zabudowy na opracowywanym obszarze dotyczą terenów charakteryzujących się przeciętnymi lub ograniczonymi warunkami budowlanymi.

W strefie stokowej przypadającej mniej więcej na pas terenu po południowo-wschodniej stronie parku i po tejże stronie ul. Czapla, panują ograniczone warunki budowlane. Ten pas terenu stanowi fragment większego terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi, które mogą rozwijać się na glinach morenowych – obszarze zagrożenia oznaczonego nr 3 obejmującego „Zbocze Warty od ul. Serbskiej (NE) do ul. Na Stoku(SW)”. W tym pasie terenu może nastąpić obsuwanie gruntów, w przypadku obciążenia zabudową.

Na zabudowanych i skomunikowanych częściach obszaru występują grunty zurbanizowane, pozbawione warstwy naturalnej gleby. W zasięgu klina zieleni, w górnej części zbocza doliny, grunty rodzime stanowiły gleby brunatne wylugowane klasy IVb oraz V, wykształcone z piasków gliniastych. Gleby te zostały zaliczone do 6 kompleksu żyzno-ziemniaczanego słabego. W miejscach wypływów wód podziemnych rozwinęły się gleby zabagniane lub bagienne.

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie stwierdzono występowania zasobów naturalnych w postaci: udokumentowanych złóż kopalin, udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), gruntów leśnych.

Na rozpatrywanym terenie wsiągają lub wypływają (jako niewielkie źródło) wody gruntowe (podziemne) tworząc w centrum założenia parkowego pola młeczne.

Pod względem hydrograficznym analizowany obszar położony jest w całości w dorzeczu Odry i regionie wodnym Warty, w zasięgu granic jednolitej części wód JCWP – Warta od Cybiny do Różanego Potoku (kod PLRW600021185933). Wody poziomu gruntowego na analizowanym obszarze występują na głębokości od 2 do 5 m p.p.t. Cały analizowany teren położony jest w zasięgu trzeciorzędowego piętra wodonośnego 1cTr/I. Głębokość występowania głównego użytkowego poziomu wodonośnego w obrębie analizowanego obszaru wynosi 50-100 m. W granicach obszaru opracowania, po północnej stronie zbiegu ulic Ugory i Czapla, zlokalizowana jest czynna, publiczna studnia czwartorzędowa nr K/49.

W granicach opracowania, obejmującego część północnego klina zieleni miasta Poznania, znalazła się znaczna część Parku Szelągowskiego oraz fragmenty terenów zieleni prawie naturalnej, rosnącej na wschód od zbiegu ulic Ugory i Czapla. Poza klinem zieleni szata roślinna składa się w przeważającej części z zieleni urządzonej i skrawków zieleni półnaturalnej

Park Szelągowski posiada cenne walory przyrodnicze, kulturowe, rekreacyjne oraz edukacyjne. Został ukształtowany w końcu lat 30-tych XIX wieku. Znajdują się w nim liczne ruiny po Ogrodzie Strzeleckim na Szelągu, dawnej własności Bractwa Kurkowego. We florze naczyniowej tego terenu zdecydowanie, licznie i powierzchniowo, dominują gatunki rodzime. Gatunki te wchodziły w skład różnego typu zbiorowisk roślinnych. Wśród drzew istnieją sędziwe egzemplarze: olszy czarnej (*Alnus glutinosa*), klonu zwyczajnego (*Acer platanoides*), topoli szarej (*Populus xcanescens*), wierzby iwy (*Salix caprea*), wierzby kruchej (*Salix fragilis*) oraz wiązu szypułkowego (*Ulmus laevis*).

Park w części wcinającej się pomiędzy ulice i zabudowę posiada w środku duże trawiste przestrzenie. Bliżej ulic i alejek rosną drzewa i skupiska krzewów czy też żywopłoty. Przy alejce biegnącej równolegle do ul. Szelągowskiej posadzono rząd ambrowców balsamicznych (*Liquidambar*

styraciflua). W części parku bliskiej rzece, równolegle do Wartostrady, rośnie rząd platanów klonolistnych (*Platanus xhispanica*). W tej części parku występują bardziej zróżnicowane warunki siedliskowe. Wytworzyły się tam pola młaczne o zabagnionym podłożu. Skupiają się tam rośliny wodne, bagienne, muraw zalewowych, wilgotnych łąk i wilgociolubnych ziołorośli okrajkowych. Poniżej wypływu wody wytworzyło się wymierające zbiorowisko będące zubożałą postacią zespołu situ siniego (zespół *Mentha longifoliae-Juncetum inflexi*). Na polach młacznych występują dwa siedliska przyrodnicze Natura 2000 [łęgu jesionowo-olszowego (zespół *Fraxino-Alnetum*) i jeżyny popielicy (zespół *Carduo crispi-Rubetum caesii*)] ze zbiorowiskami roślinnymi zagrożonymi wymarciem na terenie Wielkopolski. Kolejne zbiorowisko zagrożonymi wymarciem występuje przy ul. Ugory.

Na fragmencie klina zieleni, gdzie urządzono „Ogród Szelaąg”, a ściślej w jego nieużytkowanej części, rozwijają się drzewostany z fitocenozami roślinności spontanicznie zarastającej teren od strony naturalnych lub prawie naturalnych siedlisk bliższych rzece. Podobny skład szaty roślinnej charakteryzuje tereny wzdłuż wschodniej strony ul. Czapla.

Poza klinem zieleni w obszarze planu przeważają tereny zieleni urządzonej. Wśród tych terenów można wymienić m.in.: założenie parkowe, jakie powstało na terenie dawnej strzelnicy i schronów przeciwbombowych; aleję jesionów (*Fraxinus* sp.) w ul. Ugory, złożoną z drzew wśród których występują okazy o obwodach pomnikowych; ozdobną zieleń pomiędzy budynkami wielorodzinnymi lub na ich podwórkach; ozdobne ogrody przy domach jednorodzinnych, rzadziej z przydomowymi, uprawowymi ogródkami czy też sadami. W obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej dość dużym skupiskiem roślin, wyróżniającym się pod względem dendrologicznym, jest prywatny ogród zlokalizowany w centralnej części projektu planu.

Zakrzewienia, zadrzewienia z roślinnością łąkową i ruderalną rozwijają się głównie po zachodniej stronie ul. Czapla, w pobliżu zabudowy wielorodzinnej i wybrukowanego placu. Ruderalne rośliny rosną wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Łąkowa roślinność opanowała nasłonecznione powierzchnie gruntu.

W obszarze opracowania nie stwierdzono występowania chronionych gatunków roślin czy też grzybów, występują natomiast drzewa o wyjątkowych cechach dendrologicznych, czy też innych walorach kwalifikujących je do objęcia ochroną pomnikową.

Na terenie objętym granicami planu różnorodność gatunkowa przedstawicieli fauny ograniczona jest głównie do gatunków pospolicie występujących na terenie całego miasta, przystosowanych do życia na terenach zabudowanych. Najliczniej w obszarze opracowania występują przedstawiciele z gromady owadów i gromady ślimaków. Teren opracowania sprzyja występowaniu gatunków synantropijnych awifauny takich jak: gołąb miejski (*Columba livia f. urbana*), sroka (*Pica pica*), kawka zwyczajna (*Coloeus monedula*), kos (*Turdus merula*) i wróbel zwyczajny (*Passer domesticus*), a sporadycznie także takich jak gawron (*Corvus frugilegus*) i wrona siwa (*Corvus cornix*). Ze względu na wysoki stopień zurbanizowania terenów bezpośrednio otaczających obszar opracowania i jego stosunkowo niewielką powierzchnię, ograniczone jest występowanie na tym terenie większych ssaków.

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu, podobnie jak obszar całego Poznania, należy do Regionu Środkowowielkopolskiego. Dominującymi masami powietrza, szczególnie w okresie letnim i jesiennym, są masy powietrza polarno-morskiego, które napływają znacznie częściej niż powietrze polarno-kontynentalne. Najrzadziej pojawiają się masy powietrza arktycznego oraz zwrotnikowego.

Na jakość powietrza atmosferycznego opracowywanego obszaru, zwłaszcza w sezonowe grzewczym, wpływa emisja powierzchniowa, pochodząca z instalacji grzewczych zabudowy mieszkaniowej i usługowej istniejącej w opracowywanym obszarze i poza nim na terenach ciągnących się po jego zachodniej stronie. Istniejąca w obszarze opracowania zabudowa wielorodzinna jest podłączona do sieci ciepłej. Ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z korytarzem przewietrzania miasta – biegającym doliną Warty, oraz obecność zieleni wysokiej na terenie Parku Szelaągowskiego i blisko granic obszaru opracowania – np. w Parku Cytadela, opracowywany obszar cechuje się lepszymi warunkami aerosanitarnymi niż pozostałe tereny miasta.

Opierając się między innymi na publikacjach: *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2020* oraz *Raportcie z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu – stan na rok 2019* dotyczących obszaru całego miasta, w drugim rozdziale prognozy przeanalizowano także jakość wód podziemnych oraz powietrza atmosferycznego, zwracając jednocześnie uwagę na odnotowywane w granicach Poznania przekroczenia dopuszczalnych stężeń benzo(a)pirenu (BaP).

Warunki akustyczne w środowisku w obszarze opracowania oceniono na podstawie dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*. Na obszar opracowania nie

oddziałuje hałas lotniczy, a także hałas kolejowy, tramwajowy i przemysłowy. W stanie istniejącym, warunki akustyczne w środowisku determinuje jedynie hałas samochodowy – od ul. Szelągowskiej (od strony zachodniej) oraz ul. Wilczak. Obszar opracowania projektu planu charakteryzuje się aktualnie dobrymi warunkami akustycznymi w środowisku.

Prehistorycznymi dowodami bytności człowieka na terenie opracowania jest sześć udokumentowanych stanowisk archeologicznych, z których najstarsze sięga epoki kamienia. Stanowiska te podlegają ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. W czasach współczesnych w 1 ćw. XIX wieku, powstał park-ogród i późniejsza restauracja Szeląg dając początek obecnemu Parkowi Szelągowskiemu, uznanemu w *Studium* za obszar cenny kulturowo. Przy granicy obecnego parku, na terenie użytkowanym przez Dom Pomocy Społecznej, istnieje wartościowy architektonicznie budynek dawnego Domu Weterana, a w jego otoczeniu zachowała się strzelnica i pozostałości dwóch szczelin (czy też schronów) przeciwnocnych, powstałych podczas II wojny światowej. Z okresu początków kształtowania się parku pochodzą wartościowe historycznie nasadzenia drzew w ul. Ugory. Dziedzictwem kulturowym obszaru są również powstające od czasów założenia parku wille. Z okresów poszczególnych zmieniających się trendów w architekturze pochodzi jedenaście wili mieszkalnych, z których dziewięć ulokowanych jest przy ul. Ugory o numerach 73, 75, 77, 83, 85, 87, 89, 91 i 95 oraz dwie przy ul. Wilczak o numerach 10 i 12. Wille te stanowią zabytki nieruchomości, wyznaczone do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

Trzeci rozdział prognozy dotyczy analizy problemów ochrony środowiska, istotnych z punktu widzenia projektu planu.

Obszar projektu mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu stanowi obszar o specyficznych uwarunkowaniach lokalizacyjnych, przyrodniczych, przestrzennych i kulturowych. Specyfika uwarunkowań wynika z jego położenia w północnym klinie zieleni obejmującym dolinę rzeki Warty – rzeki stanowiącej korytarz ekologiczny o randze krajowej i główną oś historycznie ukształtowanego, klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta Poznania. Północny klin zieleni stanowi jednocześnie część regionalnego korytarza przyrodniczego Wielkopolski, a szerzej fragment korytarza ekologicznego doliny rzeki Warty o randze krajowej (obszar poznański Warty – 25K) w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET PL. Obszar ten w granicach miasta leży pomiędzy ustanowionymi w południowym klinie zieleni użytkami ekologicznymi „Dębina I” i „Dębina II”, a ustanowionymi na północ od niego użytkami ekologicznymi „Wilczy Młyn” i „Łęg Potoku Różanego”. Najważniejszymi problemami w opracowywanym obszarze jest zachowanie łączności i ciągłości korytarza ekologicznego, jak też ich ochrona przed zawężaniem, zapewnienie ciągłości wymiany genetycznej, wymiany i regeneracji powietrza, retencji wodnej oraz zapewnienie prawidłowych warunków życia mieszkańcom całego miasta.

Na obszarze opracowania nie występują zasoby przyrodnicze objęte prawnymi formami ochrony przyrody, ustanawianymi w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, takie jak: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Pośród szaty roślinnej współtworzącej kliny zieleni występują tereny o szczególnych walorach florystycznych i faunistycznych – wcześniej już wspomniane siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne. W obszarze Parku Szelągowskiego oraz przy ul. Ugory rosną drzewa, z których kilkanaście osiągnęło rozmiary pomnikowe.

Z uwagi na bytowanie na terenie opracowywanego projektu mpzp dziko występujących gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową, realizacja zarówno ustaleń mpzp, jak i wszelkich innych działań musi uwzględniać zakazy, ustanowione w stosunku do ww. zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt*.

Odnosnie obszarów chronionych należy stwierdzić, że stosunkowo najbliższej granic projektu mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu leży Fort Winiary (potocznie zwany Cytadelą), w którym obserwowano nietoperze – leży on bezpośrednio po zachodniej stronie ul. Szelągowskiej. Dawny Fort Winiary – Cytadela wchodzi w skład obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Fortyfikacje w Poznaniu” (PLH300005), który został powołany do ochrony unikatowych miejsc zimowania nietoperzy. Zakłada się, że realizacja ustaleń projektu planu nie spowoduje wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na przedmiot ochrony, a więc zimowiska nietoperzy oraz integralność wspomnianego obszaru chronionego.

Zgodnie z nowymi uregulowaniami prawnymi, obowiązującymi od dnia 1 stycznia 2018 r., obszary szczególnego zagrożenia powodzią – obejmujące zgodnie z definicją ustawową obszary, na

których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące dowody ewidencyjne oraz pas techniczny – uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym, że zasięg obszaru niskiego (raz na 500 lat – Q 0,2%) prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują tereny klina zieleni, należy zaproponować ustalenia projektu planu dostosowane do potrzeb ochrony tych terenów oraz do ww. stref szczególnego zagrożenie powodzią.

Po południowo-wschodniej stronie parku i po tejże stronie ul. Czapla, w odległości 10-100 m od rzeki Warty ciągnie się pas terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi, które mogą rozwijać się na glinach morenowych⁹⁷. Cały obszar zagrożenia, oznaczony w ww. opracowaniu nr 3, obejmuje „Zbocze Warty od ul. Serbskiej (NE) do ul. Na Stoku(SW)”. Obecnie nie stwierdzono na obszarze zagrożenia oznaczony nr 3 czynnych ruchów masowych ziemi. Potencjalnie, w przypadku nieprzemyślanej działalności ludzkiej, możliwe jest wystąpienie lokalnych ruchów masowych ziemi. Ponieważ przewidywana jest realizacja nowej zabudowy, należały przyjąć określony tok postępowania w przypadku zmiany zagospodarowania terenów zagrożonych ruchami masowymi. W toku sporządzania dokumentacji i stosownie do wyników badań, dokonywać wyboru odpowiedniego układu zabudowy lub zmiany jej lokalizacji, czy też zastosować odpowiednie technologie do fundamentowania i w konstrukcji budynków. Poprzez uwzględnienie obciążenia gruntu i stabilizację warunków hydrogeologicznych terenu, możliwe jest zadbanie o to, by wszystkie ww. antropogeniczne oddziaływania nie stały się czynnikiem uruchamiającym negatywne zjawiska związane z ruchami masowymi ziemi.

Realizacja projektu planu powinna uwzględniać konieczność perspektywicznej rozbudowy sieci infrastruktury technicznej tj. kolektora kanalizacji sanitarnej przy jednoczesnym zminimalizowaniu ingerencji w warunki gruntowe podczas wykonywania wykopów pod jego budowę. Celem minimalizowania zasięgu wykopów jest ograniczenie oddziaływań na szatę roślinną obszaru opracowania.

Obszar opracowania charakteryzuje się obecnie korzystnymi warunkami akustycznymi w środowisku – głównie wewnątrz obszaru projektu planu oraz od strony północno- i południowo-wschodniej. Niekorzystne warunki akustyczne w środowisku występują aktualnie jedynie wzdłuż ruchliwych ulic: Szelągowskiej i Wilczak, ale tylko w przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej bezpośrednio wzdłuż tych ulic, zarówno w obszarze opracowania (przy ul. Wilczak 12), jak i poza jego granicami (po zachodniej stronie ul. Szelągowskiej) – obserwowane są niewielkie przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku, wymaganych dla takich terenów zabudowy, w porze dzieńno-wieczorno-nocnej.

W przyszłości mogą pojawić się dodatkowe zagrożenia akustyczne w środowisku, związane z realizacją a potem eksploatacją nowej ul. Szelągowskiej – przybliżonej do terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, o nowym przekroju i z trasą tramwajową.

Do istotnych problemów ochrony środowiska należą problemy związane z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM₁₀ oraz bezno(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym. Stąd też konieczne jest podejmowanie szeregu działań – w tym działań planistycznych – mających na celu ograniczenie lub też wyeliminowanie źródeł ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.

Czwarty rozdział poświęcono omówieniu celu i zapisów projektu planu. Głównym założeniem analizowanego projektu planu jest wprowadzenie na przedmiotowym terenie ładu przestrzennego i ograniczenie możliwości zabudowy terenu na podstawie decyzji administracyjnych. Wnioskowana zmiana mpzp „Wilczak - Czapla” w Poznaniu miałaby na celu uatrakcyjnienie terenów nadwarciańskich poprzez ujednolicenie zabudowy wzdłuż rzeki przez domknięcie struktury istniejącej zabudowy wielorodzinnej oraz realizację planowanego ciągu pieszego łączącego sąsiednią zabudowę z ul. Nadbrzeże w obecnym ukształtowaniu terenu.

Projekt planu „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu wyznacza tereny o następującym przeznaczeniu : tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **1MN, 2MN i 3MN**; teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U**; tereny zabudowy mieszkaniowej

⁹⁷ Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, Mapa lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (arkusz 1), skala 1:10 000, Różański M., Nowak M., Nyckowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016 r.,

wielorodzinnej **1MW**, **2MW**, **3MW**, **4MW** i **5MW**; tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **1MW/U**, **2MW/U** i **3MW/U**; teren zabudowy usługowej **U**; tereny zieleni urządzonej **1ZP** i **2ZP**; tereny zieleni urządzonej w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ**; tereny infrastruktury technicznej: elektroenergetyki **1E**, **2E** i **3E**; kanalizacji: **1K** i **2K**; tereny dróg publicznych **KD-G**, **KD-L**, **1KD-D**, **2KD-D** i **KD-Dxs**; tereny dróg wewnętrznych **KDW**, **KDWx**, **1KDWxs**, **2KDWxs**, **3KDWxs**, **4KDWxs**, **1KDWpp**, **2KDWpp** i **3KDWpp**.

Projekt planu „Rejon ulic Szelańgowskiej i Wilczak” w Poznaniu jest w przeważającej części planem regulacyjnym i ochronnym, obejmuje swoim zasięgiem tereny zieleni włączone w klinowy system zieleni miasta (teren Parku Szelańgowskiego i tereny zieleni położone w dolinie rzeki Warty), a poza jego zasięgiem – głównie tylko w centralnej części terenów zabudowanych oraz na terenach położonych wzdłuż ul. Czapla – przewiduje powstanie nowej zabudowy wraz z obsługą komunikacyjną i sieciami infrastruktury technicznej.

W granicach fragmentu klina zieleni projekt planu wyznacza tereny **1ZP** i **1ZP/ZZ** – obejmujące obszar Parku Szelańgowskiego oraz **2ZP** i **2ZP/ZZ** – obejmujące nadwarciańską zieleń po północnej stronie ul. Ugory. Projekt planu ustala na ww. terenach udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 70% powierzchni terenu, zakazuje lokalizacji stanowisk postojowych, z wyjątkiem stanowisk dla rowerów i zakazuje lokalizacji zabudowy z dopuszczeniem wyłącznie na terenie **2ZP** lokalizacji określonych obiektów usługowych. Projekt na obu terenach **ZP/ZZ** wskazuje granicę obszaru, dla którego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% oraz wskazuje lokalizacje granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% oraz średnie i wynosi 1%. Na obu terenach **ZP/ZZ** projekt nakazuje uwzględnienie w zagospodarowaniu ograniczeń wynikających z położenia na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, wskazanym na rysunku planu, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony przed powodzią, w szczególności lokalizację na tym obszarze elementów zagospodarowania dopuszczonych w ustaleniach planu, pod warunkiem, że nie utrudni to ochrony przed powodzią oraz zakaz zmiany ukształtowania terenu mający wpływ na pogorszenie przepływu wód powodziowych.

Stosunkowo duże możliwości inwestycyjne stwarzają tereny **3MN** i **4MW**, na których nie powstała jeszcze jakakolwiek zabudowa oraz teren **2MW/U**, gdzie pozostały tylko fundamenty dawnego budynku. Duże możliwości inwestycyjne prezentuje również teren **5MW**, na którym obecnie istnieje parterowy budynek wraz z parkingiem i fragmentem terenu ze spontaniczną zielenią, a także kilka niezabudowanych działek na terenach **1MN** i **MN/U** oraz tereny **3MW/U** i **U**, gdzie nie wykorzystano w pełni potencjału inwestycyjnego działek i teren **1MW/U**, gdzie w miejscu obecnego 2-kondygnacyjnego budynku może powstać 6-cio kondygnacyjna zabudowa. Na terenach **MN** w projekcie planu ustalono niską zabudowę z możliwością lokalizacji na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego, z dopuszczeniem lokalizacji jednego, wolno stojącego lub dobudowanego do budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego lub garażu.

Na terenie **MN/U** ustalono lokalizację na działce budowlanej jednego budynku mieszkalnego jednorodzinnego, mieszkalno-usługowego albo usługowego, z dopuszczeniem lokalizacji jednego budynku gospodarczego lub garażu i jednocześnie zakazano lokalizacji stacji paliw, myjni lakierni oraz warsztatów samochodowych.

Parametry zabudowy i zagospodarowania terenów **MW** odpowiadają stanowi istniejącemu lub też w przypadku projektowanej zabudowy są skorelowano z formą najbliższej, sąsiedniej zabudowy. Na terenach **MW** w projekcie planu ustalono lokalizację średniowysokich i wysokich budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz dopuszczono lokalizacje usług w parterach tych budynków. Ponadto na terenie **5MW** ustalono lokalizację zabudowy w formie willi miejskich.

Na terenach **1MW/U** i **3MW/U** w projekcie planu ustalono lokalizację średniowysokich budynków mieszkalnych wielorodzinnych, mieszkalno-usługowych lub budynków usługowych, na terenie **3MW/U** w formie „willi miejskiej”, a na terenie **2MW/U** lokalizację budynków tylko mieszkalno-usługowych lub usługowych. Na terenie **2MW/U** ustalono lokalizację usług sportu i rekreacji, oświaty, kultury, nauki i gastronomii.

Teren **U** w projekcie planu przeznaczono pod lokalizację budynków usługowych, z zakazem lokalizacji stacji paliw, myjni, warsztatów samochodowych oraz lakierni.

Do projektu planu wprowadzono ustalenia, które dotyczą istotnych z punktu widzenia niniejszego opracowania zagadnień, związanych z ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego. Poniżej przedstawiono te zapisy, które odnoszą się w sposób bezpośredni lub pośredni do ochrony środowiska i jego poszczególnych komponentów.

W projekcie planu ustalono:

- w zakresie ochrony i kształtowania zasobów wodnych:
 - ochronę walorów krajobrazowych na terenach **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ** poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych,
 - zachowanie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych w powierzchni działki budowlanej lub terenu oraz zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia,
 - dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących do retencji lub zagospodarowania wód opadowych i roztopowych,
 - powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci (w tym sieci wodociągowej, kanalizacji deszczowej i sanitarnej)
 - lokalizację planowanych kolektorów sanitarnych i deszczowych, o orientacyjnym przebiegu wskazanym na rysunku planu oraz lokalizację na terenach infrastruktury technicznej – kanalizacji **1K** i **2K** przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
- w zakresie ochrony i kształtowania zieleni:
 - ochronę walorów krajobrazowych na terenach **1ZP**, **2ZP**, **1ZP/ZZ** i **2ZP/ZZ** poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych,
 - na terenach: **KDWx**, **1KDWxs**, **3MW/U** i **4MW** wprowadzenie nasadzeń drzew, zgodnie z rysunkiem planu (na którym wskazano orientacyjną lokalizację rzędu drzew), z dopuszczeniem nasadzeń poza wskazanymi lokalizacjami, pod warunkiem, że nie koliduje to z parametrami drogi i infrastrukturą techniczną,
 - na terenie **1KD-D** zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień,
 - zachowanie i uzupełnienie istniejących zadrzewień, a w przypadku kolizji z planowaną i istniejącą infrastrukturą techniczną, układem drogowym lub zabudową, dopuszczenie ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń,
 - na terenach **1-5MW**, **3MW/U** oraz **U** lokalizację stref zieleni towarzyszącej zabudowie (strefa zdefiniowana została jako obszar zagospodarowany zielenią, w szczególności drzewami i krzewami, wraz z dojściami, sieciami infrastruktury technicznej, obiektami małej architektury oraz plenerowymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi),
 - zachowanie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych w powierzchni działki budowlanej lub terenu,
 - zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia;
- w zakresie ochrony powietrza:
 - dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, przy czym zakazuje się stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe,
 - powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci (w tym sieci gazowej i ciepłowniczej),
 - ww. zasady zachowania, ochrony i kształtowania zieleni, w tym szczególnie zieleni wysokiej;
- w zakresie kształtowania komfortu akustycznego:
 - zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku i w budynkach:
 - dla terenów **MN** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - dla terenów **MW** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
 - dla terenów **MN/U** i **MW/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, przy czym: dla terenów **MN/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; dla terenów **MW/U** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, w przypadku lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej; dla terenów **U**, **MW/U** i **MN/U** w przypadku lokalizacji zabudowy zamieszkania zbiorowego lub zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej oraz szpitali, zapewnienie w granicach działki budowlanej dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali w miastach,
 - na granicach terenów o różnych standardach akustycznych w środowisku, jak dla terenów o wyższych wymaganiach akustycznych,

- dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi.

Kształtowaniu właściwych warunków akustycznych w środowisku służyć będą również ustalenia, dotyczące: dopuszczenia stosowania rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg **KD-G** i **KD-L**, dopuszczenia stosowania technicznych elementów uspokojenia ruchu na terenach dróg **KD-L**, **KD-D**, **KD-Dxs**, **KDW**, **KDWxs** i **KDWpp**, w tym lokalnych zwężeń jezdni lub pieszo-jezdni oraz dopuszczenie na terenach dróg lokalizacji dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów zagospodarowania pasa drogowego.

Ponadto, projekt planu zakazuje lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

W czwartym rozdziale prognozy przeanalizowano także zgodność zapisów projektu mpzp z ustaleniami obowiązującego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania obszar projektu mpzp „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu obejmuje następujące tereny:

- ZO – tereny zieleni nieurządzonej, tereny leśne i do zalesień, użytki rolne (grunty rolne, sady, użytki zielone: łąki i pastwiska, nieużytki, tereny odłogowane) tereny zadrzewione, dna dolin rzek, strumieni, jezior, stawów, wody powierzchniowe w granicach klinowo-pięścieniowego systemu zieleni i położone poza tym systemem;
- ZP – parki i inne tereny zieleni urządzonej;
- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w formie: wolno stojącej, bliźniaczej, szeregowej;
- MW/MN – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z enklawami terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej niskiej i średniowysokiej;
- kdt.2* – trasa tramwajowa w ul. Szelağowskiej;
- kd.G5* – droga publiczna klasy głównej (na terenie oznaczonym jako droga główna zaznaczono również przebieg planowanych torów tramwajowych ulicą Szelağowską).

Ponadto, południowa i wschodnia część obszaru objętego granicami mpzp zlokalizowana jest w strukturalnym klinie zieleni miasta Poznania, którego fragment obejmujący Park Szelağowski stanowi obszar cenny kulturowo.

Zgodnie z zawartą w *Studium* Polityką przestrzenną Miasta, projekt planu skupia się między innymi na takich zagadnieniach jak rozwój terenów dla budownictwa mieszkaniowego. Jedną z podstawowych zasad zagospodarowania miasta będzie dążenie do wypełniania wolnych przestrzeni w istniejących strukturach urbanistycznych. Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub najłatwiej ją rozbudować. Projektowane lokalizacje terenów zabudowy **MN**, **MN/U**, **MW**, **MW/U** oraz **U** pozwalają na wzajemne zharmonizowanie nowej zabudowy z istniejącą w terenie. W *Studium* utrwała się zdeterminowaną istniejącym zainwestowaniem strukturę funkcjonalno – przestrzenną.

Należy podkreślić, że omawiany obszar stanowi przestrzeń zurbanizowaną, na której wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego zostały antropogenicznie zmienione, dlatego nowe inwestycje budowlane nie będą powodować utraty szczególnie cennych wartości przyrodniczych. Ustalenia projektu mpzp „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu nie naruszają ustaleń obowiązującego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*.

Brak planu miejscowego dla danego terenu powoduje utrudnienia w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ewentualne nowe inwestycje budowlane będą mogły być realizowane w oparciu o decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i decyzje pozwolenia na budowę), które nie zawsze stanowią skuteczne narzędzia, umożliwiające kształtowanie zagospodarowania terenu zgodnie z zasadami ładu przestrzennego.

Analizując projekt planu, pamiętać należy że tereny **4MW**, **2MW/U**, **3MW/U**, **2ZP**, **2ZP/ZZ**, **1KD-D**, **2KD-D**, **KD-Dxs** i **3KDWpp** zaprojektowano w zasięgu obowiązującego mpzp „Wilczak - Czapla” w Poznaniu. Zaniechanie realizacji projektu planu na projektowanych terenach **2ZP** i **2ZP/ZZ**, przy jednoczesnej realizacji na nich planu obowiązującego (ustaleń dla terenu KP/ZP/K/ZZ), może zwiększyć na tych terenach prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na

środowisko, w szczególności negatywnych oddziaływań na glebę, wody podziemne (wody gruntowe) i szatę roślinną. Na pozostałych terenach klina zieleni (w Parku Szelągowskim) zaniechanie realizacji planu nie wpłynie znacząco na zmianę stanu środowiska.

Zaniechanie realizacji planu na obszarach zabudowanych prawdopodobnie utrwali stan istniejący, a na terenach niezagospodarowanych i nieużytkowanych może przyczynić się bądź do dalszego spontanicznego rozwoju szaty roślinnej bądź do rozwoju inwestycji budowlanych w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy, co w konsekwencji może utrudnić ochronę powierzchni biologicznie czynnych, zieleni oraz kompleksowe kształtowanie i rozwój systemu zieleni miejskiej.

W piątym rozdziale prognozy przeanalizowano zapisy odnoszące się do celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i lokalnym, istotne z punktu widzenia omawianego projektu mpzp. Odniesiono się między innymi do zapisów: Konwencji o różnorodności biologicznej z dnia 5 czerwca 1992 r., Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020) oraz „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku”. Wskazano, że przytoczone w rozdziale 4.2. ustalenia projektu planu, istotne z punktu widzenia ochrony środowiska, uwzględniają ustalenia dokumentów wyższego szczebla.

W szóstym rozdziale prognozy analizowano oddziaływania realizacji projektu planu na środowisko.

Projekt planu „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu obejmuje tereny, których warunki środowiskowe zostały zmienione i dostosowane do potrzeb człowieka. W kontekście kolejnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, zabudowanie terenów **1MN**, **3MN**, **MN/U**, **4MW**, **5MW** i **2MW/U** w trwały i negatywny sposób wpłynie na powierzchnię ziemi powodując usunięcie części szaty roślinnej, ponowne naruszenie wierzchnich warstw gruntu, zwiększenie powierzchni utwardzonych, a także spowoduje przemieszanie głębszych jego warstw, wynikające m.in. z realizacji kondygnacji podziemnych. Również zniwelowanie terenu komunikacji **2KD-D** w zasięgu środkowego odcinka ulicy Czapla podobnie wpłynie na rzeźbę terenu. Pozytywnych zmian można oczekiwać natomiast w przypadku realizacji projektu planu na terenach **2ZP** i **2ZP/ZZ**, należących do klina zieleni. Na tych terenach realizacja planu eliminuje prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, związanych z aktualnie obowiązującym przeznaczeniem terenu (pod parking w zieleni KP/ZP/K/ZZ w mpzp „Wilczak – Czapla”). Ze względu na wielkość obszaru objętego projektem planu i niewielki zasięg planowanych zmian funkcjonalno-przestrzennych, skutki oddziaływania na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe w skali planu, jak też i w skali lokalnej Szeląga, nie będą znaczące. Proponowane zapisy projektu planu zapewniają możliwość ograniczenia wielkości powierzchni objętych ponownymi przekształceniami gruntu i pozostawienie w niezmienionym stanie możliwie największych powierzchni, umożliwiających wegetację roślin oraz powierzchni przesiąkalnych dla wód opadowych i roztopowych.

Ponieważ omawiany teren w całości jest włączony do systemu wodociągowego i kanalizacyjnego miasta, to dostarczanie wody z miejskiej sieci wodociągowej i odprowadzanie ścieków przez sieć kanalizacji sanitarnej eliminują ryzyko nadmiernej eksploatacji zasobów wód i ewentualnego zanieczyszczenia gruntu i wód podziemnych. Zakłada się, że w związku z planowanym rozwojem terenów zabudowanych system kanalizacji sanitarnej na analizowanym obszarze zostanie rozbudowany i ścieki bytowe odprowadzane będą wyłącznie za pośrednictwem sieci, co pozwoli na wyeliminowanie ryzyka przedostania się do wód zanieczyszczeń fizycznych, chemicznych oraz biologicznych, związanych z użytkowaniem nowej zabudowy. Inwestycją przewidywaną do realizacji w obszarze klina zieleni jest kolektor sanitarny. Jego przebieg został zaprojektowany z dala od cennych zbiorowisk roślinnych i pod nawierzchnią aleji parkowej (na terenie **1ZP**), co pozwala na znaczące ograniczenie oddziaływań na warunki siedliskowe Parku Szelągowskiego. Dlatego też realizacja projektu planu w tym zakresie nie spowoduje znaczących negatywnych oddziaływań na najbardziej cenne komponenty przyrody Parku Szelągowskiego.

Z kolei ustalenie w projekcie planu minimalnych powierzchni biologicznie czynnych oraz zakazów dotyczących funkcji usługowych dla terenów przewidywanych pod zabudowę powinno sprzyjać co najmniej zachowaniu obecnych zasobów wodnych oraz poprawie, lub co najmniej nie pogarszaniu, jakości tych zasobów. Podsumowując ustalenia projektu mpzp w odniesieniu do zasobów wodnych, nie przewiduje się by ich realizacja spowodowała znaczące, negatywne oddziaływania na ich stan ilościowy i jakościowy oraz spowodowała nieosiągnięcie celów środowiskowych dla wód

powierzchniowych i podziemnych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” oraz celów ustalonych dla JCW w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Podsumowując oddziaływania na florę i faunę obszaru opracowania w prognozie stwierdzono, że realizacja projektu planu zapewnia utrzymanie niewielkich i nielicznych już fragmentów cennych siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych oraz dalsze utrzymanie otwartych przestrzeni, pozbawionych barier architektonicznych, w zasięgu głównego korytarza ekologicznego miasta. Na terenach przewidzianych pod zabudowę realizacja projektu planu spowoduje usunięciem części szaty roślinnej terenu. Jednocześnie, odnośnie tych terenów, projekt wprowadza szereg ustaleń, które mają zapobiec jej nadmiernej utracie oraz zagwarantować urządzenie nowej zieleni w miejsce tej usuniętej. W przypadku terenów bezpośrednio sąsiadujących z klinem zieleni, ważnymi zapisami projektu planu są ustalenia wpływające na kształtowanie i rozwijanie systemu zieleni miejskiej, wykraczającego poza historycznie ukształtowany system klinowo-pięścieniowy. Projekt planu w tym zakresie ustala na terenie **1KD-D** zachowanie drzew chronionych planem, wskazanych na rysunku planu, z dopuszczeniem uzupełnienia zadrzewień, na terenach: **KDWx**, **1KDWxs**, **3MW/U** i **4MW** wprowadzenie nasadzeń drzew, zgodnie z rysunkiem planu (na którym wskazano orientacyjną lokalizację rzędu drzew), z dopuszczeniem nasadzeń poza wskazanymi lokalizacjami, pod warunkiem, że nie koliduje to z parametrami drogi i infrastrukturą techniczną. Realizacja tych ustaleń pozytywnie wpłynie na kształtowanie przestrzeni Szeląga, zarówno pod względem przyrodniczym, kompozycyjnym, jak i klimatycznym.

Mimo planowanego rozwoju terenów zabudowanych, zrealizowana całościowo i zgodnie z planem zieleni, dzięki zachowaniu łączności przestrzennej z terenami dolinnymi rzeki Warty, powinna również zapewnić dogodne warunki do bytowania i migracji fauny występującej w obszarze opracowania.

Ze względu na możliwość bytowania zwierząt objętych ochroną gatunkową na całym obszarze opracowania, w trakcie realizacji wszelkich inwestycji, również tych stanowiących realizację ustaleń planu miejscowego, należy respektować zakazy i ograniczenia, ustanowione w przepisach odrębnych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt.

Negatywnych skutków w odniesieniu do zwierząt zamieszkujących obszar opracowania można spodziewać się miejscowo i czasowo w czasie realizacji inwestycji, w szczególności na etapach wymagających użycia ciężkiego sprzętu, emitującego hałas, będący czynnikiem płoszącym dla zwierząt. Negatywne oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały i ustaną po zakończeniu etapu ich realizacji.

Podsumowując, realizacja zabudowy i zagospodarowania terenu zgodnie z ustaleniami projektu mpzp, mimo zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej, zmian w składzie gatunkowym szaty roślinnej oraz prawdopodobnych zmian ilościowych niektórych populacji zwierząt, nie powinna doprowadzić do znaczącego obniżenia dotychczasowego zróżnicowania gatunkowego flory i fauny w granicach całego terenu objętego projektem planu.

Projekt planu w swoich ustaleniach wymaga zachowania, ochrony czy też odtworzenia wartości historycznych wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego, w tym dóbr kultury współczesnej. Realizacja mpzp „Rejon ulic Szelągowskiej i Wilczak” w Poznaniu powinna pozytywnie wpłynąć na stan ochrony wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego położonych w jego granicach.

Odpowiednie wykorzystanie historycznych i przyrodniczych atutów lokalizacji oraz respektowanie ustaleń projektu planu pozwoli na dalsze tworzenie uporządkowanej przestrzeni urbanistycznej o korzystnych walorach krajobrazowych. Realizacja ustaleń projektu planu, w sposób nawiązujący parametrami nowej zabudowy do już istniejącej w jego obszarze, jak też i do tej z nim sąsiadującej, powinna harmonijnie ukształtować kolejne krajobrazy Szeląga w zabudowie miasta Poznania oraz jego panoramę współgrającą z przyrodą klina zieleni, widzianą od strony rzeki Warty i m.in. od strony mostu Lecha.

Istniejąca na analizowanym obszarze zabudowa wielorodzinna **1-3MW**, wielorodzinna lub usługowa na terenie **1MW/U** oraz usługowa na terenie **U** zaopatrywana jest w ciepło z sieci ciepłowniczej. Należy przypuszczać, że również nowo projektowana zabudowa wielorodzinna terenów **4MW**, **5MW** oraz wielorodzinna lub usługowa terenu **2MW/U**, ze względu na bliskość istniejących magistrali ciepłych, zostanie podłączona do miejskiego systemu ciepłowniczego.

Ewentualna lokalizacja nowej zabudowy na terenach **1MN**, **3MN** i **MN/U** nie powinna stanowić przyczyn wzrostu emisji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw w instalacjach grzewczych, ponieważ w projekcie mpzp ustalono dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych z jednoczesnym zakazem stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe. Dodać należy, że zgodnie z ustalonym w projekcie planu powiązaniem sieci infrastruktury technicznej

z układem zewnętrznym oraz zapewnieniem dostępu do sieci możliwy jest rozwój sieci gazu ziemnego, co oznacza że zabudowa może być zaopatrywana w ciepło z wykorzystaniem spalania gazu.

W wyniku realizacji projektu planu poprzez maksymalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających w obrębie indywidualnych systemów grzewczych (funkcjonujących w obrębie ewentualnej nowej zabudowy) realizacja ustaleń planu nie powinna spowodować pogorszenia się jakości powietrza atmosferycznego na opracowywanym obszarze i w jego otoczeniu.

Biorąc pod uwagę stosunkowo ograniczone możliwości inwestycyjne, jakie istnieją w granicach obszaru opracowania, negatywne skutki realizacji planu, przy kompleksowym zastosowaniu rozwiązań w zakresie ogrzewania zabudowy i urządzenia zieleni, nie powinny wpłynąć na znaczące pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. Ewentualne negatywne skutki realizacji planu mogą, w ograniczonym zasięgu przestrzennym i czasowym, wystąpić w trakcie realizacji inwestycji budowlanych.

Analizując parametry klimatyczne w szerszej skali obejmującej Szeląg, realizacja projektu planu nie będzie powodowała zmiany parametrów klimatycznych w zasięgu terenów należących do klina zieleni, a raczej ustabilizuje dotychczasowe parametry klimatu lokalnego charakterystycznego dla doliny rzeki Warty.

W przypadku zabudowy jednorodzinnej **MN** czy też mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej **MN/U** przekształcenia spowodowane realizacją zabudowy i zieleni nie wpłyną w znaczący sposób na zmiany parametrów klimatycznych mikroklimatu tych zespołów zabudowy.

Natomiast realizacja projektu na terenach przewidzianych pod średniowysoką zabudowę wielorodzinną wywoła większe zmiany parametrów klimatycznych, które mogą się również kumulować z racji większych terenów zajmowanych przez ten typ zabudowy. Budowa kolejnego zespołu wielorodzinnych budynków w granicach projektu planu, biorąc pod uwagę istnienie po północnej stronie od obszaru projektu planu kompleksów średniowysokiej zabudowy otoczonych znacznymi powierzchniami uszczelnionymi i częściowo pozbawione szaty roślinnej, może wzmoczyć negatywną tendencję zmian lokalnych uwarunkowań klimatycznych w tej części miasta – zmian związanych ze zjawiskiem określanym jako „miejska wyspa ciepła” (MWC).

Ze wspomnianym powyżej efektem „wysp ciepła”, poza oddawaniem ciepła przez budynki do otoczenia, związana jest również kumulacja zanieczyszczeń powietrza. Zapisy projektu planu pozwalają na zminimalizowanie emisji, a więc i kumulacji zanieczyszczeń. Ustalenia w zakresie sieci infrastruktury technicznej oraz ustalony w projekcie dostęp do sieci umożliwiają podłączenie nowych inwestycji do przebiegających w obszarze opracowania magistrali ciepłych lub wykorzystanie do celów grzewczych gazu z sieci gazowej. Te realne możliwości istniejące w granicach obszaru opracowania powinny wpłynąć na nie pogarszanie się jakości powietrza i osłabienie opisanego, negatywnego zjawiska klimatycznego. Łagodzeniu zmian parametrów klimatycznych i kształtowaniu korzystnych warunków mikroklimatycznych, a w szerszej skali warunków klimatu lokalnego na obszarze opracowania i w jego otoczeniu, będzie sprzyjała również realizacja ustaleń projektu planu chroniących zieleni, jak też tych decydujących o jej powstawaniu i utrzymywaniu.

W przyszłości – w związku z planowanym zagospodarowaniem obszaru projektu planu oraz w oparciu o wyniki badań hałasu zawarte w dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017* stwierdza się, że warunki akustyczne w środowisku na obszarze projektu planu będą korzystne, pod warunkiem zrealizowania ustaleń sformułowanych w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku i w budynkach. Dotyczą one nie tylko zapewnienia wymaganych dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku – w zależności od przeznaczenia terenów, ale także realizacji ustaleń z dziedziny akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach oraz zastosowania rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg.

Obszar projektu planu nie jest i nie będzie skażony hałasem tramwajowym i kolejowym oraz hałasem lotniczym, tudzież hałasem przemysłowym.

W prognozie stwierdzono, że w wyniku realizacji ustaleń planu nie należy spodziewać się długoterminowych negatywnych oddziaływań na ludzi. Z dużym prawdopodobieństwem należy stwierdzić, że proponowane zmiany zagospodarowania powinny uwzględnić cele dla których przystąpiono do sporządzenia projektu planu i umożliwić realizację zabudowy pozytywnie wpisującej się w układ funkcjonalno-przestrzenny Szeląga. Dzięki stosunkowo dużemu udziałowi zieleni, łatwej dostępności komunikacyjnej oraz wykonanej infrastrukturze technicznej, realizacja projektu planu będzie sprzyjać pozytywnemu kształtowaniu warunków środowiska przyrodniczego – co z kolei wpłynie pozytywnie na warunki zdrowotne życia ludzi.

Zakładając, że nowa zabudowa terenów charakteryzować się będzie wysokimi walorami estetycznymi, wpisującymi się w docelowy sposób użytkowania i funkcjonowania analizowanego

obszaru, realizacja projektu planu przyczyni się do wzrostu ilości i jakości jego dóbr materialnych. Biorąc pod uwagę realizację docelowego układu dróg i sieci uzbrojenia, wykraczających poza tereny inwestycyjne opracowywanego obszaru, realizacja projektu planu przyczyni się również do wzrostu wartości dóbr materialnych w jego otoczeniu. W opracowywanym obszarze nie przewiduje się pogorszenia stanu lub utraty istniejących dóbr materialnych wynikających z naturalnych zagrożeń i katastrof.

W siódmym rozdziale niniejszej prognozy odniesiono się do zagadnień związanych z analizą skutków realizacji postanowień planu miejscowego oraz częstotliwości jej przeprowadzania, wskazując przede wszystkim na możliwość wykorzystania istniejącego już systemu monitoringu. Skutki realizacji postanowień projektu planu „Rejon ulic Szelağowskiej i Wilczak” w Poznaniu podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) przez zobligowane do tego instytucje i służby.

Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach PMS należy natomiast pamiętać, że wyniki te muszą odnosić się do obszaru objętego projektem planu. Ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określają możliwe sposoby zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów, jednak uchwalenie planu nie oznacza automatycznej realizacji jego ustaleń, co w znacznym stopniu może utrudnić prowadzenie monitoringu w pełnym zakresie.

W ósmym rozdziale stwierdzono, że ustalenia projektu planu spełniają cel, dla którego przystąpiono do jego sporządzania. Proponowana lokalizacja terenów **4MW, 2MW/U, 3MW/U, 2ZP, 2ZP/ZZ, 1KD-D, 2KD-D, KD-Dxs i 3KDWpp**, o określonych parametrach zabudowy i zagospodarowania terenu, na miejscu obowiązujących ustaleń mpzp „Wilczak – Czapla” w Poznaniu oraz proponowane ustalenia na pozostałych terenach, nie naruszają ustaleń *Studium*. Proponowane ustalenia projektu planu spełniają cele, dla których został on wywołany i umożliwiają m.in. właściwą realizację zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza wielorodzinnej oraz odpowiednie skomunikowanie projektowanych terenów. Ponadto, biorąc pod uwagę: funkcjonowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, możliwość zapewnienia odpowiedniej obsługi komunikacyjnej, dostępność terenów, możliwość wykorzystania istniejącego uzbrojenia w sieci infrastruktury technicznej oraz bliskość nadwarciańskich terenów klina zieleni, zaproponowane przeznaczenie terenów jest optymalnym wykorzystaniem obecnego potencjału ich lokalizacji.

Zaproponowane w projekcie ustalenia w zakresie zagadnień ochrony środowiska i przyrody, zważywszy na wyżej opisany potencjał lokalizacji, gwarantują dalsze prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. Nie ma zatem potrzeby proponowania innych rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w projekcie planu, a niniejsza prognoza nie przewiduje dodatkowej analizy alternatywnych rozwiązań minimalizujących lub eliminujących zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.